

An abstract graphic featuring purple ink splatters and a faint profile sketch of a person's head and neck. The splatters are of various sizes and shapes, some overlapping. The profile sketch is simple, showing the outline of the head, ear, and neck. The entire graphic is set against a light gray background.

OP EIGEN BENEN!

Bachelorrapport Anne Loman & Henny Koning
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
Academie Mens & Maatschappij
Saxion, Enschede
Maart 2016

Op eigen benen!

Verhuizen naar een woonlocatie:

Hoe moeilijk kan het zijn?

Anne Loman: 336446

Henny Koning : 337187

Begeleider: Ph. Birkenhäger

Opdrachtgever: JP van den Bent stichting

Praktijk begeleider: M. Aink

Saxion Enschede,

Januari 2015

Op eigen benen!

Voorwoord

Voor u ligt het bachelorrapport 'Op eigen benen!'. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de JP van den Bent stichting (in de rest van dit rapport voor het gemak de JP genoemd). Het rapport is geschreven in het kader van het afstuderen van de studie Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Saxion te Enschede van Anne Loman en Henny Koning. We zijn van september 2015 tot en met februari 2016 bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van dit rapport. Beide zijn we werkzaam bij de JP en betrokken geweest bij de verhuizing van cliënten die voor het eerst in een woonvoorziening van de JP gingen wonen. Voor mensen met een verstandelijke beperking is verhuizen extra moeilijk omdat het veel onduidelijkheid en veranderingen met zich meebrengt. Wij zouden graag meer inzicht hebben in de ervaringen van de cliënten ten aanzien van die verhuizingen. Daarom hebben we dit voorgelegd aan Miranda Aink. Zij is locatiecoördinator bij de JP en was gelijk enthousiast over het onderwerp. In nauwe samenspraak met haar is de uiteindelijke onderzoeksvraag opgesteld.

Het afgelopen half jaar van onderzoek is erg snel voorbij gegaan, mede doordat we veel tijd en energie gestoken hebben in het onderzoek. Het heeft ons daarnaast de gelegenheid geboden om kennis te maken met andere locaties en andere manieren van werken binnen de JP. Tijdens de voorbereidingen, de uitvoering en de verslaglegging van het onderzoek hebben we hulp en advies gehad van verschillende personen die we daarvoor willen bedanken.

Als eerste willen we Miranda Aink bedanken als vertegenwoordiger van onze opdrachtgever. Zij heeft kritisch meegekeken bij de vorderingen en was, zoals gezegd, vanaf het begin enthousiast over het onderwerp van het onderzoek. Daarnaast willen we Hans Schreurs bedanken voor de heldere en beeldende adviezen wanneer wij het even niet meer zagen. En natuurlijk dank aan onze docent Phil Birkenhäger voor de ondersteuning, kritische feedback en steun en adviezen gedurende het afgelopen half jaar. Niet in de laatste plaats zijn we veel dank verschuldigd aan de cliënten, hun verwanten en onze collega's. Zij hebben in groten getale meegewerkt aan dit onderzoek. Zonder hen was het zeker niet gelukt om dit te realiseren.

Het laatste woord van dank gaat naar Giel, Hans, Nieck, Thomas en Anne, dank voor jullie meedenken, opmerkingen, correcties, computerondersteuning, en vooral voor jullie niet aflatende geduld en steun.

Enschede, 21 februari 2016

Anne Loman
Henny Koning

Op eigen benen!

Samenvatting

In Nederland wonen op dit moment ongeveer 65.000 cliënten met een verstandelijke beperking, in een instelling, ofwel intramuraal. Dat aantal stijgt jaarlijks met ruim zes procent. De JP is een organisatie die dergelijke intramurale begeleiding biedt. Het toenemende aantal locaties van de JP en daarmee het toenemend aantal cliënten dat daar naar toe verhuist, was de aanleiding voor dit onderzoek. De nadruk ligt daarbij op cliënten die van thuis komen.

Dit bachelorrapport is opgesteld naar aanleiding van het onderzoek dat is uitgevoerd bij locaties van de JP in Twente. Het doel van het onderzoek is de begeleiding van cliënten die van thuis naar een woonvoorziening van de JP verhuizen, optimaal af te stemmen op hun behoefte. Op basis daarvan is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Hoe hebben cliënten, verwanten en de betrokken professionals de woonbegeleiding ervaren, die geboden is rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP regio Twente, die in de afgelopen drie jaar geopend is?

Er is literatuuronderzoek verricht waarbij gekeken is naar de mogelijkheden ter ondersteuning bij begeleiding bij verhuizen van mensen met een verstandelijke beperking. Daarnaast is gekeken welke mogelijkheden van begeleiding ingezet worden bij de JP. Vervolgens zijn enquêtes en interviews afgenomen. De respons is met 56 procent groot te noemen.

Vanuit de resultaten blijkt dat er, over het algemeen sprake is van tevredenheid bij de gehele onderzoekspopulatie. Cliënten en verwanten zijn tevreden over het appartement, de locatie en de ontvangen begeleiding. Daarin bleek inspraak een belangrijke factor. Daarnaast was het voor deze groep belangrijk dat professionals altijd beschikbaar waren wanneer dat nodig was. Wat wel als erg stressvol ervaren werd is dat er veel onduidelijkheid was omtrent opening en start van de locatie. Daarnaast was er bij enkele cliënten en verwanten sprake van niet uitgekomen verwachtingen ten aanzien van medebewoners of verwachtte begeleidingsonderwerpen.

Professionals zijn vooral tevreden ten aanzien van het nauwe contact met collega's en locatiecoördinator in de periode van verhuizen. Ook de ervaren vrijheid in het nemen van beslissingen werd als positief ervaren. Verder bleken professionals niet volledig op de hoogte te zijn van hun taak voorafgaand en tijdens de verhuizing. Verder is men van mening dat collega's van buiten de JP, onvoldoende op de hoogte zijn van de visie en werkwijze van de JP. Er zou daarnaast echter ook sprake kunnen zijn van onvoldoende deskundigheid. Het gaat daarbij om deskundigheid ten aanzien van lichamelijke aandoeningen en begeleiding in stressvolle situaties. Daaruit is een discussie voortgekomen.

Er zijn een drietal aanbevelingen gedaan aan de opdrachtgever. De eerste heeft betrekking op het inwerken van collega's van buiten de JP. Er wordt voorgesteld collega's die minimaal een jaar bij de JP werken, te koppelen aan collega's van buiten de JP. De tweede aanbeveling betreft het opstellen van een draaiboek om professionals te ondersteunen en handvatten te bieden rondom de verhuizing. Hierin worden taken en verantwoordelijkheden, de praktische zaken, en wijze en inhoud van informatievoorziening aan cliënten beschreven. In het draaiboek wordt ook aanbevolen documentatie vast te leggen van positieve en verbeterpunten ten aanzien van verhuizen. Als laatste wordt aanvullend onderzoek geadviseerd. Dit onderzoek zou zich dienen te richten op de deskundigheid van professionals in de verstandelijk gehandicapten zorg. Vanuit de theorie is duidelijk geworden dat er tegenwoordig sprake is van onvoldoende deskundigheid. Dit betreft vooral deskundigheid op gebied van begeleiding in stressvolle situaties en bij lichamelijke gebreken. Hier zou het opleidings- en trainingsaanbod waar nodig op aangepast kunnen worden.

Op eigen benen!

INHOUD

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Projectkader	6
1.3	Doelstelling.....	6
1.4	Onderzoeksvraag en deelvragen.....	7
1.5	Leeswijzer	7
2	Theoretisch kader.....	9
2.1	Begrippen uit theoretische deelvraag 1	9
2.2	Mogelijkheden tot ondersteuning vanuit de literatuur	12
2.3	Theoretische deelvraag 2	15
2.4	Samenvatting	15
3	Methode van onderzoek	17
3.1	Onderzoekstype	17
3.2	Onderzoeksmethode	17
3.3	Onderzoekspopulatie	18
3.4	Steekproef.....	18
3.5	Operationalisatie.....	19
3.6	Verantwoording instrumenten	19
3.7	Data-analyse.....	22
3.8	Betrouwbaarheid	22
3.9	Validiteit	23
3.10	Ethische aspecten	24
4	Resultaten.....	25
4.1	Kenmerken respondenten	25
4.2	Resultaten praktische deelvraag 1	26
4.3	Resultaten praktische deelvraag 2	31
4.4	Resultaten praktische deelvraag 3	39
5	Conclusie	49
5.1	Conclusie deelvraag 1.....	49
5.2	Conclusie deelvraag 2.....	50
5.3	Conclusie deelvraag 3.....	50
5.4	Antwoord op de hoofdvraag.....	52
5.5	Sterktes en zwaktes.....	53
5.6	Discussie	55
5.7	Aanbevelingen.....	56
	Bibliografie	59

Bijlage I	Stappenplan Verhuizen.....	63
Bijlage II	Interviews	64
Bijlage III	Enquêtes	67
Bijlage IV	Verstuurde mail	87
Bijlage V	Labelschema's	88

1 INLEIDING

Dit eerste hoofdstuk besteedt aandacht aan de totstandkoming van dit onderzoek. Aan de hand van de aanleiding wordt de doelstelling beschreven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de korte en lange termijn doelstelling. Daarna wordt de hoofdvraag beschreven en daarvan afgeleid de deelvragen. De inleiding sluit af met een leeswijzer waarin een vooruitblik gegeven zal worden op de rest van dit rapport.

1.1 AANLEIDING

In Nederland doen tegenwoordig ongeveer 189.000 cliënten een beroep op de verstandelijk gehandicaptenzorg. Uit cijfers van de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) blijkt dat dit aantal met gemiddeld 6,3 procent per jaar stijgt (van Staalduinen & ten Voorde, 2011). Van de mensen met een verstandelijke beperking in Nederland woont ongeveer vijfendertig procent in een instelling. Deze zogeheten intramurale zorg is tussen 2007 en 2012 met zeven procent per jaar gestegen en is daarmee het meest geleverde zorgpakket in de verstandelijke gehandicaptenzorg (Nationaal Kompas Volksgezondheid, 2014). Dat houdt dus in dat steeds meer mensen met een verstandelijke beperking intramuraal gaan wonen. Dit brengt voor hen en hun omgeving grote veranderingen met zich mee.

‘Uit huis’ gaan is zowel voor de cliënt met een (meervoudige) verstandelijke beperking als voor de ouders een ingrijpend gebeuren. Voor ouders is het een proces waar veel vragen aan de orde komen. Waarom zou mijn kind uit gaan? Wanneer is het juiste moment? Hoe bereid ik mijn kind daarop voor? Welke zorg heeft hij nodig, en waar vind ik de beste zorg? Voor de cliënt is het ook een tijd van onduidelijkheid, onzekerheid en loslaten van wat tot dan toe vertrouwd was (Vlaskamp & Luijkx, 2012). Vanwege een verminderd adaptatievermogen hebben mensen met een verstandelijke beperking meer moeite met het omgaan met veranderingen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2014). Een verhuizing mag dus als een spannende periode gezien worden die voor extra stress kan zorgen. Ook in buitenland is de situatie niet anders. Zo wordt in Duitsland bijvoorbeeld extra aandacht besteed aan de groep ouderen met een verstandelijke beperking. Vooral degene die extra ondersteuning nodig hebben bij een verhuizing vanuit het ouderlijk huis. Wanneer ouders vanwege de leeftijd niet meer in staat zijn de zorg voor hun verstandelijk beperkte zoon of dochter vol te houden kan een crisissituatie ontstaan. Deze situatie zorgt er vaak voor dat de cliënt gedwongen verhuist naar een woonvoorziening. Wanneer er sprake is van een crisissituatie voor de verhuizing zal dat voor deze doelgroep extra stress veroorzaken (Lindmeier, et al., 2012). Juiste ondersteuning is in deze situatie van groot belang.

Zoals vermeld kunnen er problemen of stress ontstaan rondom het proces van verhuizen. Het is voor onderzoekers duidelijk geworden dat er tot op heden weinig onderzoek is gedaan naar de ervaringen van mensen met een verstandelijke beperking ten aanzien van verhuizen. Er zijn zelfs géén onderzoeken bekend over de ervaringen van cliënten die van thuis naar een woonvoorziening verhuizen. Het is gebleken dat ouders van ouderen met een verstandelijke beperking, vaak meer moeite hebben om het onderwerp verhuizen aan te snijden omdat men er van uitgaat dat dat pijnlijk is voor hun zoon of dochter. Aan de andere kant wil het kind, dat inmiddels volwassen geworden is, niet beginnen over ‘op zichzelf’ wonen omdat dat pijnlijk zou zijn voor de ouders. Er is weinig bekend over de factoren die er uiteindelijk toe leiden dat het besluit wordt genomen dat de keuze wordt

gemaakt om te verhuizen naar een woonvoorziening (Lindmeier, et al., 2012). De situatie lijkt in andere westerse landen niet anders te zijn dan in Nederland. Het is duidelijk dat de situatie van mensen met een verstandelijke beperking en bijkomend autisme, in het buitenland dezelfde problemen ervaren ten aanzien van verhuizen als de doelgroep in Nederland. Een goede begeleiding en ondersteuning bij een proces als verhuizing is daarom erg belangrijk. Hieraan wordt in het volgende hoofdstuk meer aandacht besteed. Eén van de organisaties die dergelijke begeleiding biedt is de JP. De JP biedt ondersteuning aan mensen met een lichte, ernstige en/of meervoudige beperking van alle leeftijden. Eén van de vormen van ondersteuning wordt geboden bij het wonen. Daar hoort ook begeleiding rondom de verhuizing bij.

Zoals beschreven is het noodzakelijk dat er goede ondersteuning wordt geboden aan mensen met een verstandelijke beperking tijdens een verhuizing. Hier is zoals gezegd niet eerder onderzoek naar gedaan. De JP wil laten onderzoeken in hoeverre de door hun geboden zorg rondom verhuizen, voldoet aan de behoefte van de cliënt. Het onderzoek zal zich dan ook specifiek richten op cliënten die van thuis bij de JP zijn gaan wonen. Hoe hebben zij het proces rond verhuizen ervaren. Hieruit hoopt de opdrachtgever aanbevelingen te krijgen om toekomstige cliënten optimaal te kunnen ondersteunen tijdens dit proces.

1.2 PROJECTKADER

Dit onderzoek richt zich specifiek op de ervaringen van cliënten met een lichte, ernstige of meervoudige (verstandelijke) beperking van alle leeftijden, hun verwanten en de bij verhuizing betrokken professionals. Het onderzoek betreft de ervaringen ten aanzien van de begeleiding rondom de verhuizing van thuis naar een 24 uurs-woonvoorziening van de JP in de regio Twente die in de afgelopen drie jaar geopend is. Er wordt onderzocht op welke manier cliënten ondersteund werden, wat zij daarin als positief hebben ervaren en welke verbeterpunten ze aangeven. Daarnaast worden de meningen van verwanten en professionals meegenomen in het onderzoek om een zo compleet mogelijk beeld te kunnen vormen van de situatie. Vanwege de omvang van de JP is het aantal locaties dat betrokken is bij het onderzoek beperkt tot de locaties die de afgelopen drie jaren geopend zijn in de regio Twente. Om duidelijkheid te krijgen over de reden van het onderzoek is de doelstelling omschreven.

1.3 DOELSTELLING

KORTETERMIJDOELSTELLING

De kortetermijndoelstelling van dit onderzoek is als volgt: inzicht hebben in de ervaringen van cliënten, hun verwanten en bij de verhuizing betrokken professionals. Het betreft de ervaringen ten aanzien van de begeleiding rondom de verhuizing van thuis, naar een woonvoorziening van de JP in de regio Twente.

LANGETERMIJDOELSTELLING

De langetermijndoelstelling van dit onderzoek is de begeleiding van thuis naar een woonvoorziening van de JP in de regio Twente, optimaal af te stemmen op de behoefte van de cliënt. Door dit onderzoek hopen onderzoekers bij te kunnen dragen aan het bevorderen van de eigen kracht van cliënten. Door de huidige overgang van een verzorgingsstaat naar de participatiemaatschappij worden verantwoordelijkheden voor zorg en ondersteuning steeds meer bij cliënten en verwanten gelegd. Er wordt daarbij uitgegaan van hun eigen kracht. De ondersteuning van professionals wordt

afgestemd op is het nodig dat professionals weten waar de cliënt professionele ondersteuning bij daarop afgestemd (Transitiebureau WMO, z.d.). Door onderzoek te doen naar de ervaringen van cliënten, hun verwanten en betrokken professionals kan meer inzicht verkregen worden in de benodigde professionele ondersteuning.

Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek kan de opdrachtgever beslissen of, en zo ja op welke wijze de gedane aanbevelingen breder getrokken worden. In de eerste instantie zal gekeken worden naar de mogelijkheden om deze organisatie-breed in te zetten. Daarna kunnen mogelijkheden bekeken worden voor een inzetbaarheid bij andere organisaties.

1.4 ONDERZOEKSVRAAG EN DEELVRAGEN

In nauw overleg met de opdrachtgever is onderstaande onderzoeksvraag geformuleerd. De hoofdvraag is opgedeeld in deelvragen. Op deze wijze wordt het onderwerp vanuit de verschillende perspectieven benaderd.

ONDERZOEKSVRAAG

De onderzoeksvraag klinkt als volgt: *Hoe hebben cliënten, verwanten en de betrokken professionals de woonbegeleiding ervaren die geboden is rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP regio Twente, die in de afgelopen drie jaar geopend is?*

THEORETISCHE DEELVRAGEN

De deelvragen die door literatuuronderzoek beantwoord worden zijn de volgende:

1. Welke mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing zijn er bekend vanuit de literatuur?
2. Hoe verhouden mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing die bekend zijn vanuit de literatuur, zich tot de wijze waarop dit plaatsvindt bij JP?

PRAKTISCHE DEELVRAGEN

Door middel van het uitvoeren van een enquête en interviews wordt antwoord gegeven op de gestelde hoofdvraag:

3. Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door cliënten? Wat hebben ze daarin als de positief, en wat als verbeterpunt ervaren?
4. Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door verwanten? Wat hebben ze daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?
5. Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door professionals? Wat hebben ze daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?

1.5 LEESWIJZER

Om een beeld te scheppen van dit onderzoek begint dit rapport met een samenvatting daarvan. Hierin worden de hoofdlijnen van het onderzoek kort weergegeven zoals de doelstelling, de hoofdvraag en de methode van onderzoek. Daarnaast worden de belangrijkste conclusie en aanbevelingen weergegeven. In hoofdstuk 1 wordt de inleiding van dit onderzoek beschreven. Hierin wordt ook een vooruitblik gegeven door het benoemen van de doelstelling en hoofd- en deelvragen. Hoofdstuk 2 behandelt de theoretische deelvragen met betrekking tot de ervaring van cliënten, ten aanzien van verhuizen naar een woonvoorziening. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksmethode

beschreven. Hierin worden de verschillende onderdelen van de triangulatieve benadering beschreven en beargumenteerd. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten verkregen vanuit de afgenomen interviews en enquête gehouden onder cliënten, verwanten en professionals binnen de JP. In hoofdstuk 5 wordt eerst de conclusie beschreven op de verschillende deelvragen om daarna antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag. Daarna wordt de sterke en zwakte analyse beschreven van het onderzoek. Vervolgens wordt de discussie weergegeven die voortkomt uit de resultaten van het onderzoek. Als laatste van dit bachelorrapport worden aanbevelingen gedaan aan de opdrachtgever op basis van de conclusie en de discussie.

2 THEORETISCH KADER.

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de in het eerste hoofdstuk gestelde theoretische deelvragen. In paragraaf 2.1 worden begrippen en concepten uit theoretische deelvraag 1 aangegeven die onderbouwd worden vanuit de theorie. Deze begrippen worden uitgewerkt in de daarop volgende paragrafen. Daarna worden vanaf paragraaf 2.4 de mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning beschreven die vanuit de theorie bekend zijn. In paragraaf 2.5 wordt vervolgens beschreven hoe deze zich verhoudt in vergelijking met hoe dit plaatsvindt bij de JP.

2.1 BEGRIPPEN UIT THEORETISCHE DEELVRAAG 1

De eerste theoretische deelvraag is: “Welke mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing van mensen met een verstandelijke beperking zijn er bekend vanuit de literatuur?” Om daarop een antwoord te kunnen geven worden verschillende kernbegrippen en concepten vanuit de theorie gefundeerd. Het kernbegrip ondersteuning wordt opgedeeld in drie elementen. Als eerste element is gekozen voor informatievoorziening aangezien de cliënt behoefte heeft aan veel duidelijkheid in een veranderende situatie. Het tweede concept betreft het verschil binnen de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking. Aangezien deze erg divers is, is het van belang daarover duidelijkheid te hebben zodat de ondersteuning optimaal afgestemd kan worden. Als laatste concept worden theoretisch gefundeerde aandachtspunten beschreven die van belang zijn voor de begeleiding van cliënten met een verstandelijke beperking en bijkomende problematieken. Onder die aandachtspunten worden de meest, bij mensen met een verstandelijke beperking, voorkomende comorbide stoornissen en problematieken beschreven.

INFORMATIEVOORZIENING

Voor mensen met een verstandelijke beperking is zoals gezegd, een verhuizing extra moeilijk vanwege hun beperkt adaptief vermogen en is een goede begeleiding daarin erg belangrijk (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2014). Informatievoorziening heeft daarin een belangrijke functie. Het heeft betrekking op verschillende zaken die samenhangen met verhuizen zoals de vorderingen van de bouw, het tijdstip van verhuizen, de verhuizing op zich en de regels en afspraken in de nieuwe woonlocatie. Om cliënten zoveel mogelijk duidelijkheid te verschaffen is het belangrijk dat informatie op tijd, eensluidend en volledig is (Zoon, 2013). Hierdoor wordt gezorgd voor zoveel mogelijk duidelijkheid en rust gecreëerd voor de cliënt.

Ook voor verwanten is het belangrijk de juiste informatie te ontvangen en op de hoogte zijn van de ontwikkelingen om de cliënt te ondersteunen in het proces van verhuizen. Daarin is ook een goede samenwerking met professionals erg belangrijk (Luijckx & Vlaskamp, 2012). Voor professionals is juiste informatievoorziening belangrijk om de cliënten te ondersteunen in het proces. Deze informatievoorziening betreft vooral de informatie ten aanzien van de ondersteuningsbehoefte, vorderingen van de woonvoorziening, en de datum van verhuizing. Daarnaast hebben professionals duidelijkheid ten aanzien van hun taak tijdens de verschillende fasen van de verhuizing nodig.

VERSCHILLEN BINNEN DE DOELGROEP

Zoals gezegd aan het begin van dit hoofdstuk, is de doelgroep ‘mensen met een verstandelijke beperking’ heel divers. Een onderverdeling daarin zou gemaakt kunnen worden op basis van Intelligentie Quotiënt (IQ), van cognitieve ontwikkeling en als laatste op basis van sociaal emotionele ontwikkeling. Het IQ is een getal waarmee de mate van verstandelijke beperking aan wordt gegeven.

Dit getal alleen zegt echter niet alles over de beperking omdat het IQ een samenstelling is van verschillende vaardigheden van iemand. Daarom wordt er de voorkeur aan gegeven om naast het IQ ook te kijken naar welke vaardigheden beperkt, en welke goed ontwikkeld zijn in vergelijking met de leeftijd.

Een andere wijze om de mate van een verstandelijke beperking vast te stellen is zoals in de DSM-5. Daarin wordt meer gekeken naar het niveau van zelfredzaamheid. Het IQ wordt in de nieuwe classificatie nog wel genoemd maar is daarin minder leidend. Er wordt volgens de DSM-5 gesproken van een verstandelijke beperking wanneer er beperkingen bestaan in zowel het verstandelijke als het denken (het conceptuele domein), de interacties (het sociale domein) en de concrete praktische vaardigheden (het adaptieve domein) (American Psychiatric Association, 2014). Op basis van deze gegevens is figuur 1 opgesteld. Om een cliënt optimaal te begeleiden zal in taalgebruik, en bij het inzetten van middelen en methoden, rekening gehouden moeten worden met zijn ontwikkelingsleeftijd. De professional dient te allen tijde af te stemmen op het niveau van de cliënt.

	IQ	Cognitieve ontwikkelingsleeftijd
Lichte verstandelijke beperking	51 - 71	6,5 – 12 jaar
Matige verstandelijke beperking	36 - 51	4 – 6,5 jaar
Ernstige verstandelijke beperking	20 - 36	2 – 4 jaar
Zeer ernstige verstandelijke beperking	0 - 20	0 – 2 jaar

Figuur 1. IQ en Cognitieve ontwikkelingsleeftijd (Twint & Veenstra, Begeleiden met inzicht, 2014).

AANDACHTSPUNTEN VOOR COMORBIDE STOORNISSEN EN PROBLEMATIEKEN

Hoe de verstandelijke beperking ook bepaald is, de ondersteuning en begeleiding van een cliënt is altijd afhankelijk van zijn ondersteuningsbehoefte. Deze is voor een groot deel afhankelijk van de mate van de verstandelijke beperking en de leeftijdsfase waar hij zich in bevindt. Voor mensen met een licht verstandelijke beperking kunnen het bieden van training en de juiste ondersteuning hen helpen een zo normaal mogelijk leven te kunnen leiden. Daarentegen hebben ernstig verstandelijk beperkte mensen vaak levenslang hulp nodig op alle gebieden (Zaal, Boerhave, & Koster, 2008).

Mensen met een verstandelijke beperking hebben, zoals vermeld in hoofdstuk 1, een beperkt adaptief vermogen. Dat houdt in dat ze niet in staat zijn om prikkels die niet relevant zijn te negeren (Posioen, 2010). Een goede voorbereiding en duidelijkheid tijdens op een verhuizing is dan ook voor deze doelgroep erg belangrijk. Verhuizen betekent achterlaten wat tot dan toe voor hen vertrouwd was. Daarnaast brengt uit huis gaan met zich mee dat een cliënt zijn ouders niet meer constant om zich heen heeft. Hierdoor ontstaat ook een loslatingsproces (Verstandelijk gehandicaptenzorg, 2014). Een goede samenwerking tussen ouders en cliënten en professionals is daarom ook erg belangrijk (Luijckx & Vlaskamp, 2012).

Naast een goede samenwerking zal in de ondersteuning van cliënten rekening gehouden moeten worden met hun mogelijkheden en onmogelijkheden. Dat geldt vooral voor iemand met een verstandelijke beperking met een comorbide stoornis of problematiek. Het is van belang niet alleen te focussen op de verstandelijke beperking, de sociale redzaamheid en de emotionele ontwikkeling, maar ook op de comorbide stoornis of problematiek.

Onderstaand zullen enkele van de meest voorkomende stoornissen en problematieken beschreven worden die voorkomen bij cliënten met een verstandelijke beperking. Daarbij worden de

belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van de begeleiding benoemd zoals beschreven in *'Begeleiden met inzicht'* (Twint & Veenstra, 2014). In deze lijst zijn niet alle stoornissen of problematieken behandeld omdat dat teveel zou worden voor dit rapport. De onderzoekers hebben er voor gekozen zich te beperken tot de stoornissen en problematieken die het meest voorkomen bij cliënten die wonen bij de JP. In geval dat een cliënt met een stoornis en/of problematiek heeft die hier niet beschreven is, kan in de theorie worden gezocht naar aandachtspunten.

AUTISME

Een autisme spectrum stoornis (ASS) is een van de meest voorkomende comorbide stoornissen bij iemand met een verstandelijke beperking (van Spanje, 2012). Mensen met autisme hebben niet zozeer een achterstand in de ontwikkeling, maar maken een andere ontwikkeling door. Het is voor iemand met autisme moeilijk om de samenhang te zien tussen prikkels en informatie, maar ook tussen oorzaak en gevolg. Het is in de begeleiding van deze cliënten dus belangrijk om daar bewust van te zijn en daarop af te stemmen. Het is voor mensen met autisme belangrijk om de communicatie zoveel mogelijk concreet te maken en visueel te ondersteunen. Een dagstructuur kan bijvoorbeeld duidelijkheid en rust brengen voor een cliënt. Hierdoor is hij beter in staat om zelfstandig te functioneren (Degrieck, 2012). Bij een verhuizing is het belangrijk dat de omgeving in de eerste instantie zoveel mogelijk afgestemd wordt op wat bekend is voor de persoon met autisme. Daarnaast is het belangrijk zoveel mogelijk de structuur en visuele ondersteuning over te nemen zoals de cliënt die gewend is (Degrieck, 2012).

AD(H)D

Attention Deficit (Hyperactivity) Disorder (AD(H)D) is een aandachtttekort waardoor iemand een beperkte aandacht en concentratie heeft en een beperkte impulscontrole. Hierdoor kan een cliënt erg afwezig en dromerig overkomen, maar ook met veel verschillende dingen tegelijk bezig zijn, niets afmaken of in het geval van ADHD, hyperactief zijn. Het is erg belangrijk om daar in de begeleiding rekening mee te houden, door te zorgen voor een goede balans tussen inspanning en ontspanning. Ook moet rekening gehouden worden met de beperkte impulscontrole van de cliënt. De cliënt zal vaak iemand anders nodig hebben om zich te beheersen en om hem te helpen zich aan regels te houden. Wanneer de professional zich daarvan bewust is, kan voorkomen worden dat zich een negatieve spiraal ontwikkelt.

Bij een verhuizing kan een professional erg enthousiast zijn over zijn nieuwe werkplek. Het is belangrijk dat de hij zich bewust is van zijn eigen emoties omdat zijn enthousiasme bij een cliënt met AD(H)D tot overprikkeling kan leiden (Twint & Veenstra, *Begeleiden met inzicht*, 2014). Wanneer de professional zich daarvan bewust is, kan hij beter afstemmen op de cliënt.

PERSOONLIJKHEIDSTOORNISSEN

Een persoonlijkheidsstoornis zoals borderline of antisociale-persoonlijkheidsstoornis kenmerkt zich door te intense of juist te weinig gevoelens. Het waarnemen, ervaren en uiten van emoties verloopt anders, net als het contact met anderen en het beheersen van impulsen. Hierdoor ontstaat naast de verstandelijke beperking een ernstige beperking in het dagelijkse functioneren (Twint & Veenstra, 2014). Voor deze doelgroep is een neutrale benadering in de begeleiding erg belangrijk vooral ook wanneer een cliënt gaat verhuizen. In de benadering wordt zo min mogelijk een beroep gedaan op emoties. Deze begeleiding is in sterke mate gericht op het aanbrengen van structuur en het handelen in het hier en nu en vraagt ook van de professional een stabiliteit ten aanzien van zijn eigen emoties

(Twint & van Kouwen, 2011).

EPILEPSIE

Epilepsie is een hersenaandoening die zich uit in de vorm van aanvallen. Deze verschillen per persoon doordat er verschillende oorzaken voor zijn. Een aanval kan zich op verschillende manieren uiten. Iemand kan vallen, schokken, vreemde bewegingen maken of even 'afwezig' zijn. Bij mensen met een verstandelijke beperking is de algemene hersenfunctie vaak verstoord. Omdat epilepsie een stoornis is in de hersenen komt dit vaker voor bij mensen met een verstandelijke beperking. In de algemene begeleiding, en met name in stressvolle situaties zoals een verhuizing is het van belang dat de professional zorgt voor zo weinig mogelijk opwindend gedrag voor de cliënt. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat de aanvalsfrequentie en opwindend gedrag met elkaar samenhangen (Temkin & Davis, 1984).

MEDISCHE PROBLEMATIEK

Cliënten met een verstandelijke beperking kunnen evenals mensen zonder verstandelijke beperking, ook chronische lichamelijke klachten ontwikkelen. Zij hebben echter vaak een hogere pijngrens of zijn minder in staat hun klachten duidelijk te maken. Het kan ook zelf verwondend gedrag veroorzaken bij cliënten met een ernstige verstandelijke beperking. Een cliënt met een oorontsteking kan daardoor bijvoorbeeld hard op zijn oor gaan slaan. Bij deze doelgroep is vooral observeren erg belangrijk. Ook wanneer de omgeving van de cliënt verandert, zoals door een verhuizing, een andere professional of een nieuwe medecliënt, kan het gedrag van een cliënt veranderen. De oorzaak voor het veranderende gedrag kan liggen in bijvoorbeeld de verhuizing maar de professional zal medische klachten altijd serieus moeten nemen en goed moeten observeren op welke momenten het gedrag zich voordoet en is het gedrag anders dan 'normaal' (Twint & Veenstra, 2014).

VERSLAVINGSPROBLEMATIEK

Mensen met een verstandelijke beperking hebben een groter risico op het ontwikkelen van een verslaving doordat er bij deze doelgroep vaker sprake is van een beperkte impulscontrole en een beperkt sociaal netwerk of een laag sociaal milieu. Daarnaast zijn mensen met een verstandelijke beperking minder in staat de gevolgen van hun gedrag te overzien. Vooral in situaties waarin de cliënt het gevoel heeft de controle te verliezen, zoals dat ook bij een verhuizing het geval kan zijn, is het risico groter dat hij (weer) gaat gebruiken. Voor de begeleiding houdt dat in dat een goede structuur en duidelijke grenzen worden geboden. Daarnaast moet de cliënt wel het gevoel hebben dat hij voldoende invloed en inspraak heeft. Wanneer een cliënt verslaafd is en door zijn lage emotionele ontwikkelingsniveau niet in staat is de om daar inzicht in te ontwikkelen, zijn strakkere grenzen nodig (Twint & Veenstra, 2014).

2.2 MOGELIJKHEDEN TOT ONDERSTEUNING VANUIT DE LITERATUUR

Uit voorgaande is duidelijk geworden hoe divers de doelgroep is. Hierna worden mogelijkheden beschreven waarin (deels) rekening is gehouden met de eerder beschreven aandachtspunten. Daarna zal getoetst worden in hoeverre de methode al dan niet aansluiten bij de situatie van cliënten die voor de eerste keer gaan wonen bij een woonvoorziening van de JP en op de visie van de JP.

HET VERHUISPROFIEL EN VERHUISPLAN VERSTANDELIJK BEPERKTEN

De eerste handleiding ter ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking bij verhuizen is het Verhuisprofiel en Verhuisplan dat is ontwikkeld door Bartimeüs Expertisecentrum Doof-

blindheid (2013). De reden voor het ontwikkelen van dit verhuisprofiel is het beperkt vermogen van mensen met een verstandelijke beperking, zich aan te passen aan veranderende situaties (Pol, 2013). Het verhuisprofiel is specifiek gericht op mensen met een verstandelijke beperking met een bijkomende zintuiglijke beperking. Er worden richtlijnen gegeven om cliënten te begeleiden voor, tijdens en na de verhuizing. Het boek kan ingezet worden wanneer iemand binnen de instelling verhuist; van de ene naar een andere instelling gaat; maar ook van de thuis naar een instelling. Het individuele karakter van het boek maakt het toepasbaar voor een brede doelgroep. De familie en eventuele eerdere professionals kunnen hierin achtergrondinformatie geven. Deze beschreven persoonlijke eigenschappen en de sterke en kwetsbare punten van de cliënt kunnen van invloed kunnen zijn op hoe hij de verhuizing beleeft. Door achtergrondinformatie ontstaat een breder beeld van de cliënt en door de antwoorden daarop te onderzoeken kan het verhuisprofiel individueel opgesteld worden (Pol, 2013). Het verhuisprofiel behandelt het communicatieniveau van de cliënt en de gevolgen voor hem van een verhuizing. Hierin wordt rekening gehouden met het sociaal-emotionele niveau, het ontwikkelings- en communicatieniveau. Het verhuisprofiel is wel speciaal gericht op verwanten en professionals en minder op de cliënt zelf. Aangezien bij de JP de cliënten centraal staat kan deze methode wel geschikt zijn om te gebruiken maar zal daarin meer aandacht aan de cliënt besteed moeten worden.

ONDERSTEUNING BIJ VERHUIZING OP BASIS VAN ONTWIKKELINGSNIVEAU

Een andere methode om cliënten met een verstandelijke beperking te begeleiden rondom een verhuizing is ontwikkeld door Timmer-Huigens (2005). In deze methode wordt onderscheid gemaakt in de ontwikkelingsniveaus. De begeleiding wordt bij deze methode specifiek afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de cliënt. De verdeling hierin is gemaakt op basis van ervaringsordening. Volgens Timmer-Huigens (2005) kan de begeleiding optimaal op de cliënt afgestemd worden wanneer duidelijk is op welk niveau hij zelf communiceert en communicatie begrijpt (Gemiva, 2011). Cliënten met een diepe of (zeer) ernstige verstandelijke handicap ordenen hun ervaringen lichaamsgebonden, dat wil zeggen via de zintuigen. Cliënten met een ernstige tot matige verstandelijke handicap ordenen hun ervaringen op basis van vaste volgordes en routines en concrete communicatie in het hier en nu. Mensen met een matige tot lichte verstandelijke handicap zijn flexibeler, ze hebben meer tijdsbesef en ordenen daardoor op basis van herinnering. De laatste groep, de mensen met een lichte verstandelijke beperking, ordenen ervaringen op basis van eigen interpretatie en abstract herkennen (Gemiva, 2011). Door rekening te houden met deze manier van omgaan met nieuwe ervaringen is een handleiding voor verhuizingen en andere grote veranderingen opgesteld. Deze is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de cliënt. Hierbij is geen rekening is gehouden met de sociaal emotionele ontwikkeling van een cliënt, alleen met de cognitieve ontwikkeling. Dit onderscheid is wel van belang omdat er een significant verschil kan zijn tussen de cognitieve en sociaal emotionele ontwikkeling van cliënten. Uit onderzoek is gebleken dat de cognitieve kant bij verstandelijk beperkte mensen in de meestal gevallen beter ontwikkeld is dan hun emotionele en sociale kant (Voetelink, 2008). In het artikel Totale Communicatie en wonen (Oskam & Scheres, 2005) worden handvatten gegeven om de verhuizing van de cliënten af te stemmen op de belevingswereld van de cliënt. Hierin is echter geen voorbereiding voor de verhuizing beschreven. De genoemde begeleiding wordt hier pas ingezet op het moment dat de cliënt komt wonen. Doordat het voortraject niet wordt beschreven is het minder toepasbaar voor de genoemde cliënten die bij de JP

gaan wonen.

ONDERSTEUNING BIJ VERHUIZING VANUIT STANDPUNT AUTISME

Eenderde mogelijkheid tot begeleiding die bekend is vanuit de literatuur is *'Project wonen'*. Dit is speciaal ontwikkeld voor mensen met autisme. Uit de internationale literatuur blijkt dat tussen de veertig tot zestig procent van de mensen met een Autisme Spectrum Syndroom (ASS) ook een verstandelijke beperking heeft. Andersom heeft rond de vijftig procent van de kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking ASS. Aangegeven wordt dat ASS één van de meest voorkomende comorbide stoornissen is bij mensen met een verstandelijke beperking (Van Spanje, 2015). Het programma *'Project wonen'* is ontwikkeld voor mensen met ASS waarbij echter niet is uitgegaan van een verstandelijke beperking. De nadruk wordt bij deze mogelijkheid gelegd op de individuele begeleiding voor elke cliënt in een verhuistrajec. Zaken als zelfredzaamheid, administratie, huishoudelijke zaken en opbouwen of uitbreiden van het netwerk komen aan de orde (Zorg-unie, 2010). Deze handvatten zouden deels bij de JP ingezet kunnen worden aangezien ASS veel voorkomt bij de doelgroep van de JP. Omdat er echter geen aandacht besteed is aan de verstandelijke beperking is de methode minder toepasbaar.

ONDERSTEUNING BEKEND VANUIT HET BUITENLAND

In Duitsland is in 2014 een project gestart voor ouderen met een verstandelijke beperking die vanwege lichamelijke achteruitgang moeten verhuizen naar een woonvoorziening. Hierover werd eerder gesproken in de inleiding. De cliënten krijgen eerst een termijn waarin ze het huis mogen bekijken zo vaak ze willen. Daarnaast is er de mogelijkheid om eerst 'proef te komen wonen'. Verder is telkens dezelfde professional het aanspreekpunt om de verhuizing voor te bereiden. Ze is aanwezig tijdens de verhuizing en is de eerste tijd dagelijkse voor hulp of advies beschikbaar voor zowel de cliënt als zijn familie. De ervaringen van zowel cliënten als familie ten aanzien van deze begeleiding is erg positief (Kalscheur, 2014). Deze manier van begeleiden past wel bij de JP, alleen zijn de cliënten bij de JP vaak jonger. De situatie van uit huis gaan is meer een bewuste keuze van ouders dan een noodgedwongen stap.

Ook in Amerika verschilt de situatie van mensen met een verstandelijke beperking niet anders dan hier in Nederland. Dat blijkt ook uit een artikel in *The New York Times* waarin de situatie van de doelgroep in Amerika wordt beschreven. Hierin staat hoe de verstandelijk beperkte, autistische Andrew, nauwelijks voorbereid in zijn nieuwe woonplek aankomt. Al snel begint hij met zijn hoofd tegen de muur te slaan. De begeleiding maakte zich zorgen of dit wel de juiste plek was voor hem aangezien hij wel zijn eigen meubels had maar zich blijkbaar toch niet thuis voelt. Toen vertelde een familielid hoe de meubels in Andrews vorige huis stonden waarop de begeleiding de inrichting van zijn kamer daarop aanpaste. Andrews onrust verminderde zichtbaar en verdween geleidelijk helemaal. Wanneer een goede voorbereiding voorafgegaan was aan de verhuizing had men beter aan kunnen sluiten bij de behoefte van Andrew. Hierdoor was de overgang van thuis naar de woonvoorziening waarschijnlijk minder problematisch verlopen (Swarns, 2012).

Uit bovenstaande kan afgeleid worden dat de behoefte van ondersteuning voor en tijdens een verhuizing internationaal gezien aandacht verdient. Een situatie als die rond Andrew zou zich kunnen voordoen in Nederland. Hierdoor wordt duidelijk dat het belangrijk is om aan deze kwestie aandacht te besteden op internationaal niveau. Er dient hierin, evenals in de aanleiding, wel onderscheid gemaakt te worden met de situatie in lage inkomenslanden aangezien de situatie van

mensen met een verstandelijke beperking daar op meerdere belangrijke punten verschilt met de situatie van de doelgroep in landen met hoge inkomsten (Volksgezondheidszorg, 2011).

2.3 THEORETISCHE DEELVRAAG 2

De tweede theoretische deelvraag is in hoofdstuk 1 als volgt beschreven: “Hoe verhouden mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing die bekend zijn vanuit de literatuur, zich tot de wijze waarop dit plaatsvindt bij JP?”

Bij de JP zijn de alle locaties vrijwel autonoom. Dit houdt in dat elke locatie vanuit de visie van de JP eigen keuzes maakt ten aanzien van begeleiding en ondersteuning van cliënten. De JP kent weinig regels en protocollen en biedt daarmee veel handelingsvrijheid voor de professional. Deze vrijheid van handelen geldt ook in geval van verhuizingen van een cliënt. Elke woonlocatie stemt de begeleiding af op de individuele cliënt (JP van den bent Stichting, z.d.). Daarnaast kiest elke locatie daarvoor zijn eigen strategie en werkwijze om de verhuizing vorm te geven. Er is dus niet één gezamenlijke methode die door alle locaties van de JP gebruikt wordt. Wel is door de JP een stappenplan opgesteld. Hierin wordt beschreven wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen in het verhuisproces. De nadruk van dit plan ligt vooral op de verhuizing van de ene naar een andere woonvoorziening. De verschillende stappen zijn summier beschreven voor de betrokken professionals. Een voorbereiding voor de verhuizing is niet behandeld. Het stappenplan is te vinden in bijlage I.

2.4 SAMENVATTING

De eerste theoretische deelvraag is: Welke mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing van mensen met een verstandelijke beperking zijn er bekend vanuit de literatuur? Vanuit de theorie is duidelijk geworden dat de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking erg divers is. Er zijn grote verschillen ten aanzien van IQ en ontwikkelingsniveaus. Een verhuizing is een belangrijke levensgebeurtenis die vaak een groot impact met zich meebrengt. Dit heeft ook te maken met een verminderd vermogen zich aan te passen aan een nieuwe situatie bij deze doelgroep. Hierdoor ontstaat extra stress (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2014). Een goede, op maat afgestemde begeleiding is vooral voor mensen met een verstandelijke beperking erg belangrijk. Ze ervaren daardoor structuur en houvast.

De begeleiding van mensen met een verstandelijke beperking rondom verhuizen, is beschreven aan de hand van literatuur (Twint & Veenstra, 2014). Daarin is rekening gehouden met de meest voorkomende comorbide stoornissen en problematieken. Hierin zijn specifieke aandachtspunten aan de orde gekomen voor cliënten met bijkomend autisme, AD(H)D, persoonlijkheidsstoornissen, epilepsie, medische problematiek en verslavingsproblematiek. In deze aandachtspunten is specifiek gekeken naar de impact van een verhuizing voor de individuele cliënt. Wanneer dat nodig mocht blijken, kan die aangevuld worden.

De tweede deelvraag is beschreven als: “Hoe verhouden mogelijkheden tot voorbereiding en ondersteuning bij verhuizing die bekend zijn vanuit de literatuur zich tot de wijze waarop dit plaatsvindt bij JP?” Om dat te onderzoeken is de huidige ondersteuning van cliënten die verhuizen van thuis naar een woonvoorziening van de JP vergeleken met de uitkomsten van het literatuuronderzoek. Hieruit is duidelijk geworden dat de begeleiding en ondersteuning van de cliënten rondom een verhuisproces mogelijk erg divers is. Elke locatie bij de JP is vrijwel autonoom.

Vanwege deze autonomie worden ook per locatie bepaald hoe de verhuizing vorm gegeven wordt. Er bestaat daarvoor geen handleiding of methode die door elke locatie gebruikt wordt. Wel is er een stappenplan opgesteld. Hierin staat onder andere beschreven wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen. Het stappenplan is vooral gericht op de verhuizing van cliënten van de ene naar een andere JP locatie. In het stappenplan is slechts een deel van het verhuizingsproces opgenomen waardoor het niet geschikt is als richtlijn voor het begeleiden van cliënten in het hele proces van verhuizen. Er is ook geen aandacht besteed aan de situatie van cliënten die van thuis komen.

3 METHODE VAN ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt de methode van onderzoek toegelicht en verantwoord. In paragraaf 3.1 wordt het onderzoekstype uitgelegd en in paragraaf 3.2 de methode van dit onderzoek beschreven. Daarbij wordt aangegeven waarom er in dit geval is gekozen voor de triangulatieve benadering. In paragraaf 3.3 en 3.4 worden de populatie en steekproef weergegeven en in paragraaf 3.5 de operationalisatie. Vervolgens wordt in paragraaf 3.6 verantwoording afgelegd van de ingezette instrumenten en wordt de procedure beschreven. In 3.7 is de data-analysemethode te lezen. Vervolgens worden in paragraaf 3.8 en 3.9 respectievelijk de betrouwbaarheid en validiteit onderbouwd weergegeven. Als laatste van dit hoofdstuk volgt in paragraaf 3.10 de toelichting van de, voor dit onderzoek relevante, ethische overwegingen.

3.1 ONDERZOEKSTYPE

Dit onderzoek is een inventariserend onderzoek. Er wordt een feitelijke beschrijving van de werkelijkheid gegeven en niet gezocht naar een verklaring daarvoor (Migchelbrink, 2008). Het onderzoek is gericht op de ervaringen van cliënten, verwanten en betrokken professionals rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP in Twente. Het is een registratie van een werkelijkheid zonder hier de nadruk op te leggen.

3.2 ONDERZOEKMETHODE

Om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de huidige situatie is voor dit onderzoek gekozen voor een methodentriangulatie. Dat wil zeggen dat er gebruik gemaakt wordt van meerdere methoden van dataverzameling (Denzin & Lincoln, 2005). Voor dit onderzoek is gekozen voor literatuuronderzoek, enquêtes en interviews. Het literatuuronderzoek is beschreven in hoofdstuk 2. Om dit onderzoek diepgang te geven gekozen voor het afnemen van face-to-face interviews bij cliënten, verwanten en professionals.

De onderwerpen van de interviews bij de drie verschillende populaties komen overeen maar wel toegespitst per deelpopulatie. Omdat onderzoekers bij een interview zelf het belangrijkste instrument zijn is daarmee in de vraagstelling rekening gehouden (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Er moet voor gewaakt worden dat gegevens en conclusies worden ingekleurd door ervaringen. Daarom is er voor gekozen dat, cliënten, verwanten en professionals geïnterviewd zijn door een voor hen onbekende persoon. De interviews zijn gedeeltelijk gestructureerd van karakter. Er zijn per onderwerp vragen opgesteld, aan de hand van het gegeven antwoord vraagt de onderzoeker door. Hierdoor wordt een kwalitatieve dataverzameling gerealiseerd. Het onderzoek vereist daardoor ook een kwalitatieve analyse (Baarda, van Hulst, & de Goede, 2012).

Naast de interviews is, om een zo breed mogelijk beeld van de huidige situatie te krijgen, ook een enquête afgenomen onder cliënten, verwanten en professionals. Door het uitvoeren van een enquête worden data op een gestructureerde wijze verzameld. De vragen staan vooraf vast. Het nadeel van een enquête is dat de context waarin de antwoorden gegeven worden, niet meegenomen kan worden (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Er is een enquête ontwikkeld voor deze drie groepen, toegespitst op hun situatie. Er is in de enquête door de onderzoekers een onderverdeling gemaakt in topics ten aanzien van verhuizing zoals eerder aangegeven. Te weten: informatievoorziening, begeleiding en locatie. Ook is in de enquêtes in een enkel geval de mogelijkheid geboden om een toelichting te geven waar als antwoordmogelijkheid gegeven werd:

“anders namelijk ...”. Door de vragenlijsten zoveel mogelijk overeen te laten komen kan een meer zinvolle conclusie getrokken worden aan de hand van de resultaten (Verhoeven, 2011).

3.3 ONDERZOEKSPOPULATIE

In dit onderzoek is sprake van drie deelpopulaties. De eerste betreft de cliënten die de afgelopen drie jaren zijn verhuisd naar een nieuwe woonvoorziening van de JP in Twente. De tweede deelpopulatie is de verwanten en de derde deelpopulatie is de bij de verhuizing betrokken professionals. Voorafgaand aan het onderzoek heeft er contact plaatsgevonden met de leidinggevende van de twaalf, bij dit onderzoek betrokken locaties. Zij hebben toegezegd om, waar mogelijk, medewerking te verlenen aan het onderzoek. De gehele populatie bestaat dus uit de drie deelpopulaties samen, waarover een uitspraak gedaan wordt (Verhoeven, 2011).

De reden waarom is gekozen voor de locaties in Twente die in de afgelopen drie jaren zijn geopend is tweeledig. Ten eerste zijn dat alle locaties die de afgelopen drie jaren bij de JP in Twente geopend zijn. Hierdoor was de populatie groot genoeg om antwoord te kunnen geven op de gestelde onderzoeksvraag en deelvragen. Ten tweede is voor een termijn van drie jaar gekozen om er voor te zorgen dat de meningen van respondenten zo min mogelijk gekleurd zouden zijn. Naar mate de verhuizing langer geleden is, zou de kans groter kunnen worden dat de meningen gekleurd zouden worden door huidige ervaringen ten aanzien van de begeleiding en daardoor minder betrouwbaar zijn.

3.4 STEEKPROEF

Er is in dit onderzoek sprake van een selecte steekproef. Cliënten die niet in staat zijn enigszins hun mening te uiten, hebben niet deelgenomen aan het onderzoek. Overige cliënten zijn door persoonlijk begeleiders (pb-ers) in de gelegenheid gesteld, op geheel vrijwillige basis, deel te nemen aan de enquête. Onderzoekers hebben hier geen invloed op gehad. De steekproef van verwanten aan de enquête is eveneens select. De pb-ers hebben verwanten van cliënten die vanuit huis naar een woonvoorziening van de JP verhuisden, gevraagd op basis van vrijwilligheid deel te nemen. De professionals die de mogelijkheid hebben gekregen om deel te nemen aan de enquête, zijn allemaal bij de verhuizing van de genoemde deelpopulatie cliënten betrokken zijn geweest. De professionals zijn per mail door de onderzoekers gevraagd deel te nemen eveneens op basis van vrijwilligheid. Hierdoor is er in in dit geval ook sprake van een selecte steekproef. De gehele steekproef kan representatief genoemd worden aangezien de groep in alle, voor dit onderzoek belangrijke, kenmerken lijkt op de groep waarover uitspraak gedaan wordt (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009).

De selectie voor de interviews is gemaakt op basis van dezelfde criteria als voor de enquêtes. Cliënten en verwanten en professionals zijn in de gelegenheid gesteld om zich op basis van vrijwilligheid en op basis van fysieke en verstandelijke vermogens, beschikbaar te stellen voor een interview. Het betreft hier dus ook een representatieve selecte steekproef. Ook voor de interviews zijn de cliënten, die niet in staat zijn enigszins hun mening te uiten, uitgesloten van het onderzoek.

On onderstaande figuur 2, worden de deelpopulaties weergegeven. Bij het onderdeel cliënten is het aantal cliënten weergegeven dat volgens professionals en/of verwanten enigszins in staat waren deel te nemen aan het onderzoek.

Locatie	Cliënten	Ouders	Professionals
Lindehof	2	1	3
Pijpenstraat	7	7	4
Chopinstraat	2	3	4
Molenstraat	12	4	4
De Pellenhof	9	9	4
De Wetering	3	3	2
Ringoven	4	4	3
Geraniumstraat	3	3	3
Erve Leppink 1	4	4	4
Erve Leppink 2	-	-	4
Watermolen	12	9	4
Tuindorpstraat	1	1	4
Bisschopsmolen	18	18	4
Totaal	77	66	47
			190

Figuur 2 (Deel)populatie onderzoek

De respondenten in dit onderzoek zijn de cliënten, verwanten en professionals. Een respondent wordt in het onderzoek als databron aangesproken om gegevens over hemzelf, zijn ervaringen of zijn situatie te krijgen. Zij vertegenwoordigen dus zichzelf (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009).

3.5 OPERATIONALISATIE

Vanuit de populatie zijn data verzameld om een antwoord te kunnen geven op de gestelde praktische deelvragen. Hiervoor zijn de twee andere genoemde instrumenten ingezet, namelijk de enquête en interviews. Deze zijn ingezet met als doel, een antwoord te vinden op de gestelde praktische deelvragen van hoofdstuk 1:

- ❖ Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door cliënten en wat is daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?
- ❖ Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door verwanten en wat is daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?
- ❖ Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door professionals en wat is daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?

Voordat de vragen beantwoord kunnen worden moeten eerst de verschillende begrippen gedefinieerd en geoperationaliseerd worden zodat ze gemeten kunnen worden (Verhoeven, 2011). In de drie praktische deelvragen wordt gesproken over de ervaringen van respondenten. Om de ervaringen te operationaliseren worden zowel de enquêtevragen als de interviewvragen geclusterd in verschillende topics zoals die genoemd zijn in paragraaf 3.2. Deze topics hangen samen met verhuizingen van thuis naar een woonvoorziening en zijn bij beide instrumenten gelijk.

3.6 VERANTWOORDING INSTRUMENTEN

Voor dit onderzoek is zoals gezegd, gebruik gemaakt van drie instrumenten van dataverzameling. Ten eerste is voor de beantwoording van de theoretische deelvragen gebruik gemaakt van literatuur

zoals die terug te vinden is in hoofdstuk twee en de bibliografie. Voor de theoretische deelvragen zijn meerdere wetenschappelijke bronnen onderzocht en informatie uit deze bronnen is gebruikt om een antwoord op de vragen te formuleren en beargumenteren. Het antwoord komt uit bestaande bronnen waardoor nieuwe inzichten kunnen ontstaan door het samenvoegen van informatie uit verschillende bronnen (van Wijk, Hendrickx, & van Pappelendam, z.d.).

Dit onderzoek is gericht op het verkrijgen van inzicht in ervaringen. Daarom is buiten het literatuuronderzoek ook gebruik gemaakt van kwalitatieve dataverzameling in de vorm van het interviews. Er is gekozen voor gedeeltelijk gestructureerde face-to-face interviews. In de interviews zijn de volgende topics behandeld zoals eerder beschreven: informatievoorziening, begeleiding en de locatie/appartement. Het primaire doel van deze drie topics is het verzamelen van data die aansluit bij de deelvragen om uiteindelijk antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag. De vragenlijst is zo geformuleerd dat het past binnen het referentiekader van de respondent. Iedere respondentgroep heeft een eigen referentiekader. Daarmee wordt in dit onderzoek de algemene samenhang van alle factoren bedoeld die de groep tegenkomt tijdens de verhuizing van thuis naar de woonvoorziening van de JP. Het gedeeltelijk gestructureerde interview geeft de mogelijkheid door te vragen bij gegeven antwoorden. Hierdoor kunnen zaken als beleving, achterliggende motieven en de betekenis van de gevraagde ervaringen meegenomen worden in het onderzoek (Baarda, van Hulst, & de Goede, 2012). De interviewvragen zijn terug te vinden in bijlage II.

Vanwege de omvang van de populatie was het niet mogelijk om iedereen te interviewen. Om toch een zo volledig mogelijk beeld te krijgen hebben onderzoekers ervoor gekozen een enquête in te zetten. Evenals de interviews bevat de enquête de genoemde topics: informatievoorziening, begeleiding en de locatie/appartement. Er is gekozen voor een schriftelijke enquête omdat de onderzoekers de deelname aan het onderzoek laagdrempelig wilden houden. Daarbij komt dat veel cliënten en verwanten geen kennis en/of ervaring hebben met computers. Een digitale enquête zou voor deze personen dan inhouden dat ze niet deel zouden nemen aan de enquête. De enquêtes zijn te vinden in bijlage III.

VERANTWOORDING TOPICS

Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zijn een drietal praktische deelvragen opgesteld die gericht zijn op de cliënten, hun verwanten en de betrokken professionals. De praktische deelvragen 1 en 2 zijn verwerkt in de interviews en de enquête. Daarbij zijn de in de vorige paragraaf vermelde topics aan bod gekomen die een belangrijk onderdeel vormen rondom een verhuizing.

Ten eerste is vanuit de theorie duidelijk geworden dat een goede informatievoorziening belangrijk is. Het gaat hier vooral om het optimaal laten verlopen van een verhuizing van mensen met een verstandelijke beperking (Zoon, 2013). Aan cliënten en verwanten is gevraagd door wie de informatie gegeven werd en of de informatie eensluidend was. Daarnaast is gekeken in welke mate men op de hoogte gehouden werd van ontwikkelingen van de woonvoorziening. Voor professionals waren de vragen ook gericht op de mate waarin zij zelf op de hoogte werden gehouden van de ontwikkelingen en vorderingen. Daarnaast kwamen ook de duidelijkheid en de manier van informatievoorziening aan bod.

Het volgende topic is de locatie en het appartement. Dat tevredenheid ten aanzien van een woonomgeving een belangrijk onderdeel is bij een verhuizing mag duidelijk zijn. Daarom is in de vragen aandacht besteed aan eventuele keuzes ten aanzien van het appartement. Bij de verhuizing

van thuis, waar hulp en ondersteuning van verwanten voor handen was, naar een woonvoorziening is ook inspraak in voorzieningen erg belangrijk. Daarom is gevraagd naar de tevredenheid en inspraak in de voorzieningen per locatie.

Het derde en laatste topic betreft de begeleiding rondom de verhuizing. Omdat een verhuizing zoals gezegd veel onzekerheid met zich meebrengt, is een juiste begeleiding erg belangrijk. Ook is vanuit de theorie van Luijkx & Vlaskamp (2012) bekend dat een goede samenwerking tussen professionals en verwanten bijdraagt aan het goed verlopen van een verhuizing. In de interviewvragen is regelmatig de mening van de cliënt, de verwanten of de professional aan bod gekomen. In de enquête is dit gerealiseerd door middel van een vraag volgens een vijfpuntslikertschaal. Bij deze vragen kan de respondent in oplopende graad antwoorden waardoor de mening gepeild kan worden (Verhoeven, 2011). Er is door onderzoekers gekozen voor een Likertschaal met vijf punten waarbij de middelste: “weet ik niet (meer)” als neutraal aangemerkt wordt. Er is gekozen voor een vijfpuntsschaal omdat een toename van het aantal antwoordmogelijkheden de validiteit zou kunnen verkleinen wanneer respondenten niet in staat zijn om het gewenste subtiele onderscheid te maken dat gevraagd wordt (Heemskerk, 2013). Bij de interviews konden respondenten en informanten aangeven hoe zij een en ander ervaren hadden. Waar onduidelijkheid ontstond werd doorgevraagd door de onderzoeker.

PROCEDURE

Door onderzoekers is getracht zo recent en duidelijk mogelijke informatie te verzamelen. Daarom is gekozen voor onderzoek bij locaties die de afgelopen drie jaren geopend zijn. Er is gekozen om de specifieke situatie te onderzoeken van cliënten die van thuis in een woonvoorziening zijn gaan wonen omdat hierover tot op heden weinig bekend is. Dit geldt zowel voor cliënten binnen als buiten de JP.

Voorafgaand aan het afnemen van de interviews en enquêtes is, in overleg met de opdrachtgever, telefonisch contact gezocht met de desbetreffende locaties in regio Twente. In het gesprek is het onderzoek beknopt uitgelegd en alle twaalf locaties hebben aangegeven, waar mogelijk, mee te werken aan het onderzoek. Vervolgens is er een mail verstuurd naar de locaties met daarin nadere informatie over het onderzoek. Hierin zijn het doel van het onderzoek en de in te zetten instrumenten beschreven. Deze mail is te vinden in bijlage IV. Verder is er een week na het versturen van de enquêtes een herinneringsmail gestuurd.

De selectie voor deelname aan interviews en enquêtes heeft, zoals gezegd, plaatsgevonden op basis van vrijwilligheid. Verder is voor interviews een selectie gemaakt vijf uit de twaalf locaties. Dit is gebeurd in overleg met de opdrachtgever. In elke locatie zijn een cliënt, verwant en professional geïnterviewd. Verder is er voor gezorgd dat zowel cliënten, verwanten als professionals geïnterviewd werden door een voor hen onbekend persoon. Daardoor is voorkomen dat een antwoord gekleurd zou zijn door vooringenomenheid. Van de afgenomen interviews zijn geluidsopnames gemaakt die daarna zijn getranscribeerd. Dit is gedaan om het interview juist te kunnen analyseren en om citaten correct te kunnen formuleren. Na het transcriberen zijn de interviews gelabeld en verwerkt in het onderzoeksrapport.

Ten aanzien van de enquête is contact opgenomen met de verschillende locaties om te vragen naar het aantal cliënten dat vanuit thuis naar de woonvoorziening was verhuisd. Daarnaast is gevraagd hoeveel cliënten enigszins in staat konden worden geacht, al dan niet met enige hulp, tot het invullen van een enquête. Verder is gevraagd naar het aantal professionals dat betrokken is

geweest bij de begeleiding van genoemde cliënten rondom de verhuizing. Het aantal enquêtes dat verstuurd is naar verwanten is evenredig aan het gehele aantal cliënten die vanuit thuis naar de woonvoorziening kwamen. Verder is er voor gekozen een retourenveloppe bij te voegen om de respons te vergroten. Het retouradres dat is opgegeven is een locatie van de JP waar één van de onderzoekers werkzaam is. Deze locatie is niet opgenomen in het onderzoek.

3.7 DATA-ANALYSE

Zoals vermeld zijn de interviews letterlijk uitgetypt zodat de gegevens geanalyseerd konden worden. De interviews zijn ook direct na het afnemen ervan uitgewerkt. De reden daarvoor is dat het interview dan nog vers in het geheugen ligt. Na het uitschrijven is de tekst die niet relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag geschrapt. Deze stappen waren nodig om te komen tot de werkelijke data analyse (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Voor de analyse van de enquête is door onderzoekers gebruik gemaakt van een datamatrix. In een werkblad in Excel zijn ontvangen datagegevens ingevuld. Na invulling kunnen aantallen en percentages afgelezen worden.

LABELEN

Door de interviews krijgen de onderzoekers de mogelijkheid achtergronden en meningen mee te nemen in het onderzoek. Om een antwoord te vinden op de in hoofdstuk 1 gestelde hoofdvraag zijn de interviews gelabeld. Hiervoor zijn de tekstfragmenten voorzien van een code. Hierdoor kunnen later tijdens de analyse tekstfragmenten teruggevonden worden. De fragmenten zijn daarna open gecodeerd. Open coderen houdt in reductie van een grote hoeveelheid gegevens tot een verzameling labels. Hierdoor kunnen de verbanden tussen de verschillende interviews gevonden worden (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Bij het opstellen van de hoofdkabels is uitgegaan van de onderzoeksvraag en de eerder genoemde topics. Daarin is het essentieel dat een label aansluit bij de inhoud of een deel van de inhoud van het fragment. Door sublabels toe te voegen is verder onderscheid gemaakt in de gegeven fragmenten. In enkele gevallen komt eenzelfde fragment meermaals terug omdat het van toepassing is op meerdere labels. Deze manier van labelen wordt open labelen genoemd (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009).

De eerder benoemde topics informatievoorziening, begeleiding en de locatie/appartement zijn onderverdeeld in de labels. De hoofdlabels komen bij alle verschillende deelpopulaties overeen. De sublabels verschillen per deelpopulatie enigszins aangezien de verhuizing vanaf verschillende kanten benaderd wordt. Tijdens het labelen is het labelschema verschillende keren aangepast om te zorgen dat het labelsysteem dekkend is voor alle gegeven informatie. Wanneer relevante gegevens niet ondergebracht kon worden werd een extra label toegevoegd. Hierdoor is er voor gezorgd dat alle relevante informatie is verwerkt in het onderzoek. De labelschema's is te vinden in bijlage V.

3.8 BETROUWBAARHEID

Betrouwbaarheid geeft de mate aan waarin de resultaten van het onderzoek vrij zijn van gemaakte fouten en waarin geen sprake is van toeval (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). De conclusie van een kwalitatief onderzoek moet moeten controleerbaar en inzichtelijk zijn. Zou een andere onderzoeker bij een herhaling van de enquêtes tot dezelfde resultaten komen? De betrouwbaarheid van een onderzoek heeft betrekking op de mate waarin metingen consequent en herhaalbaar zijn. In de enquête staan geen specifieke vragen die specifiek betrekking hebben op één locatie of een specifieke situatie. Hierdoor is de kans dat bij herhaling van het onderzoek dezelfde resultaten naar

voren komen groot. Door in dit onderzoek de kwalitatieve methode, het afnemen van interviews, te combineren met de kwantitatieve methode in de vorm van de enquête ontstaat een triangulatie. Hierdoor wordt de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot (Verhoeven, 2011). Respondenten konden aangeven waar het interview plaats zou vinden. Verder is er, zoals gezegd, voor gekozen om de interviews te laten afnemen door een, voor de geïnterviewde onbekende persoon. Daardoor ontstaat een objectiever beeld bij de interviewer doordat hij de achtergronden van de geïnterviewde niet kent. Voor de geïnterviewde houdt het in dat hij onbevooroordeeld kan antwoorden. Verder zijn, zoals gezegd, de interviews opgenomen met een voicerecorder. Beide onderzoekers hebben de interviews apart van elkaar geanalyseerd waardoor er sprake is van intersubjectiviteit.

Verder is de enquête zo opgezet dat er sprake is van grote objectiviteit waardoor de betrouwbaarheid van het onderzoek gewaarborgd is. De vragen zijn duidelijk en eensluidend gesteld en zijn voor één uitleg vatbaar. De enquêtevragen zijn vooraf besproken tijdens intervisiebijeenkomsten met een docent en collega onderzoekers. Dit wordt ook wel peer-debriefing genoemd (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). De ontvangen feedback is verwerkt in de uiteindelijke enquête. Verder is de enquête anoniem ingevuld en zijn de resultaten van de interviews anoniem verwerkt. Onderzoekers zijn van mening dat de betrouwbaarheid als groot mag worden beschouwd door de genomen maatregelen. Naast de betrouwbaarheid is ook de validiteit in het onderzoek van groot belang.

3.9 VALIDITEIT

Validiteit heeft te maken met de juistheid van de bevindingen van het onderzoek. Hierbij kan de vraag gesteld worden of er werkelijk gemeten is wat men wilde meten (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009). Er zijn drie vormen van geldigheid: interne geldigheid, externe geldigheid en de instrumentele of dataverzamelingsgeldigheid. Bij interne geldigheid gaat het voornamelijk over de keuze van de opzet van het onderzoek: welke onderzoeksoptiek het meest geschikt is om een geldig antwoord te vinden op de onderzoeksvraag. Is de steekproef juist getrokken? is het juiste meetinstrument gebruikt? Bij de enquête is veelvuldig gebruik gemaakt van Likertschaalvragen. Hierdoor heeft de respondent de mogelijkheid aan te geven in welk mate hij het eens is met een bepaalde stelling. Het aantal antwoorden is oneven waarbij de middelste mogelijkheid de meest neutrale mogelijkheid is. Er is vooral gekozen voor vijf antwoordmogelijkheden omdat meer mogelijkheden niet leiden tot meer duidelijkheid.

De steekproef is select genomen door respondenten te selecteren op basis van vrijwilligheid en op basis van verstandelijke vermogens om enigszins een eigen mening duidelijk te maken. Cliënten met een ernstig verstandelijke beperking zijn daarom uitgesloten van het onderzoek. Verwanten van deze cliënten zijn wel gevraagd deel te nemen. De locaties die deelgenomen hebben aan het onderzoek betreffen twaalf van de dertien locaties die de afgelopen drie jaren zijn geopend in Twente. De dertiende locatie heeft door omstandigheden besloten niet mee te doen. Door de grootte van de steekproef kan het onderzoek toch als valide worden beschouwd.

Externe validiteit houdt in dat de conclusie van het onderzoek generaliseerbaar is voor een grotere groep personen of situaties dan waarover de steekproef is getrokken. Dat houdt in dat de ervaringen van de cliënten, verwanten en professionals die uit het onderzoek naar voren komen, geprojecteerd kunnen worden op de gehele populatie binnen de JP in de regio Twente. Door de grootte van de steekproef en doordat de populatie in elke woonvoorziening willekeurig en divers is bij dit onderzoek ook sprake van externe validiteit. Verder is zoals vermeld, de steekproef select en

representatief genomen. Hierdoor mag aangenomen worden dat de uitkomsten een juiste weergave van de realiteit zijn. De resultaten zijn generaliseerbaar voor andere, nieuw op te zetten woonvoorzieningen van de JP, ook buiten de regio Twente (Baarda, de Goede, & Teunissen, 2009).

3.10 ETHISCHE ASPECTEN

Alle vormen van onderzoek moeten voldoen aan de basiseisen van goede onderzoeksethiek. Een voorbeeld hiervan is het op een goede manier behandelen van vertrouwelijke onderzoeksgegevens (Martens, Kessels, de Laat, & Ros, z.d). Ethische aspecten hebben voornamelijk betrekking op de gevolgen die de uitkomsten van het onderzoek op een respondent zou kunnen hebben.

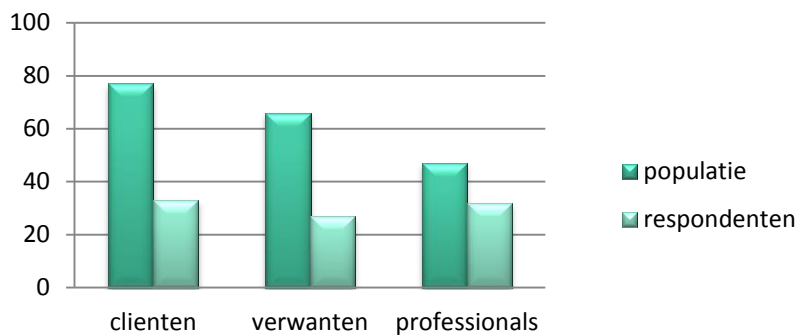
In dit onderzoek is de anonimiteit en privacy van de respondenten gewaarborgd doordat geen namen of locaties opgenomen zijn in de vragen. Ook worden geen persoonsnamen gebruikt in het rapport. Verder is voor elke enquête gezorgd voor een retourenvelop zodat daaruit niet te herleiden was van welke locatie de enquête kwam. Daarnaast zijn alle opgenomen interviews na de transcriptie vernietigd om daarmee de privacy van de geïnterviewde te waarborgen. Genoemde maatregelen zijn ook vooraf gecommuniceerd naar de respondenten. Verder was elke respondent vrij om deel te nemen. Door de interviews af te laten nemen door een onbekende is vooringenomenheid voorkomen.

4 RESULTATEN

Om antwoord te kunnen geven op de gestelde onderzoeksvraag worden in dit hoofdstuk de resultaten van dit onderzoek vermeld. In de eerste paragraaf worden de kenmerken van de respondenten weergegeven. Vanaf paragraaf 4.2 zullen respectievelijk de resultaten beschreven worden van de interviews en de enquête van de cliënten, de verwanten en als laatste van de professionals.

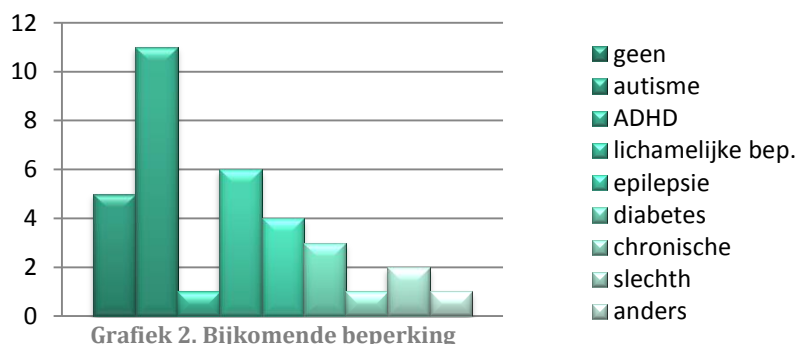
4.1 KENMERKEN RESPONDENTEN

In deze paragraaf worden de verschillende kenmerken van de respondenten beschreven. De totale steekproef bestaat uit 190 personen. Er zijn in totaal 92 enquêtes ingevuld en teruggestuurd. Hiervan zijn er 33 ingevuld door cliënten, 27 door verwanten en 32 door professionals zoals te zien is in grafiek 1. De woonvoorzieningen waar uitspraken over gedaan worden zijn bijna allemaal ouderinitiatieven. Eenderde van de cliënten die deelgenomen hebben aan het onderzoek hebben naast hun verstandelijke beperking een vorm van autisme. De meerderheid is tussen de 18 en 25 jaar oud. De respondenten van de verwanten waren op twee na, allemaal ouder van een cliënt. De andere twee waren wel familie maar geen ouder van een cliënt. Meer dan de helft van de respondenten onder de professionals is langer dan vier jaar werkzaam bij de JP. Verder zijn in totaal vijftien interviews afgenomen. Aan de interviews hebben vier mannelijke en één vrouwelijke cliënt deelgenomen. Bij verwanten waren dat vier vrouwen en één man. En bij de professionals hebben vijf vrouwen deelgenomen. Deze zijn allen pb-er van tenminste één cliënt die vanuit thuis naar de woonvoorziening kwam wonen. Er zijn 106 respondenten in dit onderzoek. Hiermee is een respons van 56 procent gehaald.

Grafiek 1. Respondenten vs. Populatie

De leeftijd van de respondenten onder cliënten ligt tussen de 21 en 31 jaar oud. Respondenten onder de cliënten hebben verschillende bijkomende beperkingen waarvan autisme de meest voorkomende is. Dit is te zien in figuur 2. Eén cliënt geeft aan: “alle lichamelijke beperkingen die je maar kunt bedenken” te hebben.

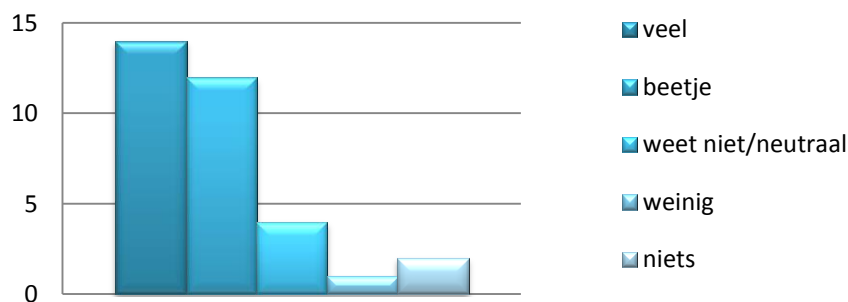
Grafiek 2. Bijkomende beperking

4.2 RESULTATEN PRAKTISCHE DEELVRAAG 1

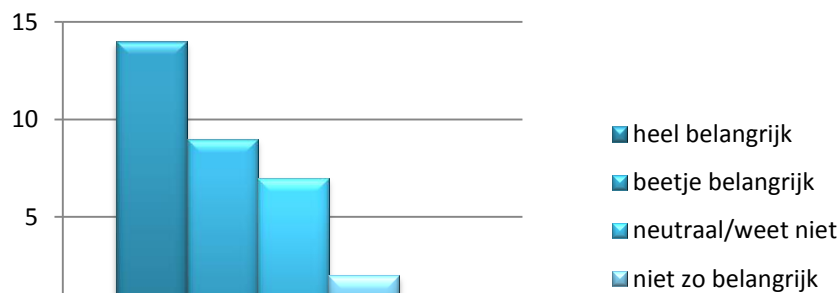
Onderstaand worden de resultaten beschreven ten aanzien van praktische deelvraag 1. Deze is, zoals te lezen is in paragraaf 1.4 als volgt opgesteld: Hoe is de overgang van thuis naar een woonvoorziening ervaren door cliënten en wat is daarin als positief en wat als verbeterpunt ervaren? De topics die achtereenvolgens aan de orde komen zijn: informatievoorziening, de locatie, en de ontvangen begeleiding die de cliënt voorafgaand, tijdens en de eerste maand na de verhuizing heeft ontvangen.

INFORMATIEVOORZIENING

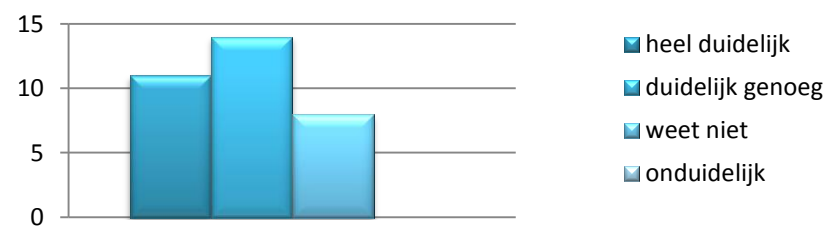
De eerste vragen in de enquête gaan over de informatie die de cliënten gekregen hebben over de JP of de woonvoorziening, voorafgaand aan de verhuizing. Dit is te zien in grafiek 3. Daarin geeft de meerderheid van de respondenten aan dat er veel informatie ontvangen is. Deze informatie is als belangrijk en duidelijk, wat ervaren blijkt uit grafiek 4 en 5. De informatie werd vooral gegeven door begeleiders of de locatiecoördinator. Tijdens een interview gaf een respondent aan: *“Ja als ik echt duidelijkheid wil hebben, ga ik naar de locatiecoördinator.”* Eén respondent vond informatie niet duidelijk: *“Ik wist namelijk niet wanneer de locatie open ging. En daardoor werd het erg spannend.”*

Grafiek 3. Hoeveelheid informatie

Grafiek 4. Belang van informatie

Grafiek 5. Duidelijkheid van informatie

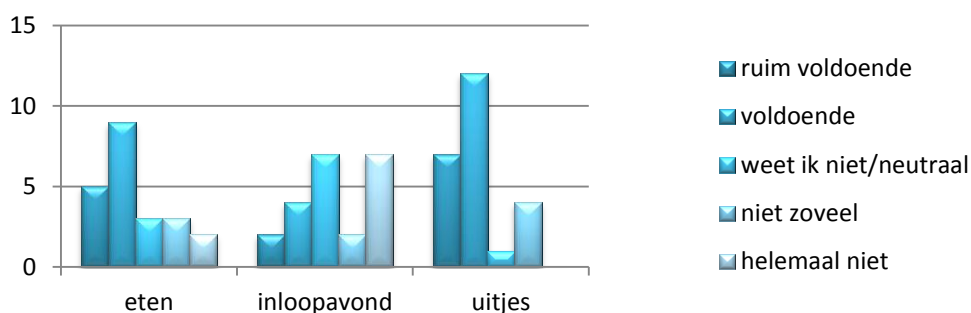
LOCATIE

De volgende vragen gingen over de ervaringen van respondenten in relatie tot de locatie en het eigen appartement. Er is gevraagd of ze tevreden zijn met het appartement en daarnaast wordt in de vragen aandacht besteed aan de inspraak die ze hebben gehad bij eventuele voorzieningen in de woonvoorziening. Uit grafiek 6 wordt duidelijk dat de uiteindelijke tevredenheid ten aanzien van het appartement groot is. Een respondent zegt tijdens het interview: *"Ja ik heb slaapkamer, keuken en woonkamer apart. Ik heb echt mijn eigen appartement. Dit wilde ik ook heel graag."* De respondent die als enige aangeeft niet tevreden te zijn geeft als reden daarvoor aan dat hij het appartement te klein vindt. Hij geeft ook aan het helemaal niet fijn te vinden om bij de JP te wonen. Deze respondent heeft de verhuizing wel als positief ervaren.

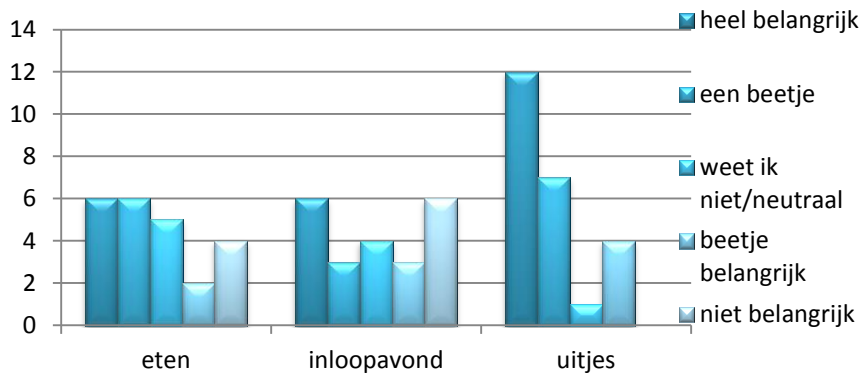

Grafiek 6. Tevredenheid t.a.v. het appartement

Er is gevraagd naar de inspraak in het organiseren van inloopavonden, de mogelijkheid van gezamenlijke maaltijden en het organiseren van uitjes. In grafiek 7 wordt weergegeven dat de respondenten de inspraak als voldoende hebben ervaren. In grafiek 8 is het belang daarvan voor de respondenten zichtbaar. In de enquête werd bij elk van de drie onderdelen door meerdere respondenten aangegeven dat dit voor hen niet van toepassing is. Voor degene waar dit wel van toepassing was, was die inspraak wel belangrijk. Vier van de vijf geïnterviewde respondenten geven aan inspraak te hebben gehad in voorzieningen: *"We hebben een commissie opgericht met het hoofd en penningmeester en die organiseren eigenlijk zo'n avond. En je kunt wel naar hun toe om aan te geven wat je leuk vindt. Dat is wel erg fijn."* Eén respondent geeft aan geen inspraak gehad te hebben in voorzieningen: *"Nee we hebben niet mee mogen denken aan inloopavonden en we hebben geen inloopavonden."* Hij geeft daarbij wel aan dat dat ook niet belangrijk voor hem was.

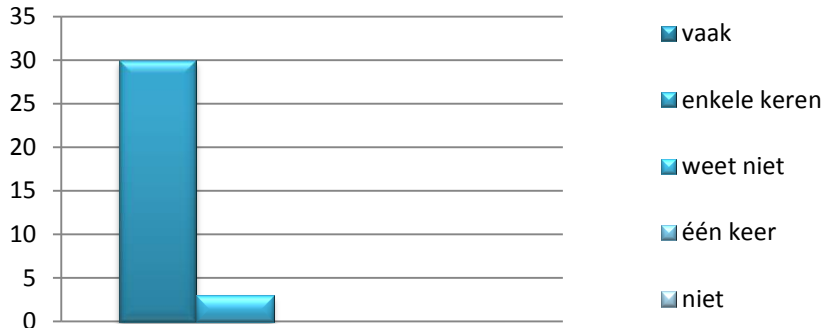
Grafiek 7. Inspraak in voorzieningen

Grafiek 8. Belang van inspraak voor respondent

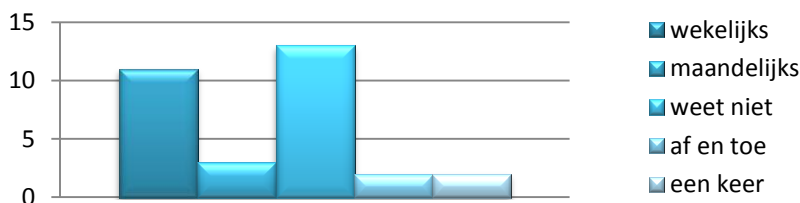
BEGELEIDING VOORAF

Deze paragraaf richt zich op het contact tussen de cliënt en iemand van de woonvoorziening, vanaf het moment van aanmelding tot het moment van verhuizen. Uit de antwoorden is gebleken dat het eerste contact vooral plaats vond met de locatiecoördinator al dan niet samen met een pb-er. Verder bleek uit de enquête dat het onderwerp verhuizen volgens vrijwel alle respondenten aan de orde is gekomen in de begeleiding zoals te zien in grafiek 9. In de interviews gaven alle respondenten aan dat het proces van verhuizen vooral werd begeleid door ouders. Tijdens de interviews gaven respondenten ook aan dat daar geen aandacht aan geschonken was in het voortraject. Iemand zei: *"Ik wist niet wat ik ervan moest verwachten."* Eén andere respondent gaf aan: *"Nou nee ik had daar al wel klein beetje voor mezelf gekeken wat het inhoudt. Weer een ander antwoordde: "Ja, met mijn ouders heb ik dat gedaan."*

Grafiek 9. Onderwerp 'verhuizen'

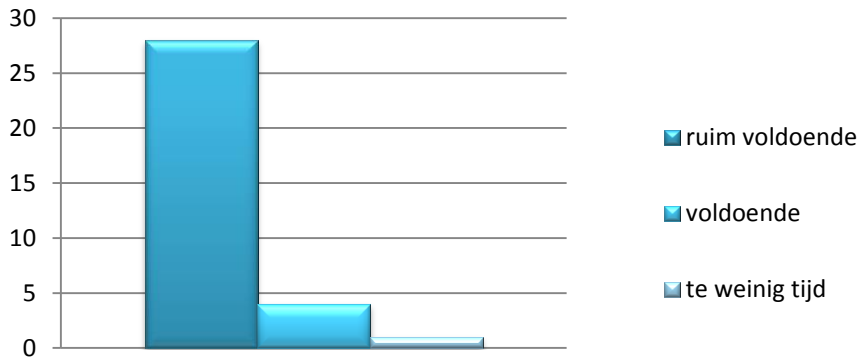
Verder is gevraagd naar de frequentie van de contacten met begeleiders. Op die vraag moesten de meeste respondenten het antwoord schuldig blijven. De overige antwoorden varieerden tussen wekelijks en maandelijks contact. Een en ander wordt duidelijk uit grafiek 10.

Grafiek 10. Frequentie contact

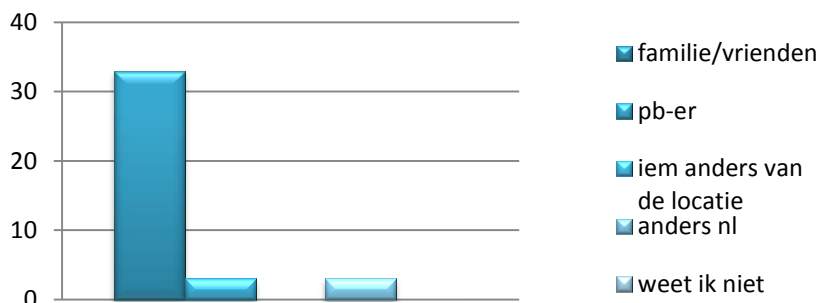
BEGELEIDING TIJDENS VERHUIZING

Naast de begeleiding vooraf is ook gevraagd naar de ontvangen begeleiding tijdens de verhuizing. De vragen richtten zich vooral op de verhuizing als zodanig. Of er voldoende tijd ingepland was om te verhuizen. Welke hulp en begeleiding werd geboden en door wie? En wat was de mening daarover van de cliënt? Uit grafiek 11 blijkt dat de meeste respondenten van mening zijn dat er voldoende tijd ingepland was voor de verhuizing.

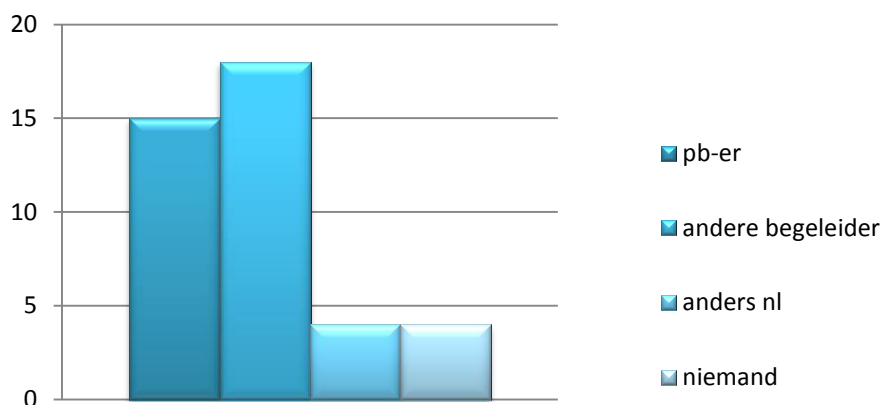
Grafiek 11. Ingeplande tijd voor verhuizing

Verder bleek dat hulp bij het verhuizen vooral een taak voor de verwanten te zijn zoals blijkt uit grafiek 12. Daarnaast hielpen vooral vrienden, andere familieleden of burens bij de verhuizing. Drie respondenten antwoordden dat ook de pb-er hielp bij het verhuizen. Ook tijdens de interviews werd dit beeld bevestigd. Alle vijf de respondenten geven tijdens het interview aan vooral hulp te hebben gehad van ouders: *“M’n ouders, en vooral m’n moeder heeft me daarbij geholpen.”*

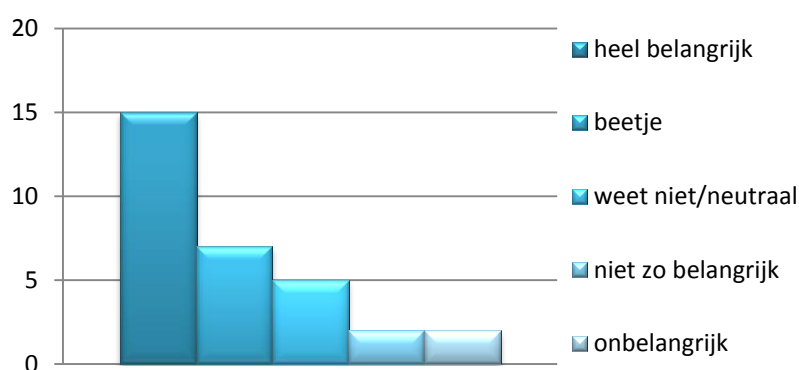

Grafiek 12. Hulp tijdens verhuizing

Zoals blijkt uit grafiek 13 gaf een meerderheid van de respondenten aan dat de pb-er of een andere begeleider wel aanwezig was tijdens de verhuizing. Hier kon hij naar toe met eventuele vragen of problemen. Dat de meeste respondenten dat erg belangrijk vonden blijkt uit grafiek 14

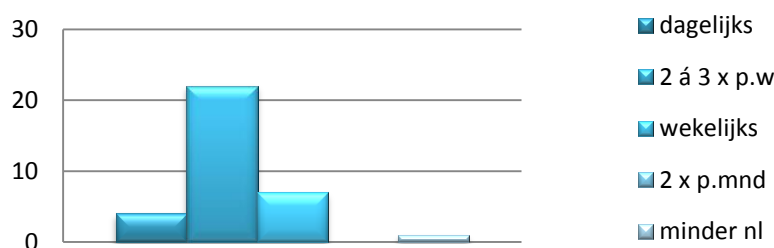
Grafiek 13. Aanwezig tijdens verhuizing

Grafiek 14 belang voor respondent

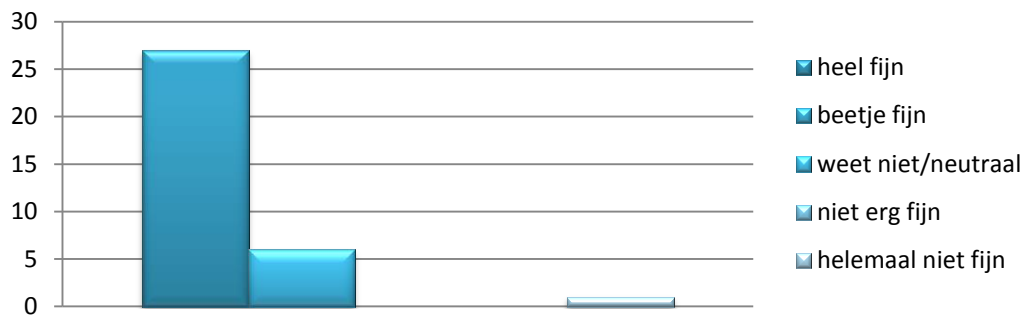
BEGELEIDING NA VERHUIZING

Tot slot is er bij de enquête aan de cliënten ingegaan op de ervaringen van cliënten vanaf het moment dat ze in de woonvoorziening kwamen wonen tot een maand daarna. Deze vragen gaan over de frequentie van contact met de pb-er en de mening daarin van de respondent. Als laatste is de vraag gesteld hoe de cliënt het wonen in de woonlocatie nu ervaart. Uit de antwoorden op de vraag hoe vaak er contact was in de eerste maand wordt duidelijk dat dit varieerde van één tot meerdere keren per week zoals te zien is in grafiek 15. De respondent die aangeeft dat het contact minder is dan twee keer per maand plaatsvindt, antwoordt dat hij tot op heden enkele keren contact heeft gehad met zijn pb-er in de 18 tot 36 maand dat hij in de woonlocatie woont. Alle respondenten geven aan de frequentie van contact als voldoende te beschouwen.

Grafiek 15. frequentie contact pb-er

Grafiek 16 toont de huidige tevredenheid van de respondenten ten aanzien van het wonen in de woonvoorziening. Hierin is te zien dat de tevredenheid bij de meeste cliënten groot is. Enkele respondenten vinden het een beetje fijn en één respondent geeft aan het wonen helemaal niet fijn te vinden. Deze respondent geeft ook aan bij de enquête: *“Ik had graag meer ondersteuning en realiteit gezien over financiën die bij een woning horen, huurtoeslag e.d.”*

Grafiek 16. Uiteindelijke tevredenheid cliënten

POSITIEVE EN VERBETERPUNTEN

In deze paragraaf wordt in het kort weergegeven welke positieve en verbeterpunten er naar voren kwamen bij de cliënten. Cliënten hebben als positief ervaren dat er echt werd gekeken naar hun wensen. Daarnaast waren ze positief over het feit dat er voldoende tijd werd ingepland voor de verhuizing. Hierdoor konden ze langzaam wennen aan het idee dat ze gingen verhuizen. En tot slot geven ze aan dat gemaakte afspraken goed worden nageleefd.

Er komt één verbeterpunt vanuit de cliënten en dat gaat over de duidelijkheid wat betreft medebewoners. De cliënt waarbij dit punt aan de orde kwam had het prettiger gevonden om met medebewoners te wonen die allemaal hetzelfde niveau hebben. Hij had niet verwacht dat er zoveel verschillen waren. Dit was vooraf niet duidelijk naar hem gecommuniceerd, aldus de respondent.

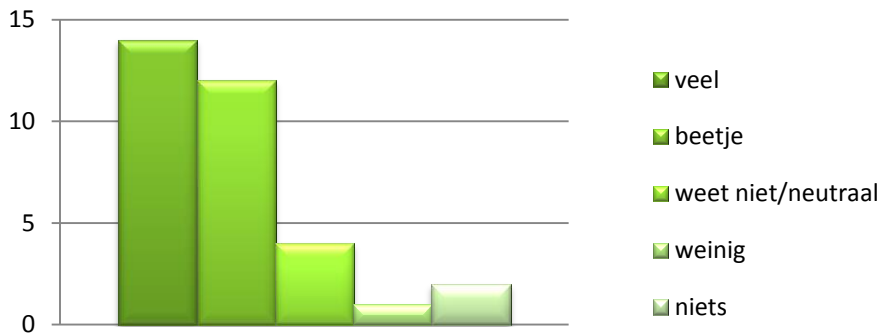
4.3 RESULTATEN PRAKTISCHE DEELVRAAG 2

Na de resultaten van de cliënten, worden nu deze resultaten beschreven van de verwanten. Hiermee hopen de onderzoekers antwoord te kunnen geven op praktische deelvraag 2 die is als volgt beschreven: *“Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door verwanten en wat is daarin als de positief en wat als verbeterpunt ervaren?”* De topics die hier aan de orde komen zijn eveneens: informatievoorziening, de locatie, en de ontvangen begeleiding die de cliënt voorafgaand, tijdens en de eerste maand na de verhuizing heeft ontvangen. De vragen 1 tot en met 6 betreffen de algemene gegevens die verwerkt zijn in de paragraaf 4.1.

INFORMATIEVOORZIENING.

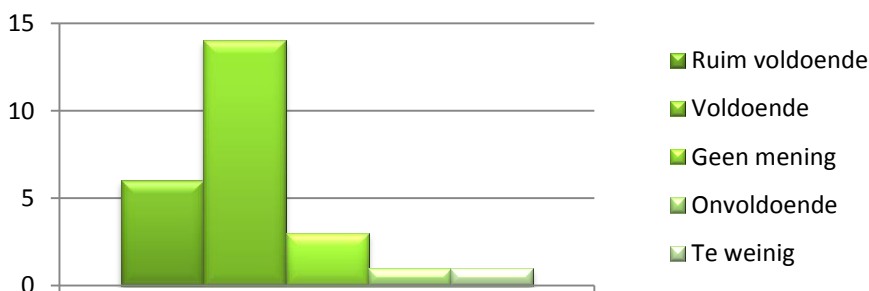
Net als bij cliënten wordt bij de verwanten allereerst ingegaan op de ervaringen, met betrekking tot de informatie die ze hebben ontvangen rondom de verhuizing. In de meeste locaties zijn informatieavonden georganiseerd. Vrijwel alle respondenten geven aan dat ze de voldoende informatie ontvangen hebben zoals blijkt uit grafiek 17. Waar geen informatieavond georganiseerd is

geven respondenten aan deze niet gemist te hebben en de informatie op een andere manier ontvangen te hebben. De informatie kwam op verschillende manieren binnen zoals bleek uit de interviews: *“Dat was heel goed geregeld. Het heeft allemaal veel langer geduurd dan gedacht was, maar als er nieuws was dan hoorden we dat. Soms een mailtje van de JP, soms een mailtje van de woningstichting.”*

Grafiek 17. Informatievoorziening

Vervolgens is gevraagd in hoeverre de respondenten op de hoogte zijn gehouden van de ontwikkelingen van de woonvoorziening. Daaruit bleek dat, zoals te zien in grafiek 18, het overgrote deel van de respondenten van mening is (ruim)voldoende op de hoogte te zijn gehouden. De gegeven informatie werd ook als duidelijk genoeg ervaren. Ook in geval dat de informatie van verschillende personen kwam was deze wel eenduidig. Verder werd door verwanten aangegeven dat ze de locatiecoördinator daarin een grote rol speelde: *“Zij is de rode draad geweest voor het wonen en dat heb ik als prettig ervaren.”* Slechts twee respondenten gaven aan dat de informatie onvoldoende, te weinig en onduidelijk was. Eén respondent geeft aan dat het “een wirwar was wat betreft informatie.” Vanuit interviews kwam naar voren dat op één locatie een website is opgezet om cliënten en verwanten op de hoogte te houden van ontwikkelingen. Op deze website stond onder meer informatie over de voortgang van de bouw, en vorderingen ten aanzien van de woonvoorziening.

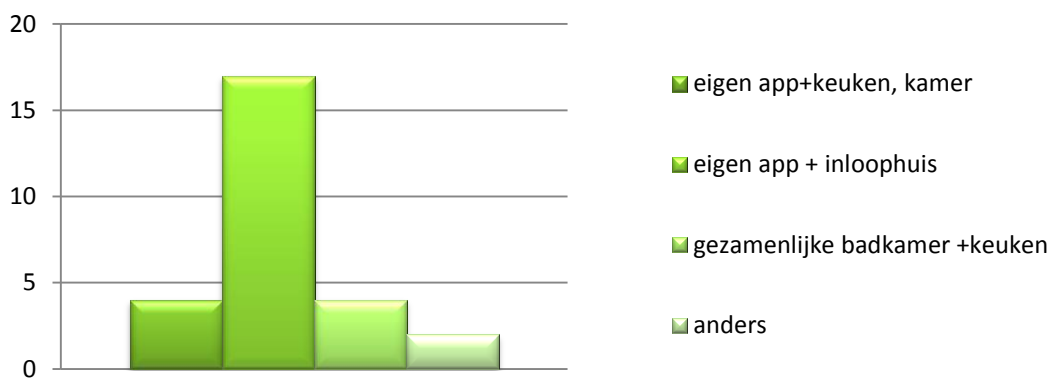

Grafiek 18. Op de hoogte gehouden van ontwikkelingen

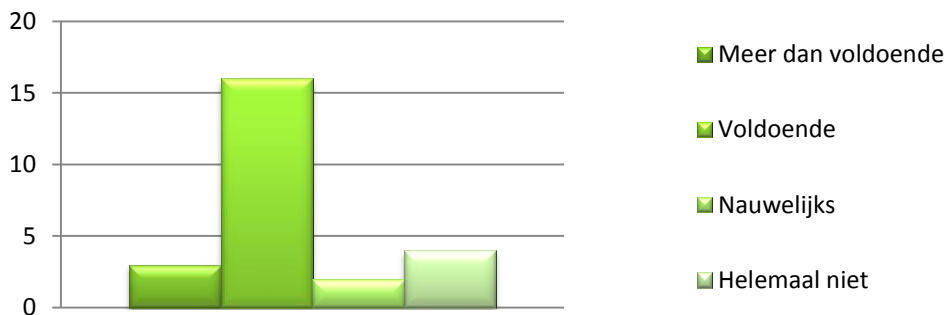
LOCATIE

Er is gevraagd naar de tevredenheid ten aanzien van het appartement en de locatie. In grafiek 19 zijn de verschillen te zien tussen de individuele appartementen in de woonvoorzieningen. Iets meer dan tweederde van de respondenten geeft aan dat de cliënt beschikt over een eigen appartement.

Daarnaast bieden desbetreffende woonvoorzieningen de mogelijkheid van een gezamenlijk inloophuis. Verder geeft ongeveer de helft van de respondenten aan dat er voldoende keuzemogelijkheid was ten aanzien van een appartementen, zoals blijkt uit grafiek 20. Eén respondent geeft tijdens het interview aan: *“Hij heeft een eigen appartement met zolderkamer om z’n spullen op kwijt te kunnen. Dat is gelukt en daar was hij erg blij om.”* Verder bleek dat niet alleen de keuze uit appartementen belangrijk was maar dat ook de ligging van de locatie. Zoals tijdens een interview verteld werd: *“Ja en het is echt midden in de stad. We hadden zoiets van, dit móet echt doorgaan.”* Tijdens de interviews hebben alle respondenten aangegeven voldoende inspraak te hebben gehad in de te ontwikkelen voorzieningen in de locatie. Ze zijn van mening dat er voldoende naar hen werd geluisterd en er heeft veel overleg plaatsgevonden. Eén persoon vertelde: *“We hebben inspraak gehad in voorzieningen maar ook in de bouw. Want als ze er huurwoningen neerzetten die onbetaalbaar zijn dan heb je natuurlijk nog niks want dan wil niemand er wonen.”*

Grafiek 19. Indeling en gezamenlijke ruimtes

Grafiek 20. Keuze uit verschillende appartementen

Aan het eind van dit onderdeel van de enquête is gevraagd naar de uiteindelijke tevredenheid met betrekking tot het appartement. In grafiek 21 wordt weergegeven dat het appartement volgens tweederde van de respondenten voldoet aan de gestelde verwachtingen. Eén respondent geeft aan dat het appartement niet aan de verwachtingen voldoet. Als reden daarvoor wordt aangegeven dat in het appartement te weinig elektriciteitspunten aanwezig zijn, aldus de respondent.

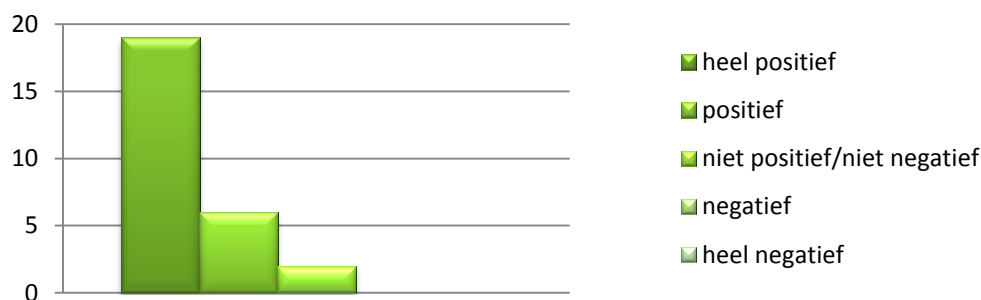

Grafiek 21. Uiteindelijke tevredenheid t.a.v. appartement

BEGELEIDING VOORAFGAAND AAN VERHUIZING

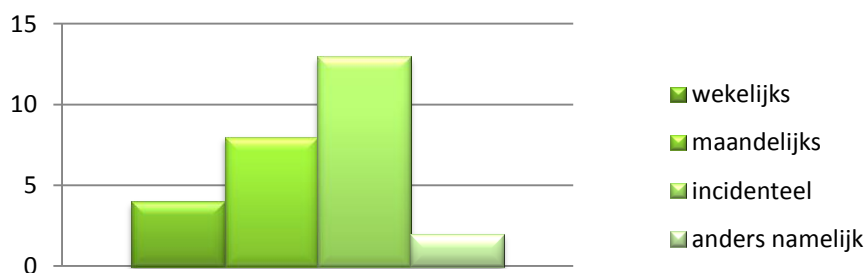
Net als bij de cliënten is wat betreft de begeleiding allereerst ingegaan op de begeleiding die cliënten volgens respondenten, ontvingen voorafgaand aan de verhuizing. Er is gevraagd naar de eerste kennismaking met de locatie, de frequentie van contacten en de daadwerkelijke begeleiding vooraf.

De eerste kennismaking vond in de meeste gevallen plaats met de locatiecoördinator. Deze kennismaking werd, zoals blijkt uit grafiek 22, door de bijna alle respondenten als heel positief ervaren. Dit werd ook duidelijk tijdens interviews: *“Ze waren heel erg gemotiveerd om de cliënt te leren kennen en daar gaat het uiteindelijk om. Dat wil ik graag horen en zien als moeder.”* Eén respondent geeft aan dat het contact voornamelijk van hem uit ging, in plaats van vanuit de woonvoorziening.

Grafiek 22. Ervaring m.b.t. eerste kennismaking

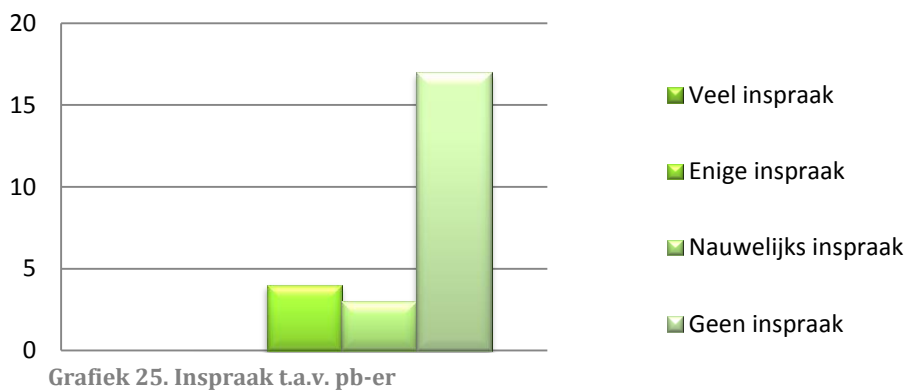
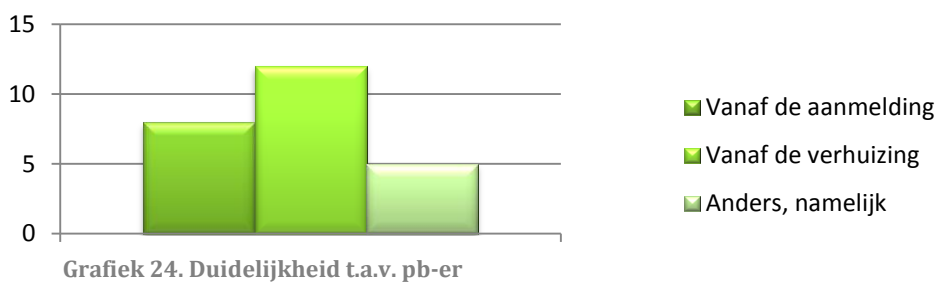
Op de vraag naar de frequentie van het contact na de eerste aanmelding geeft een meerderheid als antwoord dat contacten vooral incidenteel plaatsvonden. Dit wordt duidelijk in grafiek 23. Deze frequentie werd wel als voldoende ervaren door de meeste respondenten. Slechts vier respondenten vonden het aantal contacten te weinig.

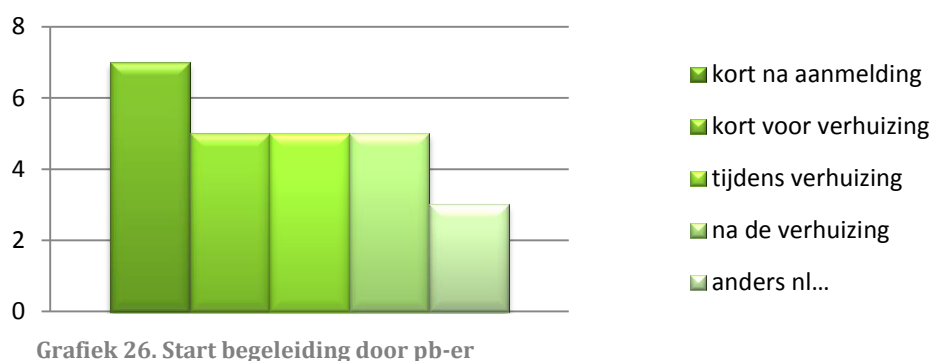
Grafiek 23. Frequentie m.b.t. contact met locatie

Zoals duidelijk is geworden was het onderhouden van contact met verwanten in de genoemde periode vooral een taak van de locatiecoördinator. Daarin eventueel aangevuld met contact met de pb-er. Omdat de pb-er een belangrijke taak vervult in de begeleiding van de cliënt is in de enquête gevraagd wanneer duidelijk was wie de pb-er van de cliënt zou worden. Verder is gevraagd in hoeverre duidelijkheid daaromtrent belangrijk was voor respondenten. Voor ongeveer de helft van de respondenten gold dat die duidelijkheid kwam rond de verhuizing zoals te zien is in grafiek 24.

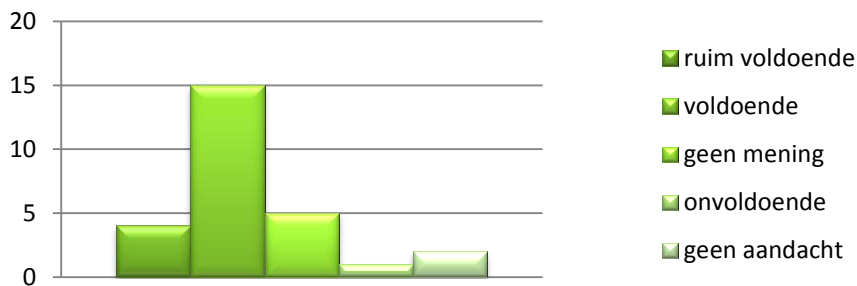
Eén verwant gaf aan dat de bekendmaking van de pb-er kwam zodra het team was samengesteld. Respondenten geven vrijwel allemaal aan dat er geen inspraak was met betrekking tot de keuze voor een pb-er zoals blijkt uit grafiek 25. De overgrote meerderheid van de respondenten geeft aan die inspraak niet te hebben gemist. Drie respondenten geven aan daar geen mening over te hebben. Eén respondent geeft als toelichting: *"Er was direct een klik tussen de cliënt en de pb-er."*

Toen duidelijk was wie de pb-er was kon een start gemaakt worden met de daadwerkelijke begeleiding. De meeste verwanten geven aan dat de begeleiding gestart is voorafgaand aan de verhuizing.

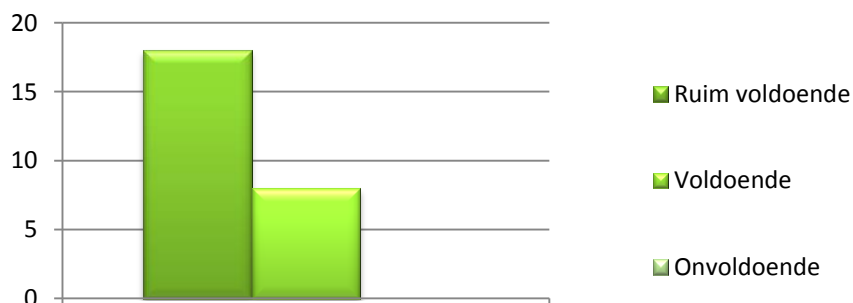
Als laatste is bij dit onderdeel van de enquête gevraagd in hoeverre aandacht is besteed bij de cliënt aan het thema ‘verhuizen’. Zoals blijkt uit grafiek 27 is het thema ‘verhuizen’ volgens de respondenten van de verwanten voldoende onder de aandacht gebracht. Eén persoon geeft aan dat er te weinig aandacht is geweest voor het thema. Deze persoon heeft ook bij een eerdere vraag weergegeven dat er te weinig contact was met de begeleiding en dat begeleiding moeilijk bereikbaar was. Uit de interviews kwam voornamelijk naar voren dat de voorbereiding van de cliënt op de verhuizing en het behandelen van dit thema vooral als een taak van ouders gezien werd. Zij gaven daar zelf de voorkeur aan. Een respondent vertelde: *“Voordat ik dat aan een ander toevertrouw”, dat doe je niet, dat kun je niet.*”

Grafiek 27. Bespreken van thema verhuizen

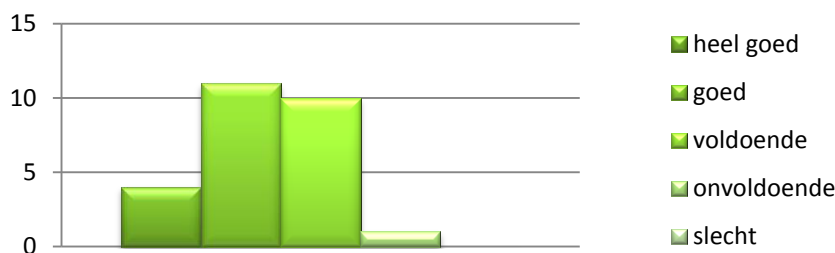
BEGELEIDING TIJDENS DE VERHUIZING

Naast de begeleiding vooraf is er in de vragen ook aandacht besteed aan de werkelijke verhuizing van de cliënt van thuis naar de woonvoorziening. Er is gevraagd naar de communicatie tijdens de verhuizing en de ingeplande tijd. Verwanten geven aan dat de begeleiders tijdens de verhuizing regelmatig langs kwam en dat er voldoende tijd was ingepland voor de verhuizing zoals te zien is in grafiek 28. Eén respondent vulde aan in de enquête: *“Verhuizen verliep soepel, in fases, waardoor cliënt langzaam in eigen tempo kon wennen. Er was geen druk van buitenaf.”* Dit blijkt ook uit het interview: *“Er was genoeg tijd voor het schilderen en dergelijke, en het inrichten van de woning.”* Hierdoor is duidelijk geworden dat de verhuizing, op één uitzondering na, goed verlopen is. Wel kwam enkele keren als opmerking naar voren uit de enquête en de interviews dat meer duidelijkheid met betrekking tot de opening van de locatie wenselijk was geweest.

Grafiek 28. Ingeplande tijd voor verhuizen

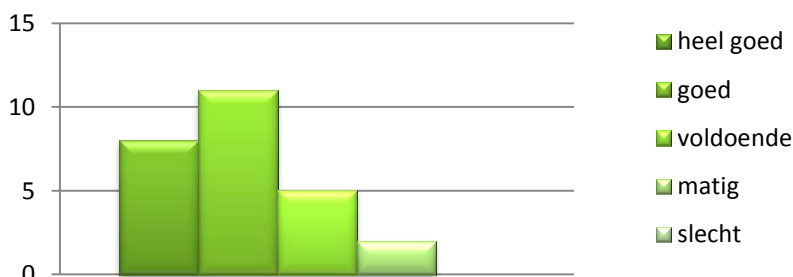
Op de vraag hoe respondenten de begeleiding van de cliënt tijdens de verhuizing hebben ervaren geven bijna alle respondenten aan deze als voldoende, goed of zelfs heel goed ervaren te hebben. Dit is te zien in grafiek 29. Eén respondent geeft bij de enquête aan: *“Prettig dat altijd overleg met pb-er mogelijk was op moeilijke momenten. Ook mochten cliënten blijven proefslapen.”* Een andere respondent schreef: *“Doordat er geen druk werd ervaren verliep de overgang van thuis naar woonlocatie soepel.”* Tenslotte geeft één respondent weer dat hij het moeilijk vond om de stap te zetten dat de cliënt in een woonvoorziening zou gaan wonen. Hij heeft achteraf deze stap wel als positief ervaren. Eén respondent geeft in de enquête aan niet tevreden te zijn over de contactmomenten en over het vinden van de juiste personen bij problemen. Dezelfde respondent geeft bij dit punt ook aan ontevreden te zijn over de begeleiding tijdens de verhuizing.

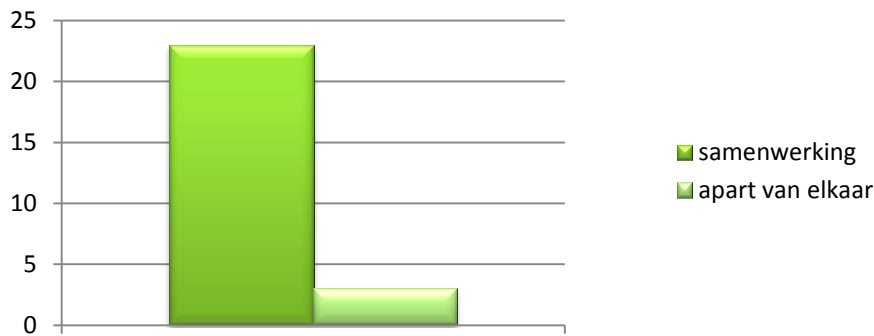
Grafiek 29. Ervaring t.a.v. begeleiding bij verhuizing

BEGELEIDING NA DE VERHUIZING

In het laatste deel van de enquête voor verwanten is gekeken naar periode vanaf het moment dat de cliënt in de woonvoorziening ging wonen tot een maand erna. Het gaat hierbij om de vraag in hoeverre verwanten betrokken zijn bij de begeleiding en zorg om de cliënt en hun tevredenheid achteraf. Als eerste is de vraag gesteld of verwanten van mening zijn dat ze, de eerste dagen na de verhuizing, voldoende op de hoogte zijn gehouden van de cliënt. Zoals grafiek 30 weergeeft geven bijna alle respondenten als antwoord dat ze goed of heel goed op de hoogte werden gehouden. Twee respondenten geven aan het als matig te hebben ervaren. Tevens geven deze twee respondenten dat er rondom de verhuizing geen sprake was van een samenwerking tussen begeleiders en verwanten maar dat voornamelijk apart van elkaar gewerkt werd.

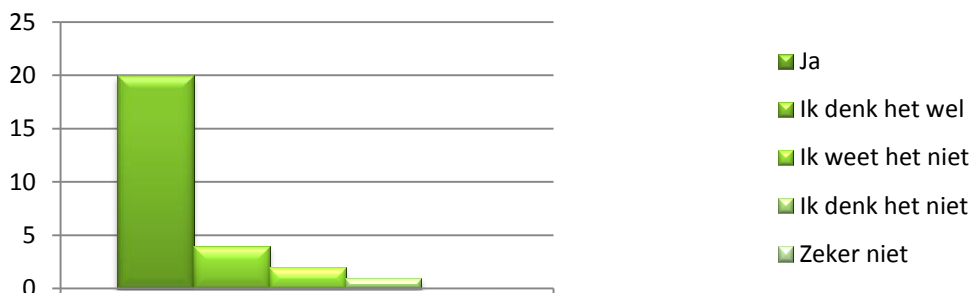

Grafiek 30. Op de hoogte houden van verwanten

Grafiek 31. Samenwerking tussen begeleiders JP en verwanten

Het resultaat op de laatste vraag is terug te lezen in grafiek grafiek 32. Het ging hierbij over de vraag of respondenten achteraf gezien, opnieuw zouden kiezen voor de JP. Hierin wordt duidelijk dat 20 van de 27 respondenten zeker weer zouden kiezen voor de JP. Eén respondent zegt tijdens het interview: *“Het lag ook veel bij de locatiecoördinator en die vertrouw ik voor de volle 100% dus ja!”* Zeven respondenten zijn daar niet helemaal zeker over. De respondent die antwoord waarschijnlijk niet opnieuw voor de JP te kiezen geeft aan veel te weinig contact te hebben gehad. Verder heeft deze respondent de communicatie rondom verhuizing als matig ervaren en was er onvoldoende tijd ingepland voor de verhuizing. Als laatste voldeed het appartement niet aan de verwachtingen en kon hij daarover moeilijk contact krijgen met de juiste persoon.

Grafiek 32. Zou verwant opnieuw kiezen voor JP

POSITIEVE EN VERBETERPUNTEN

Aan het eind van de resultaten van deze respondenten worden respectievelijk de positieve en verbeterpunten weergegeven die uit het interview en enquête naar voren zijn gekomen.

Als eerste punt kwam de eerder genoemde website naar voren, als tweede punt werd als positief ervaren dat zij in de gelegenheid werden gesteld om deel uit te maken van de sollicitatiecommissie en verder werd aangegeven dat het als zeer prettig werd ervaren dat het team naar de dagbesteding en of het logeerhuis van de cliënt ging om haar beter te leren kennen. De respondenten geven aan dat zij de JP als laagdrempelig hebben ervaren, er is sprake van wederzijds vertrouwen en het directe contact werd als zeer positief ervaren.

De verbeterpunten die werden genoemd gaan over de locatie op zich, de verzorg momenten en de veranderingen in de zorg. Allereerst raden de respondenten de JP aan hen te betrekken bij de

bouw van de locatie. Hierdoor kunnen ook zij meedenken over de praktische dingen. Naast het positieve dat de begeleiding naar dagbesteding en het logeerhuis gingen raden zij ook aan vaker thuis mee te kijken bij de zorgmomenten en er is volgens één verwant veel mis gegaan door veranderingen in de zorg, toenmalig vertrek van de locatiecoördinator en een compleet nieuw team. Hierdoor ontstond er onduidelijkheid. Tot slot geven verwanten aan meer hulp te willen ontvangen bij aanvragen als bijzonder huurtoeslag etc.

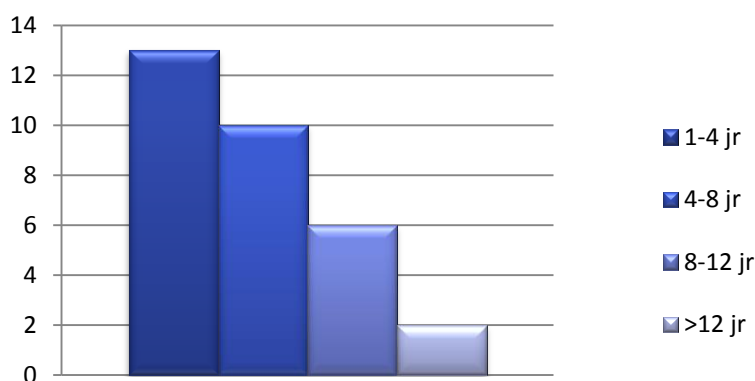
4.4 RESULTATEN PRAKTISCHE DEELVRAAG 3

In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven van de enquêtes en de interviews die zijn afgenomen bij professionals. Zowel de vragen van de enquête als van het interview richtte zich bij deze groep vooral op hun taak als begeleider om de cliënten zo goed mogelijk te ondersteunen in het verhuizingsproces. Hierdoor is het onderzoek met betrekking tot de ervaringen rondom verhuizen vanuit de drie verschillende partijen bekeken; vanuit de cliënt, de verwanten en tot slot door de professionals.

De topics die bij deze respondenten aan de orde komen zijn dezelfde als bij de cliënten en verwanten. Er is bij deze groep ook gevraagd naar achtergrondinformatie ten aanzien van functie en ervaring. Dit is beschreven bij de kenmerken van de respondenten aan het begin van dit hoofdstuk. Omdat deze gegevens van belang zijn in de begeleiding van de cliënt zijn deze ook beschreven bij de resultaten. Daarom is er voor gekozen dit als apart onderwerp op te nemen bij de resultaten.

ACHTERGRONDINFORMATIE

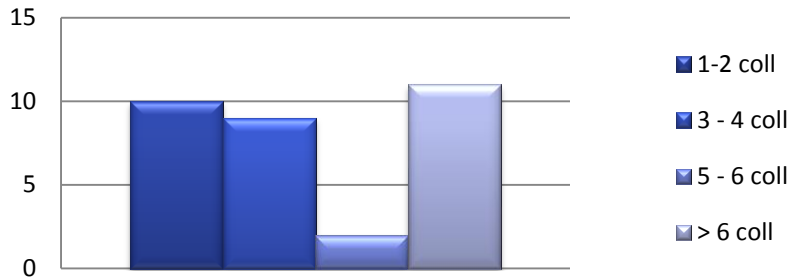
In de eerste vragen van de enquête van de professionals is gevraagd naar het aantal jaren dat men werkt bij de JP, eventueel eerdere ervaringen met dergelijke verhuizen en het aantal collega's dat betrokken was bij de verhuizing. In onderstaande grafiek 33 is te zien zijn de meeste van de respondenten tussen de 1 en 8 jaar werkzaam bij de JP. Eenderde van de collega's is langer dan vier jaar werkzaam bij de JP.

Grafiek 33. Aantal jaren werkzaam bij de JP

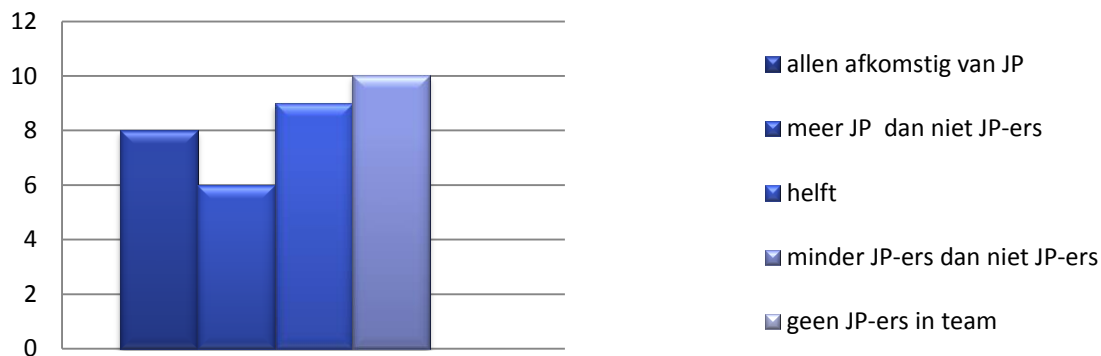
Het aantal collega's dat betrokken is bij de verhuizing wisselt per locatie sterk. Waar de ene locatie twee begeleiders betrokken waren en de locatiecoördinator is dat op een andere locatie een groot deel van het team, waarvan de meerderheid dat deed op basis van vrijwilligheid. Bijna alle respondenten geven echter aan, dat het aantal collega's dat betrokken is geweest bij desbetreffende locatie als voldoende ervaren werd. Drie respondenten geven aan daar geen mening over te hebben.

Van alle respondenten heeft bijna de helft eerdere ervaringen met verhuizen. Het gaat hier meestal over andere verhuissituaties zoals naar voren kwam uit het interview: *"Vanuit de vorige groep. De moeder was ziek en kwam te overlijden en broer en zus wilden graag dat zij een plekje zouden krijgen."*

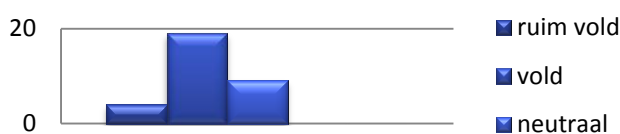
Grafiek 34. Aantal bij verhuizing betrokken collega's

De nieuw te vormen teams bestonden voor een deel uit mensen die al bij de JP werkten, een ander deel kwam vanuit een andere organisatie. Zoals blijkt uit grafiek 35 kwam een groot deel van de nieuwe collega's van buiten de JP. Om de verhuizing en samenwerking te bevorderen was het belangrijk dat de laatstgenoemde groep op de hoogte is van de werkwijze en visie van de JP.

Grafiek 35. Samenstelling team

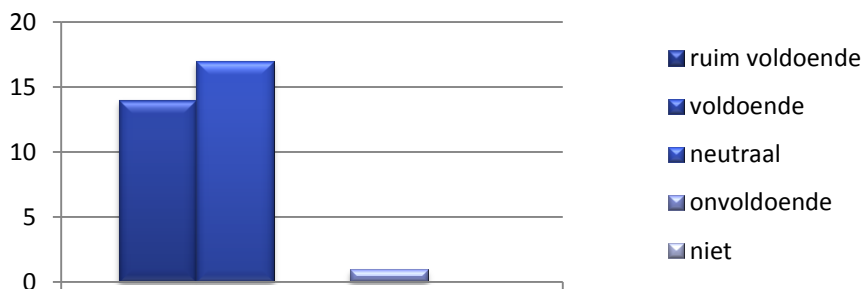
Uit grafiek 36 wordt duidelijk dat slechts vier respondenten aangeven dat de nieuwe collega's ruim voldoende op de hoogte waren van de werkwijze en visie van de JP. De overige respondenten geven aan dat dat voldoende was of zelfs minder. Tijdens het interview werd door een respondent aangegeven: *"Ja er zijn ook collega's naar groepen gegaan waar cliënten werkten. En hebben ze meegekeken bij andere locaties."* Vanuit de interviews kwam ook naar voren dat hier niet een vast protocol voor lijkt te zijn maar dat collega's elkaar op de hoogte brengen van de visie en werkwijze van de JP: *"Ja maar goed wij wisten de visie wel en hoe het OP in elkaar zit dus daar konden we andere mensen wel in coachen."*

Grafiek 36. Collega's op hoogte van visie JP

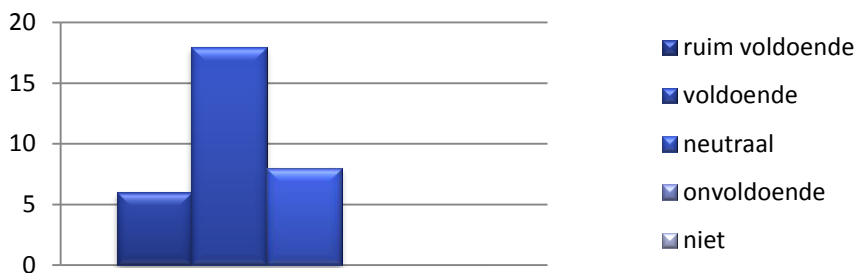
INFORMATIEVOORZIENING

In deze paragraaf wordt de informatie rondom de verhuizing behandeld en de taak als begeleider. Daarbij is gekeken of respondenten voldoende op de hoogte werden gehouden en in hoeverre de taak voor hen duidelijk was. Zoals te zien is in grafiek 37 geven op één na alle respondenten aan voldoende of ruim voldoende op de hoogte te zijn gehouden van de ontwikkelingen ten aanzien van de woonvoorziening. De informatie met betrekking tot de vorderingen van de locatie verliep vooral telefonisch of persoonlijk. Deze informatie kwam in veel gevallen van de locatiecoördinator. Eén respondent geeft aan onvoldoende op de hoogte gehouden te zijn.

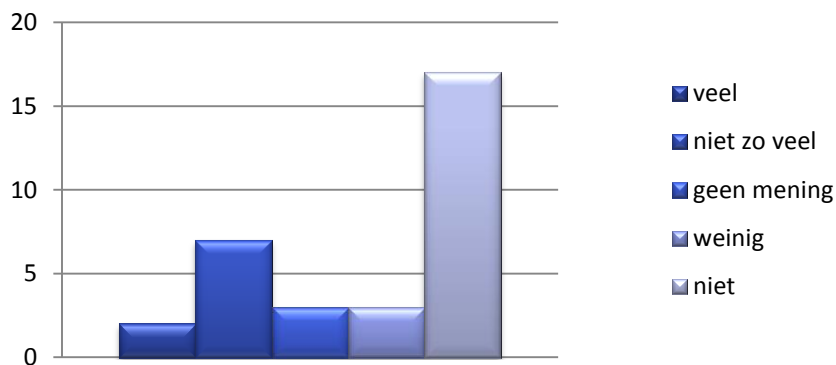
Grafiek 37. Op de hoogte gehouden van vorderingen woonvoorziening

Wat wel opvalt is dat er minder gescoord wordt ten aanzien van de duidelijkheid van de taak met betrekking tot verhuizen. Daarbij geven de meeste respondenten aan dat er voldoende duidelijkheid was en zelfs acht stemmen neutraal zoals te zien is in grafiek 38.

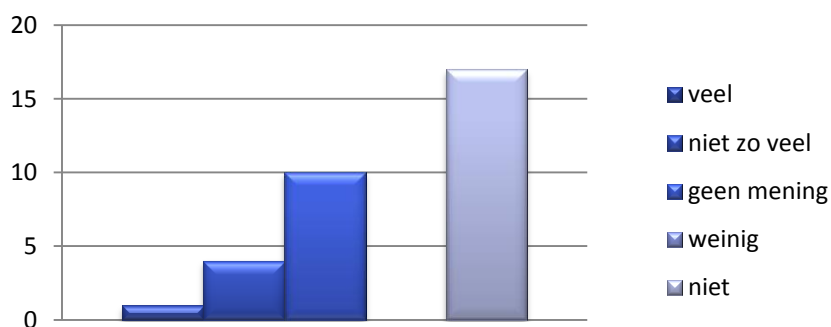

Grafiek 38. Taakduidelijkheid

Grafiek 39 gaat over het 'stappenplan verhuizen' zoals die staat beschreven op intranet van de JP Meer dan de helft van de respondenten geven aan dat ze hier geen gebruik van gemaakt hebben. Slechts twee respondenten geven aan dit stappenplan wel gebruikt te hebben. Voor één van hen had dit voldoende effect.

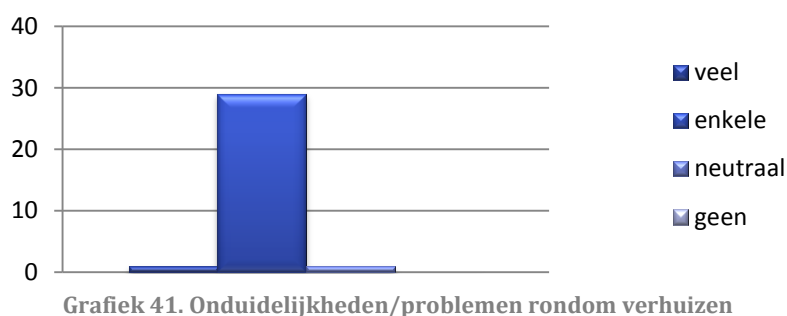

Grafiek 39. Gebruik stappenplan verhuizen

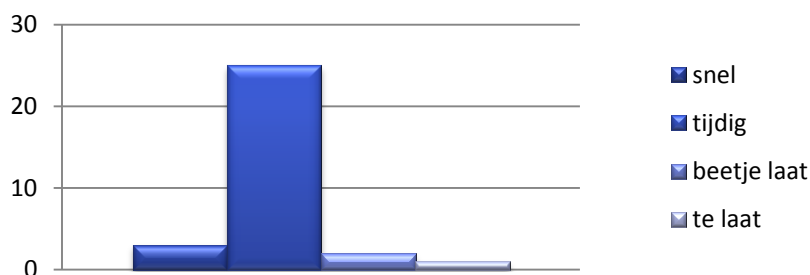

Grafiek 40. Effect stappenplan verhuizen

De eventuele problemen of onduidelijkheden rondom de verhuizing zijn verwerkt in grafiek 41 en 42. Hierin is te zien dat er zich enkele onduidelijkheden of problemen hebben voorgedaan. De problemen die zich voordeden zijn tijdig opgelost, aldus de meeste respondenten. Eén respondent geeft aan dat het veel te lang duurde voordat er een oplossing kwam: *"Er is wat ophef geweest over: wanneer de bouw zou starten, wanneer het hier klaar zou zijn, wanneer ze de sleutel kregen en er werd uitgesteld en uitgesteld."*

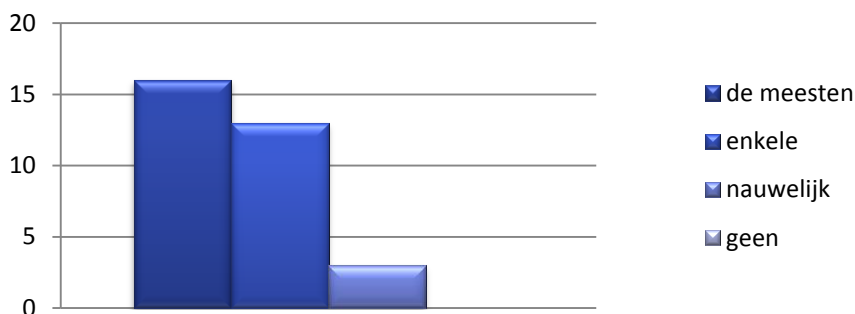
Grafiek 41. Onduidelijkheden/problemen rondom verhuizen

Grafiek 42. Oplossing problemen c.q. onduidelijkheden

Om de cliënten te ondersteunen wordt een ondersteuningsplan opgesteld. Daarvoor is duidelijkheid met betrekking tot de ondersteuningsvraag erg belangrijk. Zoals duidelijk wordt uit grafiek 43 gaf ruim de helft van de respondenten aan dat de ondersteuningsvraag van de meeste cliënten duidelijk was. Zo gaf een respondent aan tijdens het interview: *“Ja we hebben heel erg gekeken naar hoe de dag er nu uit ziet van de cliënten. Wat doet ze zelf en waarbij heeft ze nog hulp nodig.”* De ouders hadden hier ook vooral een belangrijke rol in. Daarnaast was het vaak lastig voor ouders om de zorg uit handen te geven. Dit werd duidelijk door een andere geïnterviewde: *“Vaak met ouders erbij, zij konden soms ook meer aanvullen. Denk bijvoorbeeld aan die angstige jongen. Ze hebben toch op den duur geprobeerd dat los te laten omdat ze dat hier ook moeten.”*

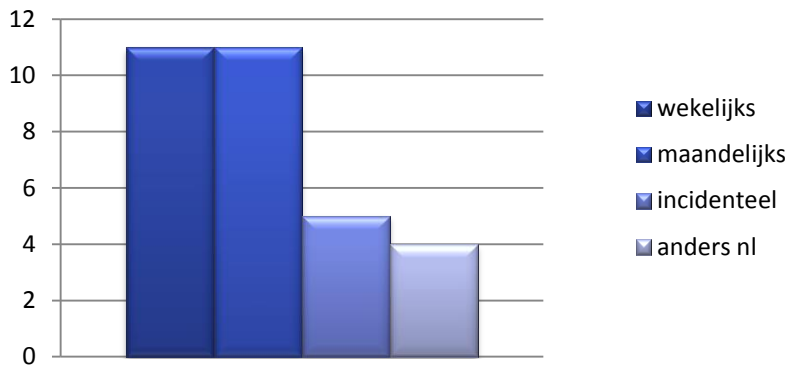
De informatie over cliënten die vanuit thuis kwamen werd vooral gekregen van ouders en op de werkplekken. Zo werd gezegd tijdens een interview: *“Bij een cliënt die ergens dagbesteding had, konden we moeilijk informatie krijgen en hebben we juist heel veel contact gehad met ouders.”* Verder vertelde een respondent over een andere manier van het leren kennen van de cliënten: *“Iedereen heeft een filmpje laten zien, we zijn gaan zitten met het team en vertelden de belangrijkste dingen, want je kunt niet een heel ondersteuningsplan vertellen, maar dat je er een beetje een beeld bij hebt.”* Het voordeel daarvan was volgens de respondent dat het hele team zo in één keer een beeld kreeg van de cliënt.

Grafiek 43. Duidelijkheid over ondersteuningsvraag

BEGELEIDING VOORAF

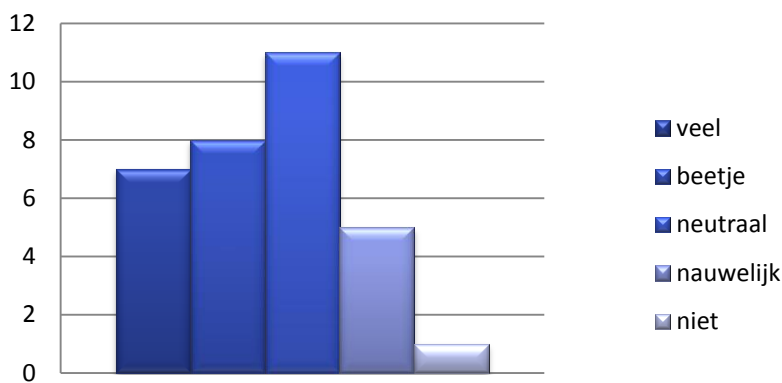
In deze paragraaf komt net als bij de cliënten en verwanten de begeleiding aan de orde, die geboden is voorafgaand aan de verhuizing. Daarin komt is gevraagd of de taak duidelijk was bij het eerste gesprek; wanneer de begeleiding is gestart; de frequentie van het contact met de cliënt en in hoeverre er bij de cliënt aandacht is besteed aan het bespreken van het proces van verhuizen. Ten eerste is duidelijk geworden dat voor tweederde van de respondenten de taak in het eerste gesprek duidelijk was: *“Ja de eerste keer is ook vooral kennis making. En daarop vervolgens afspraken en dan kom je er langzamerhand achter waar iemand hulp bij nodig heeft.”* Eén derde gaf aan een beetje of nauwelijks op de hoogte te zijn geweest van zijn taak. Met betrekking tot de frequentie van de contacten wordt uit grafiek 44 duidelijk dat er één of meerdere keren per maand contact was met de cliënt. Negen respondenten geven aan dat het contact incidenteel was. Of zoals iemand aangaf: *“In het begin vaker tijdens het opstellen van het ondersteuningsplan of tijdens de verhuizing.”*

Grafiek 44. Frequentie contact met cliënt

De werkelijke begeleiding van de cliënt is volgens de respondenten in de meeste gevallen gestart tijdens het verhuizen of kort daarvoor. Daarin werd vaak aangegeven dat er vooral gekeken is naar de behoefte van de cliënt. Tijdens het interview werd ook aangegeven dat sommige cliënten vooraf thuis ambulante begeleiding kregen: *"Ja één jongen had er thuis zo'n puinzooi van, zo'n chaos. We hebben hem voorbereid op het verhuizen."*

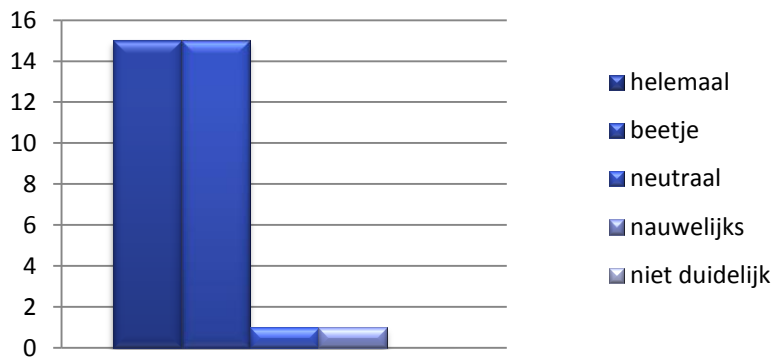
Op de vraag of het thema verhuizen besproken is geven slechts een kwart van de respondenten dat aan. Dit is te zien in grafiek 45. Tijdens de interviews kwam naar voren dat de voorbereiding op de verhuizing vooral een taak van ouders was. Zo gaf één respondent aan: *"Die ouder heeft een maquette gemaakt. Het appartement hebben ze in het klein nagemaakt. Zodat hij zelf kon bepalen."* Op een andere locatie vertelde de geïnterviewde: *"We hebben ouders gevraagd: willen jullie er zoveel mogelijk zijn zodat hij herkenningpunten heeft?"*

Grafiek 45. Behandeling thema 'verhuizen met cliënt'

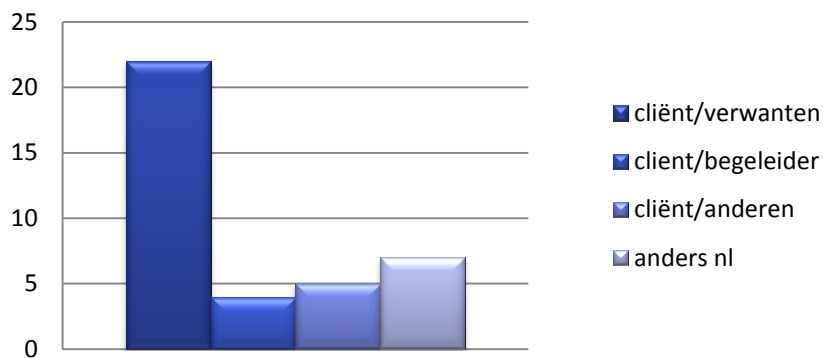
BEGELEIDING TIJDENS VERHUIZING

Deze paragraaf heeft betrekking op de begeleiding die geboden is aan cliënten tijdens de verhuizing. Er is gevraagd of voor de professional duidelijk was wat zijn taak was tijdens de verhuizing. Grafiek 46 geeft dat weer. Voor ongeveer de helft was de taak helemaal duidelijk, voor de andere helft was dit slechts een beetje duidelijk. Daarnaast is naar hun mening gevraagd wat als prettig ervaren werd en eventueel wat gemist werd.

Grafiek 46. Taakduidelijkheid tijdens verhuizing

Ook blijkt daaruit dat de verhuizing op zich vooral ervaren werd gedaan door ouders en cliënten. Dit blijkt vooral uit grafiek 47. Wel wordt aangegeven dat er altijd iemand aanwezig was wanneer de cliënt dat nodig had. In ongeveer eenderde van de gevallen was dat de pb-er in andere gevallen ging het om een andere begeleider of de locatiecoördinator.

Grafiek 47. Verantwoordelijk voor de verhuizing

Op de vraag of de verhuizing gelopen is zoals gehoopt, geven bijna alle respondenten aan dat dat inderdaad het geval was. Wat vooral als prettig werd ervaren was dat de plannings en de ondersteuningsplannen klaar lagen. Daarnaast werd een duidelijke taakverdeling en afspraken die op papier stonden genoemd als positieve elementen. Ook de prettige samenwerking en goede communicatie met verwanten zijn door respondenten als positief ervaren.

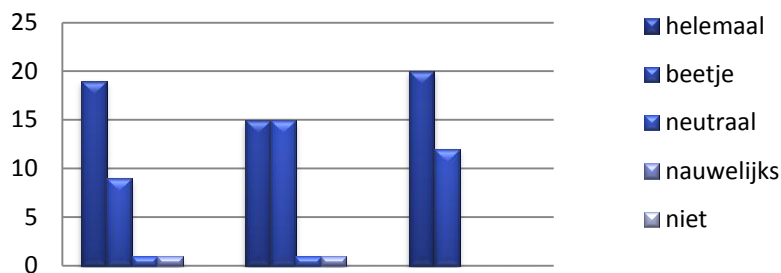
Op de vraag wat respondenten graag anders hadden gezien tijdens de verhuizing werd aangegeven dat enkele cliënten al kwamen wonen voordat de meubels er waren. Dit is als negatief ervaren. Daarnaast bestond er veel onduidelijkheid met betrekking tot de verhuisdatum. Men had daarover graag meer duidelijkheid willen hebben, daardoor hadden ze de cliënt daarin beter kunnen ondersteunen, aldus de respondenten.

BEGELEIDING NA DE VERHUIZING

De laatste vragen van de enquête van de professionals hebben betrekking op de periode vanaf het moment dat de cliënt kwam wonen tot een maand daarna. Daarin lag de nadruk op de duidelijkheid ten aanzien van wat er verwacht werd van de professional. Daarnaast is gevraagd hoe verwanten betrokken werden bij de cliënt, na de verhuizing. Als laatste zijn enkele vragen gesteld over het

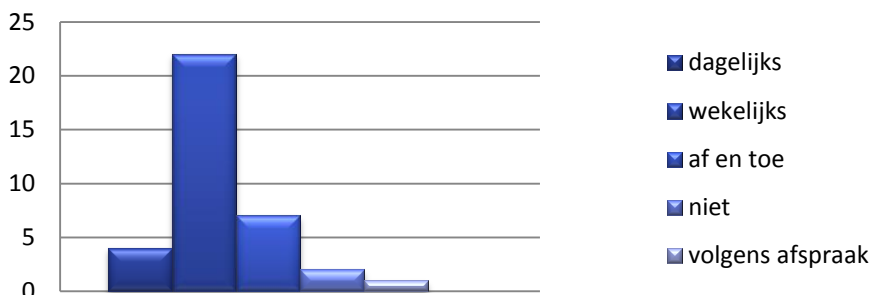
ondersteuningsplan. De reden daarvoor is dat een ondersteuningsplan veel handvatten biedt om de cliënt optimaal te ondersteunen en te begeleiden. Vooral voor het bieden van structuur is dat erg belangrijk.

In grafiek 48 wordt duidelijk dat de meeste duidelijkheid ervaren werd rond de taak na de verhuizing en de minste duidelijkheid tijdens de verhuizing. Slechts de helft van het aantal respondenten gaf aan helemaal op de hoogte te zijn van wat er van hem verwacht werd.

Grafiek 48. Taakduidelijkheid voor, tijdens en ná verhuizing

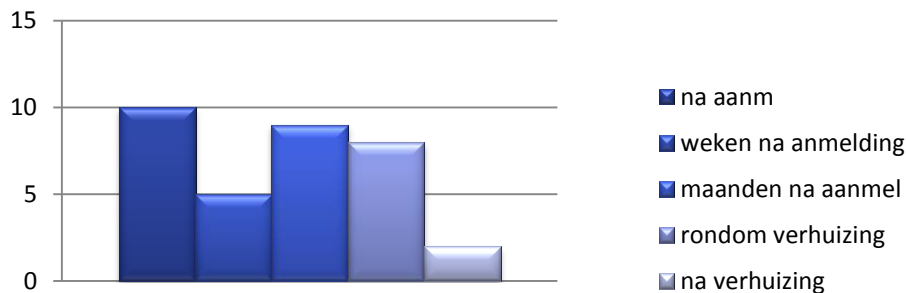
Na afloop van de verhuizing tot een maand daarna was er volgens de meest respondenten wekelijks contact met de verwanten. Bij enkelen was dat dagelijks en bij anderen af en toe of niet. Vanuit de interviews wordt duidelijk dat er wel nauw overleg was met verwanten: *"We konden ook altijd ouders bellen. Ja, zij kennen hun zoon/dochter het beste en zij spelen een hele belangrijke rol."* Respondenten geven aan dat verwanten nauw betrokken zijn en blijven bij de cliënten en dat een goede samenwerking erg belangrijk is om de cliënt goed te kunnen ondersteunen. Zo zei iemand: *"Er is een cliënt waarvan toch nog elke avond moeder op bezoek komt. En maar goed, heel begrijpelijk, dus ik denk dat daar nog heel veel ligt, een stuk vertrouwen ook."* Hierdoor wordt duidelijk dat er contact is naar behoefte.

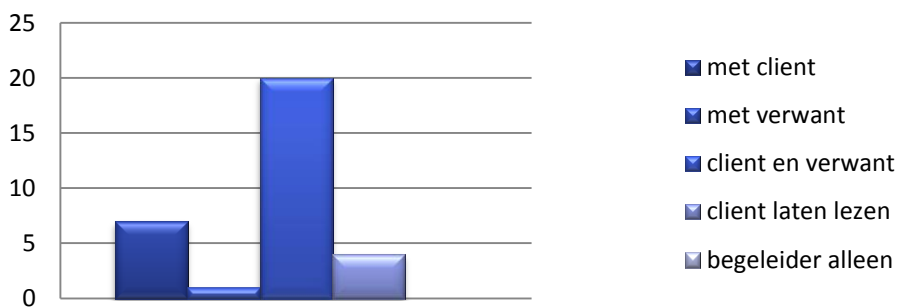
Grafiek 49. Frequentie contact met cliënt en/of verwanten

De laatste twee vragen van de enquête voor de professionals gaan, zoals aangegeven, over het ondersteuningsplan. Om te zorgen voor een goede begeleiding en het bieden van structuur en duidelijkheid aan de cliënt wordt het ondersteuningsplan geschreven. Aan professionals is gevraagd wanneer men begonnen is met het opstellen van het plan en wie daarbij betrokken zijn. De resultaten zijn te vinden in grafiek 50 en 51. Hieruit blijkt dat er veel verschil bestaat in het tijdstip waarop een begin wordt gemaakt met het opstellen van het ondersteuningsplan. Dit varieert van direct na de aanmelding tot kort na de verhuizing. Uit grafiek 51 blijkt dat zowel cliënten als verwanten door de professional zijn betrokken bij het opstellen van het ondersteuningsplan. Daarin

staat vooral de wens van de cliënt centraal: *“We hebben gekeken per cliënt omdat het soms ook heel veel onrust kan veroorzaken. En sommige informatie kan niet in het plan komen te staan omdat een cliënt dat niet wil.”* Soms wordt een plan opgesteld alleen met de cliënt. Dat bleek ook uit een interview: *“Ja ik heb het met één bewoner samen gedaan en dan vind ik leuk om te zien waar een bewoner zelf mee komt.”*

Grafiek 50. Begin gemaakt met ondersteuningsplan

Grafiek 51. Opstellen ondersteuningsplan

POSITIEVE EN VERBETERPUNTEN

Net als bij cliënten is bij professionals ook gevraagd naar wat goed ging en wat beter zou kunnen. Als positieve punten werd genoemd dat de ondersteuningsvragen en de weekplanning van de meeste cliënten al vroeg duidelijk waren. Verder werd de vrijheid ten aanzien van het maken van afspraken met verwanten als prettig ervaren, evenals de vrijheid ten aanzien van werktijden. Wat ook als belangrijk pluspunt werd ervaren is de mate waarin de verwanten zijn betrokken tijdens het proces.

Ten aanzien van verbeterpunten werden verschillende punten genoemd. Er werd aangegeven dat geen beloftes gedaan zouden moeten worden of data genoemd mits die absoluut zeker zijn. Het blijkt voor cliënten en verwanten erg moeilijk te zijn wanneer zaken verschillende keren worden uitgesteld, aldus respondenten. Een ander punt betrof de verdeling binnen het team. Volgens enkele respondenten zijn in enkele woonvoorzieningen teveel begeleiders aangenomen en te weinig assistent begeleiders. Zij zijn van mening dat daardoor soms problemen in het rooster ontstaan. Een derde punt wat in meerdere interviews naar voren kwam was de voorbereidingstijd voor de rest van het team. De professionals die niet bij het voortraject betrokken waren hadden

slechts twee weken of minder om zowel de cliënten als de visie en werkwijze van de JP te leren kennen, aldus de geïnterviewden. Een volgend punt van verbetering dat werd aangegeven is dat gezorgd zou moeten worden dat alle financiële en administratieve zaken vooraf geregeld zijn voor cliënten. Dit zou veel stress tijdens of na de verhuizing voorkomen. In een enkel geval kon de cliënt nog niet verhuizen omdat financiële zaken nog niet geregeld waren.

Verder had de indeling van de appartementen achteraf gezien beter anders gekund volgens enkele professionals. Als laatste verbeterpunt werd meerdere keren aangegeven dat het goed zou zijn geweest om een draaiboek te maken van de verhuizing waar een volgende locatie gebruik van zou kunnen maken.

WERKDRUK

In het onderzoek is ook aandacht besteed aan de ervaren werkdruk. Betrokken professionals geven aan dat de werkzaamheden rondom de verhuizing, bovenop hun normale contract kwam. Dit zorgde er volgens respondenten voor dat deze tijd als erg intensief ervaren werd. Vooral de tijd rond de werkelijke verhuizing werd als hectisch ervaren en daarin was zeker sprake van verhoogde werkdruk.: *“We hebben dagen gevuld met de cliënten bespreken en dagen gevuld om elkaar te leren kennen, dagen gevuld want er moest nog van alles worden aangeschaft. Een hele keuken inventaris moest nog komen, het voelde heel hectisch. Maar of je dat anders kunt doen... ik weet het niet.”*

Verder geven respondenten aan de periode als erg leerzaam te hebben ervaren. De nauwe samenwerking en overleg met de locatiecoördinator werd ook als erg prettig ervaren. Er werden praktische zaken besproken maar daarnaast was er ook aandacht voor persoonlijke zaken. Zo gaf iemand aan: *“Wel met locatiecoördinator in gesprek blijven van: hoe gaat het met je, houd je het nog vol, moeten we naar je diensten kijken, heb je een gezond rooster?”*

5 CONCLUSIE

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Daarvoor worden eerst de praktische deelvragen beantwoord in de paragrafen 5.1, 5.2 en 5.3. Samen vormen de uitkomsten op deze deelvragen het antwoord op de in de inleiding gestelde onderzoeksvraag: “Hoe hebben cliënten, verwanten en de betrokken professionals de woonbegeleiding ervaren die geboden is rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP regio Twente die in de afgelopen drie jaar geopend is?” De onderzoeksvraag wordt beantwoord in paragraaf 5.4. Vervolgens worden in paragraaf 5.5 de sterktes en zwaktes van het onderzoek beschreven waarna in 5.6 een discussie wordt weergegeven die voortgekomen is uit de resultaten. Ten slotte van dit rapport worden in paragraaf 5.7 de aanbevelingen gedaan aan de opdrachtgever.

5.1 CONCLUSIE DEELVRAAG 1

In deze paragraaf wordt de conclusie beschreven op de eerste deelvraag: “Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door cliënten en wat is daarin als positief en wat als verbeterpunt ervaren?”

Uit de resultaten van het onderzoek onder cliënten kan geconcludeerd worden dat zij begeleiding rondom de verhuizing van thuis naar een woonlocatie van de JP als zeer positief ervaren. Er is voldoende informatie verstrekt en respondenten zijn tevreden over de duidelijkheid daarvan. Verder is duidelijk geworden dat cliënten weten waar ze, rondom de verhuizing, met eventuele vragen of problemen terecht kunnen. Verder wordt duidelijk dat er in meerdere locaties sprake is geweest van onduidelijkheden ten aanzien van enkele praktische zaken. Gebleken is dat het als lastig is ervaren dat vooraf niet duidelijk was welke medecliënten in de locatie komen wonen. Daarnaast is het moeilijk voor cliënten wanneer beloftes of afspraken niet na gekomen zijn. Dit heeft in de meeste gevallen te maken met de opening en start van de locatie. Als laatste is gebleken dat er soms andere verwachtingen zijn bij cliënten waar ze hulp of ondersteuning bij kunnen ontvangen. Dat bleek uit de opmerking van meerdere cliënten dat ze verwacht hadden informatie en hulp te ontvangen bij financiële en administratieve zaken.

Met betrekking tot de locatie en het appartement kan geconcludeerd worden dat sprake is van tevredenheid bij cliënten. Er is voldoende keus uit appartementen er is tevredenheid over het uiteindelijke appartement. In tweederde van de locaties is sprake van voorzieningen rond maaltijden, inloopavonden of het organiseren van uitjes. Daarin is voldoende inspraak ervaren. Alleen ten aanzien van inloopavonden wordt deze inspraak als onvoldoende ervaren. Wel wordt door cliënten duidelijk ervaren dat er naar hen geluisterd wordt en er wordt uitgegaan van hun wensen.

Als laatste van deze deelvraag kan gesteld worden dat er sprake is van tevredenheid ten aanzien van de begeleiding vooraf, tijdens en na de verhuizing. Ook wordt daarin de frequentie van de contacten met de iemand van de locatie als voldoende ervaren. Pb-ers of andere begeleiders blijken altijd beschikbaar te zijn wanneer dat nodig is. Met betrekking tot de voorbereiding, en de verhuizing op zich kan is gebleken dat cliënten en verwanten dat liever zelf willen doen. Dit zou te maken kunnen hebben met het proces van uit huis gaan, het loslatingsproces, tussen verwanten en cliënten. Achteraf wordt duidelijk dat cliënten het wonen in de locatie als prettig ervaren. Daarin is sprake van een enkele uitzondering wat te maken kan hebben met verschillende aspecten van het wonen bij de JP.

5.2 CONCLUSIE DEELVRAAG 2

Na de conclusie op de eerste deelvraag komt in deze paragraaf de conclusie op de tweede deelvraag aan bod. Deze luidt als volgt: *“Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door de verwanten en wat is daarin als positief en wat als verbeterpunt ervaren.”*

Er kan geconcludeerd worden dat evenals de cliënten ook de verwanten de begeleiding rondom verhuizing positief ervaren. Vooral de laagdrempeligheid, de korte lijnen en het wederzijds vertrouwen worden daarin genoemd.

Verwanten blijken tevreden te zijn over de hoeveelheid en de eenduidigheid van de informatieverstrekking. Ook de manier waarop de informatie verstrekt werd is als goed ervaren. Aan de andere kant is er bij verschillende locaties rondom verhuizing, sprake van onduidelijkheid met betrekking tot de opening of start van de locatie. Er is gebleken dat er het noemen van een datum die daarna uitgesteld wordt voor veel stress bij cliënten, en daardoor bij de verwanten zorgt.

Met betrekking tot de locatie kan geconcludeerd worden dat een keuzemogelijkheid van appartementen voor verwanten, evenals voor cliënten belangrijk is. Daarbij voldoen de huidige appartementen aan de vooraf gestelde verwachtingen. Verder zijn verwanten van mening dat er veel overleg met hen heeft plaatsgevonden en dat er naar hen is geluisterd. Ook zijn verwanten in verschillende locaties betrokken bij de sollicitatieprocedure voor het team. Hierdoor hebben ze echte betrokkenheid ervaren bij de voorbereidingen van de locatie. Betrokkenheid en inspraak bij de bouw is echter gemist.

Met betrekking tot het contact en de begeleiding kan gesteld worden dat het contact met de professionals en de frequentie daarvan positief ervaren is. Het gaat hierbij vooral om incidenteel contact is gebleken uit het onderzoek. Dit is wel als voldoende ervaren. De begeleiding van de cliënt door een vaste pb-er was de meeste gevallen toen nog niet begonnen. Dit gaat in de meeste gevallen na de verhuizing van start gegaan. Dat er daarbij geen inspraak is in de keuze voor een pb-er wordt door verwanten niet gemist.

Zoals ook aangegeven bij cliënten, geven ook verwanten er de voorkeur aan de voorbereiding van de cliënt op de verhuizing, en de werkelijke verhuizing zelf te doen. Wel wordt het als prettig ervaren wanneer de professionals beschikbaar zijn wanneer dat nodig was, zoals dat ook ervaren is. De communicatie tijdens en na de verhuizing wordt goed genoemd. Ook het contact na de verhuizing is goed verlopen. Verwanten zijn goed op de hoogte gehouden over de situatie van de cliënt.

Verwanten zijn daarnaast van mening dat er sprake rondom een verhuizing sprake is van van een echte samenwerking tussen hen en de professionals. Wel is duidelijk geworden dat het wenselijk zou zijn wanneer professionals, waar mogelijk, vooraf bij ouders thuis kijken hoe de zorg van de cliënt verloopt. Telkens opnieuw dingen uitleggen wordt als tijdrovend ervaren door de respondenten. Daarnaast is dat volgens minder duidelijk dan wanneer de professional het zelf ziet. Op de vraag of respondenten weer zouden kiezen voor de JP antwoordt vrijwel iedereen met jazeker. Een enkele keer werd aangegeven niet weer voor de JP te kiezen. Dit leek voornamelijk te maken te hebben met ontevredenheid ten aanzien van het appartement en niet uitgekomen verwachtingen.

5.3 CONCLUSIE DEELVRAAG 3

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de derde en laatste deelvraag *“Hoe is de overgang van thuis wonen naar een woonvoorziening ervaren door de professionals en wat is daarin als positief en wat als verbeterpunt ervaren?”*

Door de enquêtes en interviews onder professionals wordt de situatie rond de verhuizing van

cliënten van een andere kant benaderd. De professionals zijn immers verantwoordelijk voor de geboden begeleiding. Uit de resultaten van de professionals wordt duidelijk dat zij het traject verhuizen als erg leerzaam ervaren. Daarin wordt de vrijheid vooral als erg prettig ervaren. Dit heeft vooral betrekking op het contact met de cliënt en verwanten evenals op de nauwe samenwerking met andere collega's en de locatiecoördinator.

Met betrekking tot de informatievoorziening blijkt dat de professionals voldoende op de hoogte worden gehouden door de locatiecoördinator. Het betreft dan vooral ontwikkelingen van de bouw en van de woonvoorziening. Wel is ook bij professionals gebleken dat de onduidelijkheid rond de opening en de start van de locatie stress veroorzaakt. Dit bleek ook, zoals beschreven in de conclusie, bij cliënten en verwanten het geval te zijn.

Kan geconcludeerd worden dat voor eenderde van de professionals hun taak in het eerste contact met de cliënt niet duidelijk is. De taak tijdens de verhuizing blijkt voor nog minder professionals duidelijk. Voor de overige professionals geldt dat ze gedeeltelijk op de hoogte zijn, maar dat meer duidelijkheid daaromtrent wenselijk zou zijn. De taak na de verhuizing was voor de meeste respondenten wel helemaal duidelijk, al geeft eenderde aan dat ook die taak voor hen niet helemaal duidelijk was. Het 'stappenplan verhuizen' zoals beschreven op JP portaal, wordt slechts door enkele professionals gebruikt. Een draaiboek zou voor hen handig zijn geweest volgens professionals.

Voor een enkeling is dat als helpend ervaren, zo bleek uit het onderzoek. In het contact met de cliënt tijdens de verhuizing is bij professionals hetzelfde duidelijk geworden als bij cliënten en verwanten. Namelijk dat verwanten en cliënten er de voorkeur aan geven de verhuizing en de voorbereiding daarop van de cliënt het liefst zelf willen doen.

Na de verhuizing is er sprake geweest van wekelijks persoonlijk contact met de cliënt. Contact met de verwant vindt vooral plaats wanneer dat wenselijk is. De werkelijke begeleiding door de pb-er van de cliënt waar hij verantwoordelijk voor is, gaat in de meeste gevallen van start kort voor of tijdens de verhuizing. De informatie over cliënten is voornamelijk verkregen bij ouders en via dagbestedingsplekken of logeerhuizen. Het is als erg positief ervaren dat in veel gevallen de ondersteuningsplannen klaar waren voor de verhuizing.

Er hebben zich enkele problemen en onduidelijkheden voorgedaan in het voortraject van de verhuizing bij enkele locaties. Hierbij betrof het vooral financiële en administratieve zaken die vooraf niet afgewerkt waren. Dit heeft vooral gezorgd voor extra stress bij de cliënt en zijn verwant, aldus de professionals. Dit bracht daardoor ook verhoogde werkdruk met zich mee voor de professionals/ Wel is aangegeven dat deze problemen tijdig opgelost zijn. Verder zijn de professionals van mening dat er altijd iemand van hen beschikbaar was in geval van vragen of problemen. Dit wordt bevestigd door zowel cliënten als verwanten.

Ten aanzien van de nieuw samengestelde teams zijn de professionals van mening dat er een betere voorbereiding zou moeten zijn voor teamleden van buiten de JP. Er kan geconcludeerd worden dat nieuwe collega's, bij de start van de locatie onvoldoende op de hoogte zijn van de werkwijze en visie van de JP. Door het inwerken van die collega's blijkt een verhoging van de werkdruk te zijn ontstaan. Professionals hebben aangegeven dat een betere voorbereiding daarin wenselijk was geweest. Daarnaast is gebleken dat meerdere professionals van mening zijn dat beter gekeken had moeten worden naar de verdeling van functies binnen het team. Er is volgens desbetreffende professionals sprake van teveel begeleiders en te weinig assistent-begeleiders. Verder kwamen uren die gemaakt werden in de voorbereiding van de verhuizing bovenop de

contracturen. Dit heeft ook gezorgd voor verhoogde werkdruk. Een goede afstemming met de locatiecoördinator is daarin erg belangrijk.

5.4 ANTWOORD OP DE ONDERZOEKSVRAAG

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag *“Hoe hebben cliënten, verwanten en de betrokken professionals de woonbegeleiding ervaren die geboden is rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP regio Twente die in de afgelopen drie jaar geopend is?”* De conclusies op de drie deelvragen zijn samengevoegd en er is gezocht naar verbanden en overeenkomsten tussen de conclusies. Hiervoor worden ook dezelfde topics aangehouden die in het hele onderzoek onderscheiden zijn.

INFORMATIEVOORZIENING

Zoals gebleken is in hoofdstuk 2 is een tijdige, eensluidende en complete informatievoorziening een voorwaarde voor een juist verloop van een verhuizing. Een verhuizing zorgt vaak voor het ontstaan van stress. Dit geldt voornamelijk voor de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking vanwege een beperkt adaptief vermogen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2014). Deze groep mensen wordt vaak ondersteund vanuit het netwerk, waardoor het belang van goede informatie ook voor het netwerk duidelijk wordt. Daarom zijn de genoemde voorwaarden voor de informatie essentieel (Zoon, 2013).

Uit het onderzoek is geconcludeerd dat cliënten en/of verwanten tevreden zijn over de duidelijkheid en hoeveelheid van de ontvangen informatie. Dit betreft vooral informatie over algemene zaken rond de JP. Waar het tussentijdse, incidentele informatie betreft blijkt de gegeven informatie niet altijd op tijd, niet eensluidend en zelfs regelmatig niet volledig te zijn. Dit wordt door cliënten, verwanten en professionals als stressvol ervaren. Vooral voor cliënten met een vorm van autisme is het essentieel dat communicatie duidelijk en concreet te gemaakt wordt (Degrieck, 2012). Het deel van die cliënten dat in de woonvoorzieningen woont, is met eenderde groot te noemen. Juist voor deze doelgroep zorgt onjuiste informatie voor nog meer stress.

APPARTEMENT EN LOCATIE

Ten aanzien van de locatie en de appartementen is er sprake van grote tevredenheid bij verwanten en cliënten. Het hebben van een keuze uit verschillende appartementen speelt hierin, zoals gezegd een belangrijke rol. Datzelfde geldt voor inspraak bij de verschillende voorzieningen van de locatie. Dat wordt ook duidelijk vanuit de literatuur. Zoals beschreven in hoofdstuk 2 is inspraak tijdens de situatie van verhuizen erg belangrijk (Twint & Veenstra, 2014). Ook is gebleken dat waar de genoemde voorzieningen niet aanwezig zijn, deze niet gemist worden.

De conclusie kan getrokken worden dat zowel cliënten als verwanten ervaren dat er naar hen geluisterd wordt en dat uitgegaan wordt van de wens van de cliënt. Voor professionals is duidelijk geworden dat in enkele gevallen een andere indeling van appartementen wellicht beter zou zijn geweest. Dit zou de vrije keus uit appartementen mogelijk in gevaar kunnen brengen.

BEGELEIDING

Met betrekking tot de begeleiding kan geconcludeerd worden dat zowel cliënten als verwanten deze als goed ervaren. Het gaat daarbij zowel om de frequentie en de inhoud van contacten. Verder geven verwanten er de voorkeur aan het verhuizen en de voorbereiden daarop van de cliënt, zelf te willen doen. Ook cliënten geven aan als prettig te ervaren. Professionals blijken wel te allen tijde

beschikbaar te zijn voor vragen en/of problemen. Verder wordt ook de begeleiding na de verhuizing door cliënten en verwanten als positief ervaren. Voor cliënten blijkt het van belang dat er veel contact is met zijn pb-er. Verwanten blijken voldoende op de hoogte te zijn gehouden van de cliënt. Wel zouden verwanten de voorkeur geven dat professionals de verzorging van de cliënt thuis zien en meemaken. Dit geeft verwanten meer duidelijkheid en is minder tijdrovend dan telkens dezelfde uitleg geven.

Professionals zijn tevreden over het contact met cliënt en verwanten. Daarin blijkt vooral de vrijheid als erg positief ervaren te worden. Het opstellen van het ondersteuningsplan van de cliënt vindt op verschillende momenten plaats. Dit blijkt vooral afhankelijk van de pb-er. Dit lijkt verder geen invloed op het contact of de begeleiding van de cliënt te hebben. De begeleiding start meestal wanneer de cliënt komt wonen waarover iedereen tevreden is. Zoals bleek uit de in hoofdstuk 2 beschreven theorie is het wel erg belangrijk dat de professional optimaal afstemt op de cliënt (Zaal, Boerhave, & Koster, 2008). Het feit dat de ondersteuningsplannen al klaar liggen voor de verhuizing blijkt daartoe te hebben bijgedragen. Hierdoor ontstaat veel duidelijkheid voor professionals ten aanzien van de begeleiding en ondersteuning van de cliënt.

Professionals missen wel vooral de duidelijkheid rond hun taak rondom verhuizen. Vooral over hun taak in de eerste kennismaking en tijdens de verhuizing blijkt onduidelijkheid te bestaan. De nauwe samenwerking en goede communicatie onderling was daardoor wellicht extra belangrijk. Er is aangegeven dat een draaiboek daarin wellicht voor meer houvast en duidelijkheid zou kunnen zorgen. Het 'stappenplan verhuizen' van de JP blijkt die duidelijkheid en houvast niet te bieden.

De samenwerking tussen de professional en de cliënt en zijn verwanten maar ook tussen de professionals onderling en met de locatiecoördinator wordt als erg goed ervaren. En daarnaast heeft het voortraject van de verhuizing is mede daardoor door professionals als leerzaam ervaren. Wel kan gezegd worden dat collega's die van buiten de JP komen, niet of onvoldoende op de hoogte zijn van de visie en werkwijze van de JP. Dit blijkt te zorgen voor extra werkdruk te zorgen. Naast de overuren die gemaakt worden in het voortraject. Een goede afstemming en communicatie met de locatiecoördinator vormen ook daarin een belangrijke factor. Als laatste wordt duidelijk dat er volgens professionals een betere balans mogelijk zou moeten zijn in de verdeling van de verschillende functies binnen de teams.

5.5 STERKTE EN ZWAKTE VAN HET ONDERZOEK

De betrouwbaarheid en validiteit van een onderzoek kunnen beïnvloed worden door verschillende onvoorziene omstandigheden. Deze omstandigheden kunnen zowel de betrouwbaarheid als de validiteit versterken of verzwakken (Verhoeven, 2011).

Door de responsverhogende maatregel in de vorm van retourenveloppen en naar locaties gemaakte reminders een grote respons van 56 procent behaald. Hierdoor is de betrouwbaarheid vergroot (Checkmarket, z.d.). Verder kan in deze paragraaf de betrokkenheid van de opdrachtgever als sterkte genoemd worden. Zij heeft de respons positief beïnvloed door eveneens mails te sturen naar collega-locatiecoördinatoren. Daardoor zijn desbetreffende teams, cliënten en verwanten mede geënthousiasmeerd tot deelname aan het onderzoek.

De totale populatie bestaat uit 190 cliënten, verwanten en professionals die te maken hebben gehad met een verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP. In totaal hebben 106 respondenten deelgenomen aan het onderzoek. Daarmee is een respons behaald van 56 procent. Daardoor is een grote betrouwbaarheid gerealiseerd en kan gesteld worden dat de

uitkomsten van dit onderzoek ook generaliseerbaar is voor de hele populatie.

Een zwakte in de afgenomen interviews is de locatie van de interviews van professionals. Zij zijn allemaal geïnterviewd op de locatie waar zij werkzaam zijn. De professionals gaven er de voorkeur aan om het interview te laten plaatsvinden op hun werklocatie. In verschillende locaties ontbreekt het aan een ruimte waar het interview ongestoord plaats kon vinden. Hierdoor kwam het een meermaals voor dat een collega of cliënt binnenkwam waardoor het gesprek verstoord werd. Een gevolg hiervan zou kunnen zijn dat de betrouwbaarheid van het onderzoek negatief is beïnvloed. Mogelijk hebben de professionals hun antwoord aangepast aangezien er collega's aanwezig waren. Het is ook mogelijk dat niet alles verteld is, of zij hun mening aangepast hebben. Wat echter gezegd kan worden is dat de professionals wel kritische kanttekeningen geplaatst hebben bij verschillende onderdelen rondom de verhuizing. De onderzoekers zijn daarom van mening dat de betrouwbaarheid niet in het geding is geweest door wat eerder beschreven is. Verder is een algemene zwakte van een enquête dat een controlemogelijkheid op het geheel en correct invullen ontbreekt. In het geval dat een vraag niet ingevuld is, is niet te achterhalen wat daarvan de reden is (Van den Reym, 2014). Dit was duidelijk voor onderzoekers, zij hebben er toch voor gekozen om een enquête af te nemen zodat een breed beeld verkregen kon worden van de mening van de verschillende populaties.

Verder is het taalgebruik bij het opstellen van de enquête- en interviewvragen zoveel mogelijk aangepast op het communicatieniveau van cliënten. Tussen cliënten in de verschillende woonvoorzieningen is sprake van een aanmerkelijk verschil met betrekking tot de communicatieniveaus. Dit zou tot gevolg gehad kunnen hebben dat voor de ene cliënt visuele ondersteuning wenselijker zou zijn geweest om de vraagstelling te verduidelijken. Voor een andere cliënt is het taalgebruik wellicht lager dan zijn communicatieniveau waardoor frustratie zou kunnen ontstaan (de Wit, 2011). De onderzoekers zijn zich daarvan bewust geweest. Echter de beperkte beschikbare tijd voor het onderzoek heeft ons doen besluiten een tussenweg te kiezen in de vorm van eenvoudig taalgebruik in de enquêtes. Wel is geprobeerd tijdens de interviews zoveel mogelijk de mening en achtergronden duidelijk te krijgen van de cliënt. Dit is gedaan door vooral door te vragen bij onduidelijke antwoorden en door te zorgen voor een ontspannen sfeer in een voor de cliënt vertrouwde omgeving.

De resultaten van dit onderzoek zouden ter discussie gesteld kunnen worden doordat er tijdens interviews sprake zou kunnen zijn geweest van sociaal-wenselijke antwoorden (CBS, 2010). Een signaal hiervoor werd duidelijk tijdens een ontmoetingsfase van een interview met een verwant. Zowel bij het maken van de afspraak voor interviews als voorafgaand aan het interview is door onderzoekers aangegeven dat de interviews opgenomen, getranscribeerd en daarna volledig anoniem verwerkt worden. In de ontmoetingsfase het desbetreffende interview verwoordde een verwant sterke ontevredenheid en frustratie ten aanzien van de begeleiding van een cliënt. Er werd, naar de mening van de verwant in desbetreffende locatie niet uitgegaan van de behoefte van de cliënt. Daarbij werd er weinig tot niets gedaan met de feedback die naar aanleiding van die ontevredenheid was gegeven aan professionals. Deze informatie werd gegeven voorafgaand aan het interview. Maar toen de onderzoeker de voicerecorder aanzette, werd er geen kritiek meer geuit door de verwant. Er werd enkel tevredenheid aangegeven ten aanzien van de begeleiding en de locatiecoördinator. Frustratie en ontevredenheid van de cliënt werden door de verwant enkel toegeschreven aan de stoornis van de cliënt. Hierdoor is de vraag gerezen in hoeverre de gegeven antwoorden in de verschillende interviews als oprecht kunnen en mogen worden gezien. Echter

hebben verwanten ook de gelegenheid gehad hun mening te uiten middels de enquête. Daar is blijk van algemene tevredenheid ten aanzien van de JP. Volgens onderzoekers zou dat kunnen betekenen dat het genoemde interview meer een uitzondering dan een algemeen beeld was. Zij zijn van mening dat door het inzetten van de enquête en de interviews de respondenten voldoende de gelegenheid hebben gehad hun mening anoniem te geven.

5.6 DISCUSSIE

Voor dit onderzoek is vooraf geen hypothese opgesteld aangezien het hier een inventariserend onderzoek betreft. Er zijn dus geen verwachte uitkomsten beschreven, er is gekeken naar de huidige realiteit zonder daar een verklaring voor te zoeken. Vanuit de aanbevelingen van dit onderzoek kan de JP, waar nodig de ondersteuning van cliënten verbeteren. Uit het onderzoek zijn echter ook resultaten naar voren gekomen die niet rechtstreeks te maken hebben met de gestelde hoofdvraag en hier ter discussie gesteld worden en. Dit wordt gedaan op micro-, meso- en macroniveau.

Uit de resultaten van dit onderzoek is onder meer gebleken dat nieuwe collega's onvoldoende op de hoogte zijn van de visie en werkwijze van de JP. Dit houdt dus in dat medewerkers in de nieuwe locaties niet of nauwelijks handvatten lijken te hebben om de cliënt te ondersteunen zoals bedoeld in visie van de JP. Bovendien blijkt dat te zorgen voor een verhoging van de werkdruk. Collega's die wel op de hoogte zijn van de visie van de JP ervaren dat nieuwe collega's niet volgens de visie werken. Dit zou kunnen inhouden dat nieuwe medewerkers de werkwijze aanhouden die voor hen tot dan toe bekend was. Deze werkwijze en visie kan duidelijk verschillen met die van de JP. Cliënten en hun verwanten zouden daardoor een onjuist beeld kunnen krijgen van de JP. In nieuwe locaties zijn professionals van buiten de JP dus onvoldoende op de hoogte van de taken en verantwoordelijkheden als werknemer van de JP. Deze collega's dienen te worden ingewerkt en op de hoogte gebracht te worden van de werkwijze en visie van de JP. Dit is in de eerste plaats de taak en de verantwoordelijkheid van de locatiecoördinator (JP van den Bent, z.d.). Voor het inwerken van nieuwe medewerkers worden bij elke locatie eigen inwerkprogramma's gehanteerd. Na ongeveer een half jaar gewerkt te hebben bij de JP, worden nieuwe medewerkers van de JP uitgenodigd voor een introductiedag. Tijdens die dag wil de JP de nieuwe medewerkers een duidelijk beeld geven van de JP. Er wordt dan veel informatie gegeven over de visie, de werkwijze en de JP als organisatie. Daarnaast is de dag bedoeld om eerste indrukken en ervaringen te delen met collega's. Het eerste half jaar is de nieuwe medewerker dus afhankelijk van de informatie die hij van de locatiecoördinator en collega's krijgt. Zoals bleek uit het onderzoek is er al sprake van verhoogde werkdruk door alles wat geregeld moet worden. Bij het opzetten van een nieuwe locatie blijkt in de meeste gevallen, meer dan de helft van de collega's van buiten de JP te komen. Naast alle andere werkzaamheden lijkt het inwerken van nieuwe collega's daardoor in het nauw te komen. Er zou echter ook sprake kunnen zijn van een ander probleem.

Vanuit de literatuur wordt duidelijk dat er tegenwoordig steeds vaker sprake is van onvoldoende deskundigheid bij professionals in de verstandelijk gehandicapten sector (Klik, 2015). Uit onderzoek is gebleken dat veel professionals onvoldoende kennis en vakmanschap bezitten om de cliënten de zorg te bieden die ze nodig hebben. Opleidingen blijken tekort te schieten om de benodigde deskundigheid over te brengen op studenten (Trimbos Instituut, 2015). Het blijkt dat professionals te weinig competenties bezitten om lichamelijke problemen te herkennen, of weten wanneer ze een cliënt moeten doorverwijzen. De oorzaak hiervoor kan gevonden worden in de invloed van de veranderende maatschappij.

Ten eerste moeten mensen met een verstandelijke beperking steeds meer participeren in de maatschappij. Door de gevolgen van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) worden mensen met een verstandelijke beperking daartoe sterk gemotiveerd. Zij moeten hun plek vinden in de maatschappij. Al dan niet met begeleiding. De plek in de maatschappij blijkt niet altijd een plek te zijn waar mensen met een verstandelijke beperking zich op hun gemak voelen. Ze hebben het gevoel er niet bij te horen (Sterrenburg, 2013). Toch zijn ze door de participatiewetgeving steeds meer aangewezen op de maatschappij. De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) is alleen nog toegankelijk voor mensen die zowel intensieve begeleiding en intensieve verzorging nodig hebben. Overige mensen met een verstandelijke beperking zijn voor de zorg en begeleiding afhankelijk van de gemeente. Die bepaalt welke zorg ingekocht wordt. Het verschil daarin is dat bij de AWBZ bepaald werd hoeveel uur zorg iemand nodig heeft. Bij de WMO kijkt de gemeente samen met de cliënt wat de cliënt zelf kan, en waar hij zijn netwerk in kan zetten. Als laatste wordt gekeken welke hulp hij nodig heeft van de professional (Hartekampgroep, 2013). Het is begrijpelijk dat deze nieuwe verantwoordelijkheid voor de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking kan zorgen voor onduidelijkheid en stress. Daarnaast zal de begeleidingsbehoefte veranderen. Ook de rol van de professional in het hele proces verandert hierdoor. Professionals blijken volgens onderzoek, onvoldoende in staat cliënten goed te ondersteunen bij dergelijke stressvolle situaties (Riemersma & Dijkstra, 2013).

Daarnaast zijn professionals zoals gezegd onvoldoende deskundig op het gebied van lichamelijke gebreken bij mensen met een verstandelijke beperking. Het opmerken en vaststellen van lichamelijke gebreken is in het bijzonder bij mensen met een verstandelijke beperking erg belangrijk voor het inzetten van een juiste begeleiding. Echter bij deze doelgroep worden lichamelijke klachten niet altijd herkend of op tijd gesignaleerd (Trimbos Instituut, 2015). Het is voor de hedendaagse professional belangrijk de signalen te herkennen en daarbij de juiste acties in te zetten. Het gaat daarbij om het herkennen of er actie ondernomen moet worden of dat de cliënt doorgestuurd dient te worden naar een arts. Het mag duidelijk zijn dat deskundigheid op dat gebied ook essentieel is.

Dit onderzoek geeft geen duidelijkheid over de deskundigheid van de nieuwe collega's, evenmin als van professionals die al langer bij de JP werken. In hoeverre zijn zij in staat de cliënt op de juiste manier te ondersteunen? In hoeverre zijn de professionals in staat om cliënten in stressvolle situaties of bij lichamelijke problemen naar behoefte te begeleiden? De verantwoordelijkheid van de cliënt en zijn netwerk worden steeds groter. Maar ook ontstaat er een grotere en andere verantwoordelijkheid voor de professional. Hij moet in plaats van specialist, steeds meer deskundigheid moet bezitten op een groter gebied. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek zou de JP zijn opleidings- en trainingsprogramma's waar nodig aan kunnen vullen of bij kunnen stellen.

5.7 AANBEVELINGEN

Het doel van de opdrachtgever voor van dit onderzoek was inzicht hebben in de ervaringen van cliënten, hun verwanten en professionals rondom verhuizingen van thuis naar een woonvoorziening van de JP. Aan de hand van de beschreven conclusie en discussie worden een aantal aanbevelingen opgesteld waardoor de ondersteuning van de cliënt en zijn verwanten geoptimaliseerd zou kunnen worden. De aanbevelingen worden beschreven op volgorde van prioriteit.

1. INWERKEN NIEUWE COLLEGA'S

Om nieuwe collega's in te werken volgens de visie en werkwijze van de JP wordt een collega van buiten de JP, gekoppeld aan een collega die ten minste een jaar bij de JP werkt. Er worden onderling gedurende drie maand, gezamenlijk momenten belegd. In deze momenten worden de visie van de JP en daaruit voortvloeiende, vragen en onduidelijkheden doorgesproken. Ook worden de nieuwe collega tijdens deze periode ingewerkt in de praktijk door enkele diensten mee te lopen met de aan hem gekoppelde collega. Het verloop en de resultaten worden teruggekoppeld aan de locatiecoördinator. Mocht de tijd van drie maand onvoldoende zijn, dan zou in overleg met de locatiecoördinator deze periode verlengd kunnen worden.

2. HET REALISEREN VAN EEN 'DRAAIBOEK VERHUIZEN'

Om professionals duidelijkheid te bieden in hun taak voorafgaand en tijdens een verhuizing van een cliënt is het nodig dat een draaiboek wordt opgesteld waarin de aandachtspunten van de verhuizing worden beschreven. Daarin worden de uit de conclusie naar voren gekomen factoren beschreven.

- Taakduidelijkheid voor begeleiders met name voor eerste gesprek en tijdens verhuizing;
- Praktische zaken rondom de verhuizing;
- Wijze en inhoud van informatievoorziening voor de cliënt en verwanten.
- Ook komt aan de orde dat informatie te allen tijde schriftelijk wordt bevestigd. Hierdoor ontstaat eensluidendheid met betrekking tot gegeven informatie

Verder is het wenselijk dat nieuwe locaties documentatie bijhouden over positieve aspecten en verbeterpunten. Hierdoor kunnen positieve punten geborgd worden en ingezet worden in toekomstige verhuizingen. Verbeterpunten kunnen daarbij ook ingezet worden in de toekomst. Door daarvoor binnen de locatie een verantwoordelijke persoon aan te stellen, blijven de lijnen kort. Hierdoor kan een volgende nieuwe locatie contact opgenomen worden met desbetreffende persoon voor eventuele vragen of adviezen. De autonomie van elke locatie blijft zo gewaarborgd maar kan er advies gegeven om te voorkomen dat dezelfde fouten gemaakt worden. Daarnaast kunnen handige tips en positieve ervaringen breder uitgedragen worden.

3. AANVULLEND ONDERZOEK

De laatste aanbeveling betreft het uitvoeren van aanvullend onderzoek. Hierdoor zou duidelijkheid verkregen kunnen worden omtrent de deskundigheid van professionals binnen de JP. In hoeverre zijn zij in staat de cliënt naar behoefte te ondersteunen. De nadruk ligt hierbij op de begeleiding bij lichamelijke problemen of in stressvolle situaties. Door de veranderende maatschappij van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij wordt zoals gezegd de verantwoordelijkheid van de cliënt en zijn net werk steeds groter. Daardoor ontstaat er een grotere verantwoordelijkheid voor de professional. In plaats van specialist te zijn op het gebied van verstandelijke beperking, wordt er steeds meer deskundigheid gevraagd. Ook op het gebied van lichamelijke en psychische problematiek. Aan de hand van de uitkomsten van genoemd onderzoek zou de JP zijn opleidings- en trainingsprogramma's waar nodig aan kunnen vullen of bij kunnen stellen.

BIBLIOGRAFIE

- American Psychiatric Association . (2014). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, fifth edition*. Arlington (Virginia): American Psychiatric Publishing, Inc.
- Baarda, B., van Hulst, M., & de Goede, M. (2012). *Basisboek interviewen*. Noordhoff Uitgevers: Houten.
- Baarda, D. B., de Goede, M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek Kwalitatief onderzoek*. Houten: Noordhoff Uitgevers bv.
- CBS. (2010). *Benaderingsstrategieën*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- de Wit, H. (2011). *Hoe zie jij het? Eén beeld zegt meer dan duizend woorden*. Hilversum: HKU.
- Degrieck, S. (2012). *Autisme en verstandelijke beperking in de leefgroep*. Lannoo Campus: Leuven.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. (2005). *The Sage handbook of qualitative research*. London: Sage.
- Effectory. (2016). *Resultaten Medewerkersonderzoek*. Deventer: Effectory.
- Gemiva . (2011). *Handleiding verhuizen*. Gouda: Gemiva.
- Hartekampgroep. (2013). Wat betekenen bezuinigingen voor de gehandicaptenzorg? *Vitaal*, 22-23.
- Heemskerk, M. (2013). *Bestuurders geheimen*. Delft: Eburon.
- JP van den bent Stichting. (z.d.). *Cultuur*. Retrieved oktober 13, 2014, from JP van den Bent: <http://www.jpvandenbent.nl/werken-bij-de-jp/cultuur-en-visie.aspx>
- JP van den Bent. (z.d.). *Ondersteuningsplan*. Retrieved februari 6, 2016, from JP Net: <https://intranet.jpvandenbent.nl/dienstverlening/ondersteuningsplan.aspx>
- Kalscheur, A. (2014, januari 30). Umzugshilfe für geistig behinderte Menschen. *Der Westen*.
- Klik. (2015, maart 2015). *Veel begeleiders gehandicaptenzorg zijn niet competent genoeg*. Retrieved februari 6, 2016, from Klik: <http://www.klik.org/Nieuws/veel-begeleiders-gehandicaptenzorg-zijn-niet-competent-genoege-150309110712>
- Lindmeier, B., Windheuse, J., Riecken, A., Oermann, L., Schippmann, N., Thulke, A., et al. (2012). *Anders alt!? Osnabrück: Hochschule Osnabrück*.
- Luijkx, J., & Vlaskamp, C. (2012). *Toch is het een goede keus geweest*. Apeldoorn: Garant Uitgevers nv.
- Martens, R., Kessels, J., de Laat, M., & Ros, A. (z.d). *Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek*. Retrieved september 27, 2015, from Open universiteit: <http://www.ou.nl/documents/1133731/0/Onderzoeksmanifest+LOOK.pdf>
- Migchelbrink, F. (2008). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2014, juni 23). *Wat is een verstandelijke beperking en wat zijn de gevolgen ervan?* Retrieved september 20, 2015, from Nationaal Kompas Volksgezondheid: <http://www.nationaalkompas.nl/gezondheid-en-ziekte/ziekten-en-aandoeningen/psychische-stoornissen/verstandelijke-beperking/beschrijving/>
- Nationaal Kompas Volksgezondheid. (2014, juni 23). *Hoeveel zorg gebruiken mensen met een verstandelijke beperking en wat zijn de kosten?* Retrieved september 14, 2015, from Nationaal Kompas: <http://www.nationaalkompas.nl/gezondheid-en-ziekte/ziekten-en-aandoeningen/psychische-stoornissen/verstandelijke-beperking/welke-zorg-gebruiken-mensen-met-een-verstandelijke-beperking-en-kosten/>

- Oskam, W., & Scheres, W. (2005). *Totale communicatie*. Houten: Springer Media B.V.
- Pol, M. (2013). *Individueel Verhuisprofiel en Verhuisplan*. Zeist: Bartimeus.
- Posioen, A. (2010). *Een kind met mogelijkheden*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Riemersma, N., & Dijkstra, G. (2013). *Drie wettelijke maatregelen en de invloed op de maatschappelijke participatie van mensen met een licht verstandelijke beperking*. Groningen: Stichting Sinnige Fonds.
- Sterrenburg, M. (2013, februari 2013). *Onderzoek 'Meedoen en meetellen' voor mensen met een verstandelijke beperking*. Retrieved februari 11, 2016, from VGN: <http://www.vgn.nl/artikel/15550>
- Swarns, R. L. (2012, september 29). Efforts in Integration: Losing Familiarity for Stimulation. *New York Times*, p. 30.
- Temkin, N. R., & Davis, G. R. (1984). Stress as a risk factor for seizures among adult with epilepsy. *Epilepsia*, 450-456.
- Timmers-Huigens, D. (2005). *Ervaringsordening: Mogelijkheden voor mensen met een verstandelijke beperking*. Amsterdam: Elsevier.
- Transitiebureau WMO. (z.d.). *Bakens Welzijn Nieuwe Stijl*. Retrieved mei 31, 2014, from Invoering WMO: <http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/bakens-welzijn-nieuwe-stijl>
- Trimbos Instituut. (2015). *multidisciplinaire richtlijn Signaleren van lichamelijke problemen bij volwassenen met een verstandelijke beperking*. Utrecht: Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland.
- Twint, B., & van Kouwen, B. (2011). *De Affectief Bewuste Benadering*. Amsterdam: Boom Nelissen.
- Twint, B., & Veenstra, A. (2014). *Begeleiden met inzicht*. Amsterdam: Boom.
- Van den Reym, M. (2014, maart 8). *Enquêtes houden: via telefoon, post, face-to-face of online?* Retrieved februari 5, 2016, from Enquete Maken: <http://www.enquetemaken.be/weblog.php?post=19>
- Van Nieuwenhuijzen, M. (2010, april 4). *'Ik ben een verbindende schakel'*. Amsterdam: William Schrikker stichting.
- van Spanje, A. (2012). *Kinder- en Jeugdpsychiatrie*. Retrieved november 27, 2015, from Kenniscentrum KJP: <http://www.kenniscentrum-kjp.nl/Professionals/Stoornissen/Autisme-spectrum-stoornissen/Omschrijving/Prevalentie-1>
- van Spanje, A. (2015, maart 26). *Prevalentie*. Retrieved september 19, 2015, from Kenniscentrum kinder- en jeugdpsychiatrie: <http://www.kenniscentrum-kjp.nl/Professionals/Stoornissen/Autisme-spectrum-stoornissen/Omschrijving/Prevalentie-1>
- van Staalduinen, W., & ten Voorde, F. (2011). *Trendanalyse verstandelijk gehandicaptenzorg*. Rotterdam: Rocka.
- van Wijk, R., Hendrickx, S., & van Pappelendam, L. (z.d.). *Het literatuuronderzoek*. Retrieved December 16, 2015, from Practicum Academische Vaardigheden: <http://practicumav.nl/onderzoeken/literatuur.html>
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek?* Amsterdam: Boom Lemna Uitgevers.
- Verstandelijk gehandicaptenzorg. (2014). Cliënt helpen met veilig verhuizen. *Klik*.
- Vlaskamp, C., & Luijckx, J. (2012). *Toch is het een goede keus geweest*. Apeldoorn: Garant.
- Voetelink, E. L. (2008). *Is er bij mensen met een verstandelijke beperking een verband tussen het disharmonisch profiel, gedragsproblematiek en overvraging?* Amsterdam: Univesiteit van Amsterdam.

- Volksgezondheidszorg. (2011). *Verstandelijke beperking regionaal en internationaal*. Retrieved september 23, 2015, from Volksgezondheidszorg:
<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/verstandelijke-beperking/regionaal-internationaal/internationaal#!node-prevalentie-de-wereldbevolking>
- Zaal, S., Boerhave, M., & Koster, M. (2008). *Sociaal-emotionele ontwikkeling. Omschrijving fasen en bijbehorende begeleidingsstijl*. Amsterdam: Cordaan en Amsta.
- Zoon, M. (2013). *Kenmerken en oorzaken van een licht verstandelijke beperking*. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Zorg-unie. (2010). *Project Wonen*. Retrieved september 19, 2015, from autismebegeleiding:
<http://www.autismebegeleiding.nl/autisme/index.php/begeleiding/project-wonen.html>

Bijlagen

BIJLAGE I	STAPPENPLAN VERHUIZEN
BIJLAGE II	INTERVIEWS
BIJLAGE III	ENQUÊTES
BIJLAGE IV	VERSTUURDE MAIL
BIJLAGE V	LABELSCHEMA'S

BIJLAGE I STAPPENPLAN VERHUIZEN

Dit stappenplan is ter ondersteuning wanneer een cliënt gaat verhuizen. Het proces voorafgaande aan deze beslissing is buiten beschouwing gelaten.

Bij verhuizing in een crisissituatie zijn alleen stap 1,4,5 en 6 van toepassing en is de leidinggevende van huidige locatie eigenaar van het proces.

STAPPEN

1. Locatie leidinggevende van de huidige en nieuwe locatie hebben contact over de overgang en bespreken inhoud en proces in grote lijnen. Zij stemmen eventuele aandachtspunten (dilemma's) af.
2. Beide leidinggevendenden ondersteunen en volgen het proces. Zij zorgen dat gedragskundigen betrokken zijn bij de overdracht.
3. Huidige persoonlijk begeleider (pb-er) van de cliënt is verantwoordelijk voor de uitvoering van het proces en heeft de regie tot de dag van de verhuizing
4. De huidige én nieuwe pb-er hebben regelmatig overleg, stemmen af m.b.t. uitvoering van inhoud en proces.
Eventuele dilemma's en ook de voortgang stemmen zij af met eigen leidinggevende.
5. Pb-ers maken met de cliënt en/of familie afspraken over samenwerking en wijze van overdracht.
6. Pb-ers huidige en nieuwe locatie informeren collega's over afspraken.
7. Binnen 14 dagen na de verhuizing evalueren de pb-ers van oude en nieuwe locatie inhoud en proces van de verhuizing.

AANDACHTSPUNTEN

- Sta stil bij de veranderingen die een overgang met zich meebrengen.
- Bij een interne verhuizing zijn beide leidinggevendenden en pb-ers samen verantwoordelijk. Bij een externe verhuizing ligt de verantwoordelijkheid voor een goede overgang bij de pb-er van de JP in nauw overleg met de leidinggevende.
- Communicatie aan bewoners en verwanten over het vertrek van één van de bewoners.
- Voor leidinggevende; open plek - wanneer is deze beschikbaar en hoe vullen we deze plek in? Houdt hierbij rekening met mogelijkheden en wensen van de nieuwe cliënt.

BIJLAGE II INTERVIEWS

Interviews cliënten

Topics:

- Begeleiding
- Informatievoorziening
- Locatie

	Vragen vooraf:
1.	Geslacht:
2.	Leeftijd:
3.	Beperking en evt. bijkomende beperking:
4.	Rolstoel:
5.	Soort woonlocatie: eigen app. alleen slaapkamer en gezamenlijke woonkamer.
6.	Eerste keer van thuis naar locatie?
	Informatie
7.	Heb je informatie gekregen over de JP van de begeleiding voordat je hier kwam wonen? - Zo ja, welke informatie? - Op welke manier?
8.	Kreeg je informatie van 1 persoon of van meerdere personen? - Vertelden ze hetzelfde?
9.	Heb je informatie gekregen over waar je hulp bij kon krijgen? - was die informatie duidelijk voor jou?
	Locatie
10.	Heb je inspraak gehad in de voorzieningen van de locatie? - Hoe hebt u dat ervaren Denk hierbij aan: - Mogelijkheid tot mee eten, wat jullie eten? - Mogelijkheid tot inloopavonden - Mogelijkheid tot gezamenlijke uitjes - Mogelijkheid tot individuele uitjes met begeleiding - Of anders....
	Begeleiding
11.	Wat vond je van de eerste kennismaking?
12.	Kende je de begeleiding al voordat je hier kwam wonen?
13.	Worden afspraken rond begeleiding bij de verhuizing nagekomen door de JP en of begeleiders vind jij ?
14.	Is er sprake geweest van een voorbereiding op de verhuizing?
15.	Had je voor de verhuizing al ondersteuningsvragen? - Hoe werd hiermee omgegaan?
16.	Wat waren de sterke punten vanuit begeleiding rondom de verhuizing? Wat zijn verbeterpunten voor begeleiding rondom de verhuizing?
	Afsluiting
17.	Heb je nog vragen of opmerkingen?
18.	Als je nog iets bedenkt mag je dat altijd mailen
19.	Jouw gegevens worden in het onderzoek verwerkt. en mede hierdoor kunnen we mensen die in de toekomst komen wonen bij de JP beter helpen.

Interviews verwanten

Topics:

- Begeleiding
- Informatievoorziening
- Locatie

	Vragen vooraf:
20.	Geslacht:
21.	Leeftijd:
22.	Relatie tot de cliënt
23.	Beperking en evt. bijkomende beperking:
24.	Zit de cliënt in een rolstoel?
25.	Soort woonlocatie: eigen app. alleen slaapkamer en gezamenlijke woonkamer.
26.	Eerste keer van thuis naar locatie?
	Informatie
27.	Heeft u informatie gekregen over de JP van de begeleiding voordat de cliënt hier kwam wonen? - Zo ja, welke - Op welke manier
28.	Kreeg u informatie van 1 persoon of meerdere personen in de tijd rondom de verhuizing? - Was de informatie eenduidig
29.	Heeft u informatie gekregen over het ondersteuningsplan van uw zoon/dochter? - Hoe hebt u dit ervaren?
	Locatie
30.	Heeft u inspraak gehad in de voorzieningen van de locatie? - Hoe hebt u dat ervaren?
	Begeleiding
31.	Hoe heeft u de eerste kennismaking ervaren?
32.	Was er al contact met begeleiding van de locatie voordat zoon/dochter op locatie kwam wonen. - Denkt u dat dit verschil zou kunnen maken ten aanzien van de verhuizing?
33.	Werden afspraken rond begeleiding bij de verhuizing nagekomen?
34.	Hoe heeft de begeleiding volgens u aandacht besteed aan hetgeen verhuizen precies inhoudt?
35.	Had u voor de verhuizing al ondersteuningsvragen voor uw zoon/dochter - Hoe werd hiermee omgegaan?
36.	Wat waren volgens u sterke punten van de begeleiding rondom de verhuizing? Wat waren minder sterke punten van de begeleiding rondom de verhuizing?
	Afsluiting
37.	Hebt u nog vragen of opmerkingen? Is er iets niet aan bod gekomen wat u belangrijk vindt om aan te geven?
38.	Mocht u nog iets bedenkt mag u dat altijd mailen: onderzoekverhuizingjp@gmail.com
39.	Uw gegevens worden in het onderzoek verwerkt, en mede hierdoor hopen we mensen die in de toekomst komen wonen bij de JP beter te kunnen ondersteunen.

Bedankt voor uw medewerking en tijd!

Interviews professionals

Topics:

- Begeleiding
- Informatievoorziening
- Locatie

	Vragen vooraf:
40.	Hoe lang werk je al bij de JP?
41.	Heb je al eerder cliënten ondersteund bij verhuizing?
42.	Met hoeveel collega's heb je gewerkt in het voortraject? Was dat voldoende?
43.	Soort woonlocatie waar je werkt. eigen app. alleen slaapkamer en gezamenlijke woonkamer.
	Informatie
44.	Is er rondom de verhuizing informatie verstrekt aan cliënten? - Zo ja, welke?
45.	Via welke weg hebben cliënten informatie ontvangen rondom verhuizing. - Was deze informatie eenduidig
46.	Heb je cliënten informatie gegeven over het ondersteuningsplan. - Hoe heb je ze betrokken?
47.	Hebben ouders/cliënten inspraak gehad in de voorzieningen van de locatie? - Hoe heb je dit ervaren?
	Locatie
48.	Hebben ouders/cliënten voldoende inspraak gehad volgens jou in de voorzieningen van de locatie? - Hoe heb je dit ervaren?
	Begeleiding
49.	Hoe heb je eerste kennismaking met cliënt en verwanten ervaren? Wist je wat er van jou verwacht werd?
50.	Had je al had je al contact met de cliënt voordat de cliënt op locatie kwam wonen en hoe heb je dat ervaren? Maakt het voor jou verschil of je de cliënt al kende van tevoren of niet?
51.	Zijn gemaakte afspraken rondom de begeleiding nagekomen? Wat was daarin lastig of handig?
52.	Heb je met cliënten en verwanten doorgenomen wat verhuizen inhoudt? En zo ja, hoe?
53.	Waren er voor de verhuizing vragen vanuit de cliënten en verwanten? Hoe ben je hiermee omgegaan?
54.	Heb je zelf voldoende duidelijkheid ervaren ten aanzien van het verhuizen?
55.	Wat heb je als positief ervaren in de begeleiding rondom de verhuizing? Wat waren verbeterpunten rondom de verhuizing van de cliënten?
	Afsluiting
56.	Hebt u nog vragen of opmerkingen? Is er iets niet aan bod gekomen wat u belangrijk vindt om aan te geven?
57.	Mocht u nog iets bedenkt mag u dat altijd mailen: onderzoekverhuizingjp@gmail.com
58.	Uw gegevens worden in het onderzoek verwerkt, en mede hierdoor hopen we mensen die in de toekomst komen wonen bij de JP beter te kunnen ondersteunen.

BIJLAGE III ENQUÊTES

Enquête Cliënten

Vragenlijst

Bestemd voor cliënten die vanuit thuis in een woonvoorziening van de JP van den Bent stichting zijn gaan wonen.

Hoe vul je de enquête in?

Fijn dat je mee wilt werken aan deze enquête

We willen je graag een aantal vragen stellen omdat je minder dan drie jaar geleden in deze woonvoorziening bent komen wonen. We willen graag van je weten wat je in de begeleiding fijn hebt gevonden. We willen ook graag van je weten wat je niet zo goed vond in de begeleiding vóórdat je hier kwam wonen of toen je hier nét woonde. Je mag op elke vraag het antwoord geven zoals jij dat wil. Jouw antwoorden worden tegen niemand verteld.

Je mag de vragen zoveel mogelijk zelf invullen, als je de vraag niet begrijpt kun je hulp vragen. Anders mag je de vraag overslaan. Wanneer je een antwoord wilt geven dat niet in het rijtje staat mag je het op de achterkant van het papier schrijven met het nummer van de vraag erbij.

Tot slot vragen wij je de enquête vóór 30 november terug te sturen in de retourenvelop.

Voor degene die de cliënt helpt bij het invullen:

Het belangrijkste is dat de cliënt de vraag begrijpt. Mocht dit niet het geval zijn dan heeft u de ruimte om de vraag verder toe te lichten en met voorbeelden te verduidelijken. Doe dit alleen als dit nodig is.

ALGEMENE VRAGEN:

We beginnen de vragenlijst met twee algemene vragen

1. Hoe lang woon je hier al?

- ☐ 1 – 6 maanden
- ☐ 6 – 12 maanden
- ☐ 12 – 18 maanden
- ☐ 18 – 36 maanden

2. Hoe oud was je toen je ging wonen bij de JP?

- ☐ Jonger dan 18 jaar
- ☐ 18 – 25 jaar
- ☐ 26 – 30 jaar
- ☐ 31 – 35 jaar
- ☐ 36 – 40 jaar
- ☐ ouder dan 40

INFORMATIE DIE JE GEKREGEN HEBT:

Deze vragen gaan over alles wat je hoorde over de JP voordat je verhuisde.

3. Heb je informatie gekregen over waar begeleiding jou bij kan helpen?

- ☐ Heel veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Heel weinig
- ☐ Helemaal niets

4. Van wie heb je die informatie ontvangen?

- ☐ Van mijn PB-er
- ☐ Van één begeleider
- ☐ Van meerdere begeleiders
- ☐ Van iemand anders namelijk van: ...
- ☐ Weet ik niet (meer)

5. Hoe belangrijk was die informatie voor jou?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Niet belangrijk

6. Hoe duidelijk was de informatie voor jou?

- ☐ Heel duidelijk
- ☐ Duidelijk
- ☐ Weet ik niet (meer)

- ☐ Niet duidelijk

JOUW APPARTEMENT

De volgende vragen gaan over de woonvoorziening waar je nu woont en je appartement. We willen graag weten of je tevreden bent met dit appartement.

7. Had je keuze uit meerdere appartementen?

- ☐ Ja
☐ Nee
☐ Weet ik niet (meer)

8. Is jouw appartement geworden zoals je gehoopt had?

- ☐ Ja, helemaal
☐ Een beetje
☐ Weet ik niet (meer)
☐ Née, eigenlijk niet
☐ Nee, helemaal niet:
Kun je kort vertellen waarom:

9. Heb je inspraak gehad over gezamenlijke eetmomenten van de locatie?

- ☐ Ruim voldoende
☐ Voldoende
☐ Weet ik niet (meer)
☐ Niet zoveel
☐ Helemaal niet

10. Hoe belangrijk was het voor jou om hier inspraak in te hebben?

- ☐ Heel belangrijk
☐ Een beetje belangrijk
☐ Weet ik niet (meer)
☐ Niet zo belangrijk
☐ Niet belangrijk

11. Heb je inspraak gehad over inloopavonden van de locatie?

- ☐ Ruim voldoende
☐ Voldoende
☐ Weet ik niet (meer)
☐ Niet zoveel
☐ Helemaal niet

12. Hoe belangrijk was het voor jou om hier inspraak in te hebben?

- ☐ Heel belangrijk
☐ Een beetje belangrijk
☐ Weet ik niet (meer)

- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Niet belangrijk

13. Heb je inspraak gehad over uitjes van de locatie?

- ☐ Ruim voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Niet zoveel
- ☐ Helemaal niet

14. Hoe belangrijk was het voor jou om hier inspraak in te hebben?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Niet belangrijk

BEGELEIDING VOORAF

De volgende vragen gaan over de begeleiding van de JP vanaf het moment dat je wist dat je hier ging wonen totdat je de sleutel kreeg.

15. Met wie had je als eerste contact van deze woonvoorziening? (Je mag meer antwoorden aankruisen.)

- ☐ De leidinggevende van deze woonvoorziening
- ☐ Mijn persoonlijk begeleider
- ☐ Een andere begeleider
- ☐ Weet ik niet meer?
- ☐ Anders namelijk: ...

16. Wat is er tijdens dat gesprek besproken?

- ☐ Ik heb informatie gekregen over het wonen hier
- ☐ Er is gepraat over waar ik hulp bij nodig heb
- ☐ Er is gepraat over iets anders namelijk

17. Hoe vaak heb je contact gehad met iemand van de woonvoorziening toen je je opgegeven had om daar te gaan wonen?

- ☐ Bijna elke week
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Heel af en toe
- ☐ Alleen die ene keer

18. Is er gesproken over het verhuizen?

- ☐ Ja

- ☐ Nee

BEGELEIDING TIJDENS DE VERHUIZING

De volgende vragen gaan over de tijd vanaf dat je de sleutel kreeg totdat je echt ging wonen in deze woonvoorziening.

19. Van wie heb je gehoord wanneer je de sleutel kreeg?

- ☐ Van mijn ouder(s) of andere familie
- ☐ Van mijn pb-er
- ☐ Van iemand anders namelijk: ...

20. Was er voldoende tijd voor de verhuizing?

- ☐ Ja ruim voldoende, we konden alles rustig aan doen
- ☐ Voldoende, we hadden genoeg tijd
- ☐ Onvoldoende, we moesten erg haasten

21. Wie heeft je geholpen bij de verhuizing?

- ☐ Mijn familie
- ☐ Mijn pb-er
- ☐ Iemand anders die op de woonvoorziening werkt
- ☐ Iemand anders namelijk: ...
- ☐ Weet ik niet meer

22. Was er tijdens de verhuizing iemand van de begeleiding aanwezig waar je met je vragen terecht kon?

- ☐ Ja, mijn pb-er
- ☐ Andere begeleider(s)
- ☐ Iemand anders namelijk: ...
- ☐ Nee, er was niemand

23. Hoe belangrijk was dat voor jou?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Weet ik niet (meer)
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Niet belangrijk

24. Zijn er tijdens de verhuizing speciale dingen voor jou geregeld?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Het was niet nodig

BEGELEIDING NA DE VERHUIZING

De volgende vragen gaan over de begeleiding die je kreeg in de woonvoorziening vanaf het moment dat voor het eerst kwam slapen.

25. Hoe vaak heb je je pb-er gesproken in de eerst maand na de verhuizing?

- ☐ Elke dag
- ☐ Een paar keer per week
- ☐ Een keer per week
- ☐ Een keer in de twee weken
- ☐ Minder namelijk: ...

26. Hoe vond je dat?

- ☐ Ruim voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Dat weet ik niet (meer)
- ☐ Een beetje te weinig
- ☐ Veel te weinig

27. Hoe vind je het nu om hier te wonen?

- ☐ Heel fijn
- ☐ Een beetje fijn
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Niet zo fijn
- ☐ Helemaal niet fijn

We willen je heel erg bedanken voor het invullen van de vragenlijst. Je hebt ons geholpen met dit onderzoek. We hopen daarmee andere mensen te kunnen helpen, die net als jij in de toekomst ook bij de JP van den Bent gaan wonen.

Hartelijke groeten,
Anne Loman
Henny Kromkamp-Koning

*Wil je de enquête voor **30 november** in de retourenvelop terugsturen naar:*

Henny Kromkamp-Koning
p.a. Berkhofflaan 6-8
7672 BP Vriezenveen

Enquête verwanten

Ervaringen rondom de begeleiding tijdens de verhuizing van cliënten van thuis naar een woonvoorziening van de JP van den Bent stichting in Twente

INTRODUCTIE

Deze vragenlijst gaat over uw ervaringen ten aanzien van de begeleiding rond de verhuizing, vanuit de locatie waar uw familielid vanuit thuis is komen wonen. Wij zouden het erg op prijs stellen vinden als u deze vragenlijst wilt invullen. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15 tot 20 minuten.

Uw kind, ander familielid of bekende is minder dan drie jaar geleden vanuit thuis naar de woonvoorziening van de JP verhuisd. Deze vragenlijst richt zich op de begeleiding die werd geboden vanuit deze woonvoorziening.

Het doel voor dit onderzoek is inzicht krijgen in de ervaringen van cliënten, hun verwanten en de professionals binnen de JP ten aanzien van de verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP. Wij hopen door de uitkomsten van dit onderzoek in de toekomst de begeleiding nog beter af te kunnen stemmen op de behoefte van de cliënt en zijn verwanten in een periode die zo belangrijk is voor alle betrokkenen.

We gebruiken in de vragenlijst het woord *cliënt*. Hiermee bedoelen we uw kind, het familielid of de persoon waarvan u de contactpersoon bent. Dit hebben we gedaan om de vragen zo duidelijk mogelijk te houden.

Anonimiteit

De enquête wordt anoniem en vertrouwelijk verwerkt. Dit betekent dat niemand weet welke antwoorden u heeft gegeven. Ook worden de gegevens niet met anderen gedeeld. Ook in het onderzoeksrapport zullen geen namen of locaties vermeld worden.

Wilt u de enquête invullen en **uiterlijk 25 november** terug sturen naar:

Henny Kromkamp-Koning
Berkhoflaan 6
7672 BP Vriezenveen

Heeft u vragen, dan kunt u bellen of mailen met:

Anne Loman: 06 - 42664776 email:
Henny Kromkamp-Koning 06 - 52479673 email:

INVULINSTRUCTIE

- De meeste vragen kunt u beantwoorden door een kruisje te zetten in het vakje van uw keuze.
- Heeft u een antwoord ingevuld, maar wilt u dat later veranderen? Zet het verkeerd ingevulde hokje dan tussen haakjes en kruis een ander antwoord aan, op de volgende manier:

☒ Nee
☐ () Ja
- Bij sommige vragen wordt gevraagd om een toelichting. Wanneer u niet voldoende ruimte hebt kunt u de toelichting van de vraag op de achterkant van het papier schrijven. Wilt u dan het nummer van de vraag er voor zetten?
- Wij willen u alvast heel hartelijk danken voor uw tijd.

ACHTERGRONDINFORMATIE

We beginnen de vragenlijst met enkele algemene vragen.

1. Wat is uw relatie tot de cliënt? U bent ...

- ☐ De vader/moeder
- ☐ Een familielid (bijv. Broer, zus, opa, oma, tante, oom)
- ☐ Een vriend/kennis
- ☐ Anders, namelijk: ...

2. Is de woonvoorziening een ouderinitiatief?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

3. Wat is de mate van de verstandelijke beperking van de cliënt?

- ☐ Zwakbegaafd/moeilijk lerend
- ☐ Lichte verstandelijke beperking
- ☐ Matige verstandelijke beperking
- ☐ Ernstige verstandelijke beperking

4. Heeft de cliënt nog een andere aandoening?

- ☐ Nee, geen andere aandoening of beperking
- ☐ Autisme verwante stoornis (bijv. klassiek autisme, PDD-NOS, Asperger)
- ☐ ADHD/ADD
- ☐ Ernstige gedragsproblemen
- ☐ Lichamelijke handicap
- ☐ Epilepsie
- ☐ Diabetes/suikerziekte
- ☐ Chronische ziekte (bijv. scoliose, hoge bloeddruk, reuma)
- ☐ Slechthorendheid/doofheid
- ☐ Slechtfziendheid/blindheid
- ☐ Anders, nl.

5. Zit de cliënt in een rolstoel?

- ☐ Nooit
- ☐ Soms
- ☐ Meestal
- ☐ Altijd

6. Hoe oud was de cliënt toen hij/zij ging wonen bij de JP?

- ☐ jonger dan 18
- ☐ 18 – 25 jaar
- ☐ 26 – 30 jaar
- ☐ 31 – 35 jaar
- ☐ 36 – 40 jaar
- ☐ ouder dan 40

INFORMATIEVOORZIENING

De volgende vragen gaan over de informatie die u kreeg in de periode vóór, tijdens en de eerste tijd na de verhuizing van de cliënt naar deze woonvoorziening.

7. Is er een algemene informatieavond georganiseerd over de visie en werkwijze van de JP?

- ☐ Ja, ga naar de volgende vraag
- ☐ Nee, ga naar vraag 9
- ☐ We hebben de informatie op een andere manier gekregen namelijk: ...
(ga verder met vraag 11)

8. Hoe hebt u dit ervaren?

- ☐ Er werd teveel informatie gegeven
- ☐ Er werd voldoende informatie gegeven
- ☐ Er is weinig informatie gegeven

9. Hebt u dit gemist?

- ☐ Ja dit heb ik gemist
- ☐ Nee, dit heb ik niet gemist

10. In hoeverre vindt u dat u voldoende op de hoogte werd gehouden ten aanzien van de ontwikkelingen rond de woonvoorziening?

- ☐ We zijn ruim voldoende op de hoogte gehouden
- ☐ We zijn voldoende op de hoogte gehouden
- ☐ Ik heb daar geen mening over
- ☐ We zijn onvoldoende op de hoogte gehouden
- ☐ We zijn veel te weinig op de hoogte gehouden

11. In hoeverre kreeg u informatie met betrekking tot de verhuizing ?

- ☐ We zijn ruim voldoende op de hoogte gehouden
- ☐ We zijn voldoende op de hoogte gehouden
- ☐ Ik heb daar geen mening over
- ☐ We zijn onvoldoende op de hoogte gehouden
- ☐ We zijn veel te weinig op de hoogte gehouden

12. Waren er onduidelijkheden of problemen tijdens het voortraject met betrekking tot de informatievoorziening?

- ☐ Ja, ga verder naar de volgende vraag
- ☐ Nee, ga verder naar vraag 15

13. Kon u daarvoor eenvoudig contact krijgen met de juiste persoon?

- ☐ Heel eenvoudig

- ☐ Redelijk eenvoudig
- ☐ Niet moeilijk en niet eenvoudig
- ☐ Redelijk moeilijk
- ☐ Heel moeilijk

WONING

De volgende vragen gaan over de woonvoorziening waar de cliënt woont. We willen graag weten of de woning voldoet aan de verwachtingen die u vooraf had.

14. Hoe woont de cliënt?

- ☐ Een eigen appartement (eigen keuken en badkamer) en een gezamenlijke keuken/huiskamer
- ☐ Een eigen appartement (eigen keuken en badkamer) en een inloophuis
- ☐ Eigen slaapkamer en een gezamenlijke badkamer, keuken en huiskamer
- ☐ Anders namelijk...

15. Had u keuze uit verschillende appartementen?

- ☐ Meer dan voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Nauwelijks
- ☐ Helemaal niet

16. Is het appartement aangepast aan de beperkingen van de cliënt?

- ☐ Er waren geen aanpassingen nodig
- ☐ Ja, helemaal
- ☐ Grotendeels
- ☐ Een beetje
- ☐ Nee, helemaal niet

17. Voldoet de woning aan de verwachtingen die u vooraf had?

- ☐ Ja, helemaal
 - ☐ Grotendeels
 - ☐ Een beetje
 - ☐ Nee, helemaal niet
- Wilt u dat toelichten?

BEGELEIDING VOORAF

De volgende vragen gaan over de begeleiding voorafgaand aan de verhuizing. Het gaat over het moment dat de cliënt aan is gemeld totdat hij/zij de sleutel kreeg.

18. Met wie van de JP was de eerste kennismaking?

- ☐ De persoonlijk begeleider van de cliënt (pb-er)
- ☐ De pb-er en de leidinggevende
- ☐ De leidinggevende
- ☐ Een andere begeleider

- ☐ Iemand anders namelijk

19. Hoe hebt u deze kennismaking ervaren?

- ☐ Heel positief
 - ☐ Meer positief dan negatief
 - ☐ Niet positief en niet negatief
 - ☐ Meer negatief dan positief
 - ☐ Heel negatief
- Wilt u dit toelichten?

20. Hoe vaak was er contact tijdens het eerste jaar na de aanmelding?

- ☐ Wekelijks
- ☐ Maandelijks
- ☐ Incidenteel
- ☐ Anders namelijk...

21. Wat vond u van de hoeveelheid contacten?

- ☐ Veel te vaak
- ☐ Te vaak
- ☐ Genoeg contact
- ☐ Iets te weinig
- ☐ Veel te weinig

22. Met wie hebt u voorafgaand aan de verhuizing het meest contact gehad?

- ☐ Met de leidinggevende van deze locatie
- ☐ Met de pb-er van de cliënt
- ☐ Met verschillende personen van deze locatie
- ☐ Iemand anders namelijk: ...

23. Wanneer hoorde u wie de pb-er van de cliënt zou worden?

- ☐ Vanaf de aanmelding van de cliënt
- ☐ Vanaf het moment dat de cliënt in de woonvoorziening ging wonen
- ☐ Anders namelijk ...

24. Hoe belangrijk was het voor u om dit te weten?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Geen mening
- ☐ Nauwelijks belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

25. Had u inspraak in de keuze voor de pb-er?

- ☐ Veel inspraak
- ☐ Enige inspraak
- ☐ Nauwelijks inspraak
- ☐ Geen inspraak

26. Hoe belangrijk was eventuele inspraak daarin voor u?

- ☐ Prima, heb de inspraak niet gemist

- ☐ Geen mening
- ☐ Ik vond het prima zoals het gegaan is
- ☐ Ik had daar graag inspraak in gehad

27. Wanneer is de begeleiding van de cliënt door de pb-er gestart?

- ☐ Kort na de aanmelding
- ☐ Kort voor de verhuizing
- ☐ Tijdens het proces van verhuizen
- ☐ Na de verhuizing
- ☐ Anders namelijk: ...

28. Is er in de begeleiding vooraf aandacht besteed aan het thema 'verhuizen' voor de cliënt?

- ☐ Ruim voldoende
- ☐ Voldoende aandacht
- ☐ Geen mening
- ☐ Onvoldoende aandacht
- ☐ Geen aandacht

BEGELEIDING TIJDENS DE VERHUIZING

De volgende vragen gaan over de verhuizing op zich. Het gaat daarbij over het moment dat de cliënt de sleutel kreeg totdat hij/zij daar ging wonen.

29. Hoe verliep de communicatie rond de verhuizing?

- ☐ Heel goed
- ☐ Goed
- ☐ Niet goed/niet slecht
- ☐ Matig
- ☐ Slecht
- ☐ Wilt u dat toelichten?

30. Was er voldoende tijd ingepland voor de verhuizing van de cliënt?

- ☐ Ja ruim voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Onvoldoende

31. Hoe heeft u de begeleiding van de cliënt tijdens de verhuizing ervaren?

- ☐ Heel goed
- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Slecht

32. Is de verhuizing verlopen zoals u gewenst had?

- ☐ Ja.
Wilt u dat toelichten?
- ☐ Nee
Wilt u dat toelichten?

33. Wat denkt u hoe de cliënt de verhuizing heeft ervaren?

- ☐ Heel goed
- ☐ Goed
- ☐ Weet ik niet/geen mening
- ☐ Moeilijk
- ☐ Heel moeilijk
- ☐ Anders namelijk

BEGELEIDING NA DE VERHUIZING

De volgende vragen gaan over het moment dat de cliënt in deze locatie kwam wonen en de eerste maanden daarna.

34. Hoe vond u dat u op de hoogte werd gehouden over uw zoon/dochter de eerste dagen na de verhuizing?

- ☐ Heel goed
- ☐ Goed
- ☐ Voldoende
- ☐ Matig
- ☐ Slecht

35. Was er tijdens de verhuizing van thuis naar de JP volgens u sprake van een samenwerking tussen u en de begeleiders van de locatie?

- ☐ Samenwerken
- ☐ Apart van elkaar

36. Wanneer is er een begin gemaakt met het ondersteuningsplan?

- ☐ Kort na de aanmelding
- ☐ Een aantal weken na de aanmelding
- ☐ Een aantal maanden na de aanmelding
- ☐ Vlak voor of tijdens de verhuizing van de cliënt
- ☐ Toen de cliënt er net woonde

37. Bent u betrokken bij de opstelling van het ondersteuningsplan?

- ☐ Ja veel
- ☐ Ja, genoeg
- ☐ Geen mening
- ☐ Nauwelijks
- ☐ Helemaal niet

38. Hoe belangrijk was het voor u om daarbij betrokken te zijn?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Geen mening
- ☐ Niet zo belangrijk
- ☐ Niet belangrijk

39. Zou u, na uw ervaringen, weer kiezen voor een nieuwe woonvoorziening van de JP?

- ☐ Jazeker
- ☐ Ik denk het wel
- ☐ Ik weet het niet
- ☐ Ik denk het niet
- ☐ Zeker niet

40. Is er iets in de enquête wat u gemist hebt? Dan mag u dat hieronder aangeven.

...

Hiermee is een eind gekomen aan deze enquête. Wij willen u heel hartelijk bedanken voor het invullen. We hopen mede hierdoor andere cliënten, die in de toekomst vanuit thuis bij de JP komen wonen, nóg beter te kunnen begeleiden in een stap die zo belangrijk is in hun leven en in dat van hun omgeving.

Hartelijk groet,

Anne Loman

Henny Kromkamp-Koning

Enquête Professionals

Bestemd voor professionals die cliënten vanuit thuis naar een woonlocatie van de JP van den Bent stichting hebben begeleid.

INTRODUCTIE

Deze vragenlijst gaat over jouw ervaringen met betrekking tot de begeleiding rondom de verhuizing. Wij zouden het erg fijn vinden als je deze vragenlijst wilt invullen. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 15 tot 20 minuten.

Je hebt in de afgelopen drie jaar cliënten begeleidt van thuis naar een woonlocatie van de JP van den Bent. Deze vragenlijst richt zich alleen op de begeleiding die wordt geboden vanuit deze woonvoorziening. De vragen hebben alleen betrekking op jouw ervaringen ten aanzien van de begeleiding rondom de verhuizing..

Het doel voor dit onderzoek is inzicht krijgen in de ervaringen van cliënten, hun verwanten en de professionals binnen de JP ten aanzien van de verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP. Wij hopen door de uitkomsten van dit onderzoek in de toekomst de begeleiding nog beter af te kunnen stemmen op de behoefte van de cliënt en zijn verwanten in een periode die zo belangrijk is voor alle betrokkenen.

Anonimiteit

De vragenlijst wordt anoniem en vertrouwelijk gebruikt. Dit betekent dat niemand weet welke antwoorden je hebt gegeven. Ook in het onderzoeksrapport zullen geen namen of locaties in dit verband vermeld worden. Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig.

Wil je de enquête invullen en **uiterlijk 25 november** terug sturen naar:

Henny Kromkamp-Koning

p.a. Berkhofflaan 6-8

7672 BP Vriezenveen

Heb je vragen, dan kun je mailen met:

onderzoekverhuizingjp@gmail.com

INVULINSTRUCTIE

- De meeste vragen kun je beantwoorden door een kruisje te zetten in het vakje van uw keuze.
- Heb je een antwoord ingevuld, maar wil je dat later veranderen? Zet het verkeerd ingevulde hokje dan tussen haakjes en kruis een ander antwoord aan, op de volgende manier:

☒ Nee
☐ () Ja
- Bij sommige vragen wordt gevraagd om een toelichting. Wanneer je niet voldoende ruimte hebt kun je de toelichting van de vraag op de achterkant van het papier schrijven. Wil je dan het nummer van de vraag er voor zetten?

Wij willen je alvast heel hartelijk danken voor je tijd

ACHTERGRONDINFORMATIE

We beginnen de vragenlijst met enkele algemene vragen.

41. Hoe lang ben je al werkzaam bij de JP?

- ☐ Minder dan een jaar
- ☐ 1 – 4 jaar
- ☐ 4 – 8 jaar
- ☐ 8 – 12 jaar
- ☐ Langer dan twaalf jaar

42. Welke functie heb je?

- ☐ Begeleider
- ☐ Assistent begeleider
- ☐ Anders namelijk: ...

43. Heb je eerder cliënten begeleid van thuis situatie naar een woonlocatie?

- ☐ Ja ... keer
- ☐ Nee

44. Is de woonvoorziening waar je werkt een ouderinitiatief?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

45. Hoeveel cliënten wonen er in deze 24-uurswoonvoorziening?

- ☐ 5 - 10 cliënten
- ☐ 11 - 15 cliënten
- ☐ 16 - 20 cliënten
- ☐ Meer dan 20 cliënten

46. Hoeveel collega's zijn, samen met jou, nauw betrokken geweest bij de voorbereiding en de verhuizing?

- ☐ 1 – 2
- ☐ 3 – 4
- ☐ 5 – 6
- ☐ Meer dan 6

47. Hoe heb je dat ervaren?

- ☐ Erg goed
- ☐ Goed
- ☐ Neutraal
- ☐ Slecht
- ☐ Erg slecht
- ☐ Geen mening
- ☐ Anders namelijk

48. Hoeveel collega's kwamen vanuit de JP?

- ☐ Alle collega's waren JP-ers
- ☐ Iets meer JP-ers dan niet JP-ers
- ☐ Ongeveer de helft

- ☐ Iets minder JP-ers dan niet JP-ers
- ☐ Niemand van de collega's was JP-er

49. In hoeverre zijn collega's van buiten de JP vooraf op de hoogte gebracht van visie en werkwijze van de JP ?

- ☐ Ruim voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Weet niet/geen mening
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Ruim onvoldoende

INFORMATIEVOORZIENING

De volgende vragen gaan over de informatie die je kreeg in de periode voor, tijdens en de eerste tijd na de verhuizing.

50. In hoeverre ben je op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van de woonvoorziening?

- ☐ Ruim voldoende
- ☐ Voldoende
- ☐ Geen mening
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Niet

51. Had je vooraf voldoende handvatten ten aanzien van het begeleiden van cliënten van thuis naar de woonlocatie?

- ☐ Ja ruim voldoende
- ☐ Ja voldoende
- ☐ Geen mening
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Geen handvatten

52. In hoeverre heb je gebruik gemaakt van het stappenplan "verhuizing" van de JP?

- ☐ Veel
- ☐ Niet zo veel
- ☐ Geen mening
- ☐ Nauwelijks gebruikt
- ☐ Niet gebruikt

53. Heeft dit stappenplan je geholpen om de cliënt te begeleiden tijdens de verhuizing?

- ☐ Ja ruim voldoende
- ☐ Ja voldoende
- ☐ Geen mening
- ☐ Onvoldoende
- ☐ Het stappenplan heeft niet geholpen/niet gebruikt

54. Zijn er vragen of onduidelijkheden geweest in het voortraject m.b.t. de verhuizing?

- ☐ Veel onduidelijkheden/problemen
 - ☐ Enkele onduidelijkheden/problemen
 - ☐ Geen mening
 - ☐ Nauwelijks onduidelijkheden/problemen
 - ☐ Geen onduidelijkheden/problemen
- Wil je je antwoord toelichten: ...

55. De oplossing van problemen/onduidelijkheden verliepen die volgens jou:

- ☐ Heel Snel
- ☐ Op tijd
- ☐ Duurde te lang
- ☐ Duurde veel te lang

56. In hoeverre hoorde het regelen van de indicatie en financiële zaken tot jouw taak?

- ☐ Helemaal
- ☐ Een beetje
- ☐ Geen mening/weet niet
- ☐ Een klein beetje
- ☐ Helemaal niet

57. In hoeverre waren ondersteuningsvragen van cliënten duidelijk voorafgaand aan de verhuizing?

- ☐ De meeste ondersteuningsvragen waren duidelijk
- ☐ Er waren enkele ondersteuningsvragen duidelijk
- ☐ Er waren nauwelijks ondersteuningsvragen duidelijk
- ☐ Er waren vooraf geen ondersteuningsvragen duidelijk

BEGELEIDING VOORAF

De volgende vragen gaan over de manier van begeleiding voorafgaand aan de verhuizing. Het gaat over het moment dat de cliënt is aangemeld totdat hij/zij de sleutel kreeg.

58. Was voor jou duidelijk wat er van je verwacht werd tijdens het eerste gesprek met de cliënt?

- ☐ Helemaal
- ☐ Een beetje
- ☐ Geen mening
- ☐ Nauwelijks
- ☐ Helemaal niet

59. Hoe vaak was er contact na de aanmelding?

- ☐ Wekelijks
- ☐ Maandelijks
- ☐ Incidenteel
- ☐ Anders namelijk...

60. Door wie is de verdeling van pb-erschap bepaald?

- ☐ Leidinggevende
- ☐ Begeleiders onderling
- ☐ De bij de verhuizing betrokken begeleiders
- ☐ Anders namelijk

61. Wanneer is de begeleiding van de cliënt gestart?

- ☐ Kort na de aanmelding
- ☐ Kort voor de verhuizing
- ☐ Tijdens het proces van verhuizen

- ☐ Na de verhuizing
- ☐ Anders namelijk:

62. Had je voldoende tijd om de cliënt voor te bereiden op de verhuizing?

- ☐ Ja er was voldoende tijd
- ☐ De tijd was beperkt
- ☐ Nee er was te weinig tijd,
Wil je je antwoord toelichten: ...

63. Is er bij de cliënt aandacht besteed aan het thema 'verhuizen'? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja een beetje
- ☐ Geen mening/weet niet
- ☐ Nauwelijks
- ☐ Geen aandacht aan besteed
Als je 'ja' ingevuld hebt, wil je dan toelichten hoe?: ...

BEGELEIDING TIJDENS

De volgende vragen gaan over de verhuizing op zich. Het gaat daarbij over het moment dat de cliënten de sleutel kregen totdat hij/zij daar ging wonen.

64. Was het voor jou duidelijk wat jouw taak was tijdens de verhuizing?

- ☐ Helemaal
- ☐ Een beetje
- ☐ Geen mening/weet niet
- ☐ Een klein beetje
- ☐ Helemaal niet

65. De verhuizing was een taak voor:

- ☐ Cliënt eventueel met verwanten
- ☐ Cliënt samen met de begeleider
- ☐ Cliënt samen met verwanten en begeleiders
- ☐ Anders namelijk: ...

66. Door wie werd de cliënt begeleid tijdens de verhuizing op zich?

- ☐ Door zijn pb-er
- ☐ Door degene die op dat moment werkte
- ☐ Door verschillende personen
- ☐ Anders namelijk: ...

67. Is de verhuizing verlopen zoals je gehoopt had?

- ☐ Ja. Wat heb je vooral als prettig ervaren?
- ☐ Nee. Wat heb je vooral gemist?

BEGELEIDING NA DE VERHUIZING

De volgende vragen gaan over het moment dat de cliënt in deze locatie kwam wonen en de eerste maanden daarna.

68. In hoeverre waren de taken duidelijk tijdens de eerste weken na de verhuizing?

- ☐ Helemaal
- ☐ Een beetje
- ☐ Geen mening
- ☐ Nauwelijks
- ☐ Helemaal niet

69. In hoeverre zijn verwanten op de hoogte gehouden van het wel en wee van hun zoon/dochter?

- ☐ Dagelijks
- ☐ Wekelijks
- ☐ Af en toe
- ☐ Verwanten namen zelf contact op
- ☐ Alleen wanneer daar naar gevraagd werd

70. Wanneer is er een begin gemaakt met het ondersteuningsplan?

- ☐ Kort na de aanmelding
- ☐ Een aantal weken na de aanmelding
- ☐ Een aantal maanden na de aanmelding
- ☐ Vlak voor of tijdens de verhuizing van de cliënt
- ☐ Toen de cliënt er net woonde

71. Op welke manier is het ondersteuningsplan opgesteld?

- ☐ Samen met de cliënt
- ☐ Samen met de verwant
- ☐ Samen met de cliënt en verwanten
- ☐ Ik heb het ondersteuningsplan opgesteld en daarna laten lezen door cliënt en verwant
- ☐ Ik heb het ondersteuningsplan opgesteld
- ☐ Er is nog geen ondersteuningsplan omdat...

72. Is er iets in de enquête wat je gemist hebt? Dan mag je dat hieronder aangeven.

...

Hiermee is een eind gekomen aan deze enquête. Wij willen je heel hartelijk bedanken voor het invullen. We hopen mede hierdoor cliënten, die in de toekomst vanuit thuis bij de JP komen wonen nóg beter te kunnen begeleiden in een stap die zo belangrijk is in hun leven en in dat van hun omgeving

Hartelijk groet,

Anne Loman

Henny Kromkamp-Koning

P.S. Wil je de enquête zo spoedig mogelijk in de retourenvelop terugsturen naar:

Henny Kromkamp-Koning

p.a. Berkhofflaan 6-8

7672 BP Vriezenveen

BIJLAGE IV VERSTUURDE MAIL

Beste collega,

Onlangs hebben wij telefonisch contact gehad met de locatie om jullie te informeren over ons bachelor onderzoek. Wij willen een inventariserend onderzoek uitvoeren naar ervaringen van cliënten, hun verwanten en betrokken professionals ten aanzien van de begeleiding rondom verhuizing van thuis naar een woonvoorziening van de JP van den Bent regio Twente. Het doel is om inzicht te krijgen in die ervaringen en hierdoor de begeleiding optimaal af te stemmen op de behoefte van de cliënt.

De volgende locaties zullen meewerken aan het onderzoek:

Locatie	Enquête	Interview
Lindehof – Goor	X	
Pijpenstraat - Enschede	X	
Chopinstraat - Hengelo	X	
Molenstraat - Enschede	X	
De Pellenhof - Borne	X	X
Geraniumstraat - Enschede	X	
De Wetering - Vriezenveen	X	
Ringoven - Albergen	X	X
Erve Leppink - Enschede	X	X
Watermolen - Rijssen	X	X
Tuindorpstraat - Hengelo	X	
Bisschopsmolen - Oldenzaal	X	X

Er zullen in totaal vijftien interviews op vijf locaties worden afgenomen. Per locatie wordt 1 professional, 1 cliënt en 1 familielid geïnterviewd. Het team van de locatie bepaald welke cliënt en welke ouders meest geschikt zijn om te interviewen om zo goed mogelijk beeld te krijgen. Ouders en cliënt zijn waar mogelijk familie en worden apart van elkaar geïnterviewd. Daarnaast bepaald het team welke professional het best geïnterviewd zou kunnen worden. Hierbij is het van belang dat de professional nauw betrokken is geweest bij de verhuizing van cliënten van thuis naar woonvoorziening van de JP. Interviews willen we graag plannen tussen 16 november en 4 december. Hiervoor zullen wij, komende week, telefonisch contact opnemen met de vijf locaties die geselecteerd zijn in de bovenstaande tabel. Er is gekozen voor deze locaties omdat deze locaties voor de onderzoekers goed te bereiken zijn.

De Enquête gaat naar alle twaalf locaties toe. Er wordt een afzonderlijke enquête gestuurd voor ouders, cliënten en begeleiders. Wij willen Pb'ers vragen in te schatten welke cliënten en ouders in staat zijn deze enquête in te vullen. Ook daarbij gaat het alleen om cliënten die vanuit thuis zijn komen wonen bij een woonvoorziening van de JP. De enquête wordt half november gestuurd en zouden we graag voor 27 november terug ontvangen. Pb'ers worden gevraagd om met ouders te overleggen of zij mee willen werken aan dit onderzoek. Wanneer zij hiervoor toestemming geven ontvangen wij graag naam en adres en wordt de enquête naar ouders toegestuurd incl. gefrankeerde retour envelop. De enquête mag anoniem ingevuld worden. Graag ontvangen wij voor 2 november de adressen van ouders op mail die mee willen werken aan dit onderzoek.

Wij hopen jullie zo in eerste instantie voldoende te hebben geïnformeerd, bij vragen kunnen jullie altijd bellen of mailen. Groeten Anne Loman en Henny Koning

BIJLAGE V LABELSCHEMA'S

Labelschemas cliënten

Algemene informatie	• Leeftijd • Beperking
Eerder verhuist?	• Wel • Niet
t.a.v. Locatie	• Keuze uit appartement • Keuze sanitair/keuken • Inspraak voorzieningen
Informatie	• Wijze van informatievoorziening • informatie over JP ontvangen? • Was info eenduidig en duidelijk
Kennismaking	• Pb-er • Locatiecoördinator • Mede cliënten/team • Buurt
Begeleiding	• Aanmelding tot sleuteloverdracht • Geen begeleiding in voortraject • Bij verhuizing • Geen begeleiding verhuizing • Verhuizing tot maand erna • Gemaakte afspraken nagekomen
Evaluerend	• Opnieuw de keuze voor JP maken? • Positieve punten • Verbeterpunten

Labelschemas verwanten

Algemene informatie	• Leeftijd • Beperking cliënt • Relatie tot cliënt • Ouderinitiatief
Ervaring verhuizen	• Wel • Niet
Locatie	• Keuze uit appartement • Inspraak indeling appartement • Inspraak bij voorzieningen
informatie	• Wijze van informatievoorziening • Informatie over JP ontvangen? • Overige informatie
Kennismaking	• Kennismaking pb-er • Kennismaking overige cliënten/team • Kennismaking buurt
Begeleiding	• Van aanmelding tot sleuteloverdracht • Tijdens verhuizing • Van verhuizing tot maand erna • Zijn gemaakte afspraken nagekomen?
Evaluerend	• Opnieuw de keuze voor JP maken? • Positieve punten • Verbeterpunten

Labelschema professionals

Algemene informatie	• Hoe lang werkzaam bij JP • Aantal betrokken collega's (bij verhuizing) • Ouderinitiatief? • Vergaderingen/overleg verhuizing
Ervaring verhuizen	• Wel • Niet • Taak duidelijk
Locatie	• Keuze uit appartement • Keuze sanitair/keuken • Inspraak voorzieningen • Overige inspraak
Informatie	• M.b.t. Cliënten • M.b.t. JP • Wijze van info-voorziening • Overige info
Kennismaking	• Tussen Cliënt en pb-er • Voorkennis cliënt belangrijk? • Overige cliënten en verwanten • Buurt
Begeleiding	• Aanmelding tot sleuteloverdracht • Stappenplan JP • Onderwerp verhuizen ter sprake gebracht? • Opstellen OP • Begeleiding tijdens verhuizen • Verhuizing tot maand erna • Zijn gemaakte afspraken nagekomen
Evaluerend	• Werkdruk • Positieve punten • Verbeterpunten